

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ' ΑΘΗΝΑΙ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 1923 ΤΕΥΧΟΣ 184-185

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ' ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ—ΜΑΡΤΙΟΣ 1923 ΤΕΥΧΟΣ 184—185

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΤΖΕΝΗ ΜΕ ΤΟ ΓΕΛΙΟ ΤΗΣ (δράμα μονόπρακτον)—Ευγενίας Ζωγράφου.
 ΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ κ. λ. π.—Κωνσταντίνου Ράδου.
 ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ—Νικόλ. Λάσκαρη.
 ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΞ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ.—Δημ. Α. Ζωγράφου.
 ΠΟΙΗΤΙΚΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ—Ζ. Μακροῦ.
 ΜΙΑ ΓΙΟΡΤΗ (ποίημα)—Σπεράντζας Τώνη.
 ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝ (Ἐκλεκταὶ μελέται)—Emile Faguet τῆς Γαλ.
 Ἀκαδημίας.
 ΦΡΥΝΗ—Π. Νιρβάνα. ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ—Κ. Ἀθανασιάδου. ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ—Μ. Μαλακάση.
 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ συναυλία, ἐκθέσεις, διαλέξεις κ. λ. π.
 ΚΡΗΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ, νέα ἐκδόσεις κ. λ. π.

Πᾶσα ἀποστολὴ ἀποδίδουσα τὴν «Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρησιν» (χειρόγραφα, Περιοδικὰ βιβλία, ἐπιστολαί, συνδρομαί κ. λ. π.) πρέπει νὰ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν Διευθύντριαν:

Δ^Α ΕΥΓΕΝΙΑΝ ΖΩΓΡΑΦΟΥ Ὁδὸς Μενάνδρου 83.

Πᾶν σύγγραμμα ἀποστελλόμενον εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς «Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως» ἀναγγέλλεται δι' αὐτῆς.

ΕΡΓΑ ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Διηγήματα κ. λ. σ.

ἐκδοθέντα ὑπὸ τῆς συγγραφῆος

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ τόμος Α'.
 » » Β'.
 » » Γ'.
Η ΓΚΟΥΡΑΙΝΑ. ἱστορικὸν μυθιστόρημα.
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ τόμος Α'.

Θεατρικὰ ἔργα

Διδαχθέντα ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς

Η ΜΟΝΑΧΗ. Δράμα Βυζαντινὸν τρίπρακτον.
Ο ΕΞΙΛΑΣΜΟΣ. Δράμα κοινωνικὸν τρίπρακτον.
Η ΚΛΕΦΤΟΠΟΥΛΑ. Δράμα ἱστορικὸν
Η ΤΖΕΝΗ ΜΕ ΤΟ ΓΕΛΙΟ ΤΗΣ. Κοινωνικὸν
 δραματικὸν μεταφρασθὲν εἰς τὴν Ἀγγλικήν.
ΟΤΑΝ ΛΕΙΠῆ ΤΟ ΧΡΗΜΑ. Δράμα κοινωνικὸν
 τρίπρακτον.
Η ΑΝΟΙΞΙΣ. Κοινωνικὸν δραματικὸν.

Διάφοροι μελέται, διηγήματα, ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις, θεατρικὰ ἔργα κ. λ. π. δημοσιευθέντα εἰς τοὺς δέκα πέντε τόμους τῆς «Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως» θὰ ἐκδοθῶσιν εἰς τόμον προσηχῶς.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Διὰ τὸ Ἑξωτερικόν	Ἐκδοθεὶς ἀπλῆ	Δραχμαὶ 28.—
	ἐκλεκτή	» 33.—
Διὰ δημοδία Γραφεῖα		» 30.—
Διὰ τὴν Ἑξωτικὴν, Αἴγυπτον καὶ Κῆρον		Σελάνγια 18.—
Διὰ τὴν Ἀμερικὴν		Δολλάρια 4.—
Δι' ἀνδρομαί εἶνε γενικῶς προπληρωταί.		
Αἱ ἐγγραφαὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς 1ης ἐκάστου μηνός.		

ΤΙΜΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

Ὁλόκληρος δεξις εἰς ἓν τεύχος.	Δραχμ. 200.—
Ἡμίσεια	» 150.—
Τέταρτον δεξίδος	» 75.—
Ὀγδοόν	» 30.—
Διὰ συνεχεῖς δημοσιεύσεις ἰδιαιτέραι συμφωνίαι.	

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΑΘΗΝΑΙ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ—ΜΑΡΤΙΟΣ 1923 ΤΕΥΧΟΣ 184—185

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΟΔΟΣ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ 83

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΡΥΣΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

“Η ΤΖΕΝΗ ΜΕ ΤΟ ΓΕΛΙΟ ΤΗΣ,”

ΔΡΑΜΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟΝ*

Εἰς τὸν κ. Ν. Ι. Λάσκαρην

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΤΖΕΝΗ— Ἐτῶν δέκα ἑννέα, ὄραία, ἀρελῆς εὐ-
λικρινής, φιλόγελως.

ΜΑΡΙΑ— Ἐτῶν εἴκοσι δύο, σοβαρά, δίσπιστος,
ἀπορροιστική.

ΕΛΕΝΗ— Ἐτῶν εἴκοσι, μετ' ὑψηλὸν ἀνάστημα,
μετ' ἑμβώδες βλέμμα καὶ προσποιη-
τῶς μελαγχολική.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— Ἐτῶν εἴκοσι ὀκτώ. Ὀχρὸς, λε-
πτὸς, ἀφογός. Δικηγόρος καὶ ὑψη-
γητῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

ΜΑΡΘΑ— Μητέρα τῆς Τζένης πενήντα πέντε ἐ-
τῶν.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Ἀδελφὸς τῆς Τζένης, τριάντα ἐτῶν.
ΣΟΦΙΑ— Ὑπηρετρία.

(Ἡ σκηνὴ παριστᾷ κοιμῶν σαλονάκι. Ἐἵναι ἐπιπλωμένο
μετ' λευκὰ ἐπιπλα καὶ ἔχει ὄψιν χαρωπὴν. Εἰς τὴν γωνίαν
πολυτελεῖ παραβῶν ἀποκρύπτει μέρος τοῦ σαλονιοῦ. Εἰς
τὴν ἄλλην γωνίαν πιάνο. Παρ' οὐ εἶνε σκοραισμένα λουλοῖ-
δια. Εἰς τὸ βάθος φαίνεται ἄλλη μεγάλη αἴθουσα. Δεξιά
καὶ ἀριστερὰ ὑπάρχουν θύραι. Κοτὰ εἰς τὸ πιάνο ἐπάνω
εἰς μικρὸν κοιμῶν τραπέζακι εἵναι τοποθετημένον ἕνα
θιαμιάσιον μπουζέτο.)

ΣΚΗΝΗ Α΄

(Καθὸς ἀνοίγει τὸ παραπέτασμα φαίνονται ὁ Γιωργὸς καὶ
ἡ Μάρθα. Ἡ Μάρθα φορεῖ τουαλέττα, ὁ Γιωργὸς ἔνδον
μα τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ Γιωργὸς διαβάσει ἐφημερίδα καθήμενος.
Ἡ Μάρθα μετ' ἄποια νευρική ταραχὴ πηγαίνει καὶ ἔρχε-
ται εἰς τὸ σαλόνι.)

ΓΙΩΡΓΟΣ— (ἀφίνει τὴν ἐφημερίδα) Πάλι ταραγμέ-
νη σὲ βλέπω μητέρα. Τί τρέχει;

ΜΑΡΘΑ— (μετ' μικρὸν δισταγμὸν) Δὲν ἔφεραν ἀκόμη
κατὶ τελευταῖες παραγγελίες ποῦ ἔκαμα χθὲς τὸ βρά-
δυ, καὶ εἶμαι ἀνήσυχη μήπως τὰ φέρουν ἀργά.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Ἄ! δὲν πιστεύω. Ἄλλως τε δὲν
τοὺς ξέρεις αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους; Θὰ ἦτο καλλί-
τερον νὰ μὴ τ' ἀφίσης τὴν τελευταίαν στιγμὴν;

ΜΑΡΘΑ— Πῶς τὴν τελευταίαν στιγμὴν. Ὅλες
τῆς παραγγελίες τῆς ἔκαμα χθὲς. Πῶς ἔπρεπε νὰ τῆς
κάμω πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν;

ΓΙΩΡΓΟΣ— Καμμιά φορά κ' ἦ ὀκτῶ μέρες εἶνε
λίγες. Ἄλλὰ δὲν πιστεύω. Μὴ ταράττεσαι.

ΜΑΡΘΑ— Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια; Δὲν εἶμαι
τόσο πολὺ ταραγμένη γι' αὐτὸ. Εἶμαι ἀπὸ τὴ Τζένη.
Δὲν ὑποφέρεται. Αὐτὰ τὰ γέλια τῆς ἀόχισαν νὰ μοῦ
κάμουν πολὺ κακῶ. Σὲ βεβαίω δὲν τὰ ὑποφέρω πλέον.
Νὰ με συγγίση καὶ σήμερον τέτοια μέρα!

ΓΙΩΡΓΟΣ— Ἀκριβῶς. Σήμερα τέτοια μέρα δὲν
ἔπρεπε νὰ συγγισθῆς.

ΜΑΡΘΑ— (Διορθώνει μερικὰ ἀνθη στὰ βάζα). Αὐτὸ
εἶνε ἕνας λόγος. Δὲν ἔπρεπε (πρὸς τὸν Γιωργὸν). Ἄλλὰ
βλέπω ὅτι καὶ σὺ δὲν εἶσαι ἀκόμη ἔτοιμος. Οἱ προσκε-

κλημένοι μας οὐκ εἴτε ἀρχίσουν νὰ ἔρχονται, τί πε-
ριμένεις;

ΓΙΩΡΓΟΣ— (βλέπει τὸ ῥολόγιον) Εἶνε ἀκόμη τό-
σο ἑνωρίς. Ἐγὼ μάλιστα, πρὸ ὀλίγου ἐλογάριαζα νὰ
πάω εἰς τὴν γκαρσονιέρα τοῦ Στεφάνου γιὰ νὰ κάμω-
με λίγο σπαθί. Ἄλλὰ τώρα βλέπω ὅτι πιθανὸν νὰ
μὴν προφθάσω, ὥστε..

ΜΑΡΘΑ— (κινεῖ τὸ κεφάλι τῆς μετ' ἀγανάκτησιν) Νὰ
καὶ τὸ ἄλλο. Αὐτοὶ εἶνε οἱ δύο καίμοί μου. Τὸ αἰώ-
νιο σπαθί τὸ δικό σου, καὶ τὸ αἰώνιο γέλιο τῆς Τζέ-
νης.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Καὶ τὰ δύο αὐτὰ εἶνε ἀβλαβὴ μη-
τέρα.

Μικρὰ σιγή.

ΜΑΡΘΑ— (ἐπανέρχεται εἰς τὸ ζήτημα) Καὶ ὅμως.
Τί τὰ θέλεις. Ἄν ἄφινε ἐκεῖνη τὸ ἀδιάκοπο γέλιο
τῆς, σὲ βεβαίω θὰ ἦμουν πολὺ εὐχαριστημένη.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Ἐ! καλὰ. Γί σὲ πειράζει ἐπὶ τέ-
λους ὅτι ἡ Τζένη γελᾷ;

ΜΑΡΘΑ— (μετ' ἐκπλήξι) Τί μετ' ἐπειράζει; ὄραία ἐ-
ρώτησις.

ΓΙΩΡΓΟΣ— (λίγο νευρικῶς) ὄραία ἐρώτησις, περι-
μένα καὶ τὴν ἀπάντησιν.

ΜΑΡΘΑ— Δὲν συλλογίζεσαι λοιπὸν ὅτι ἡ Τζένη
εἶνε πιά δέκα ἑννέα χρόνων, ἀφοῦ σήμερον ἑορτά-
ζουμε τὰ γενέθλιά της καὶ ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ σοβα-
ρευθῆ καὶ λίγο. Ἐχει πλέον τὴν ἡλικίαν της, αὐριο
θὰ τὴν παντρεύσῃ. Καμμιά φορά σὲ βεβαίω σκέπτο-
μαι πῶς νὰ τὴν παρουσιάσω καὶ εἰς τὸν κόσμον μ' αὐ-
τὰ τὰ τρελλὰ γέλια τῆς. Ὅτι νὰ τῆς πῆς χά, χά, χά,
ὅτι παρατήρησι νὰ τῆς κάμῃς, χά, χά, χά, ὅτι νὰ τὴ
ῥωτηθῆς τὸ ἴδιο. Πολλὰς φορές μετ' ἐκείνη νὰ ντρέ-
πομαι.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Αὐτὴ νὰ εἶνε πάντοτε ἡ ντροπὴ σου
καὶ ἡ στενωχία σου

ΜΑΡΘΑ— Ναί, ναί, τὸ δικό σου τὸ σπαθί καὶ
τῆς Τζένης τὸ γέλιο.

ΓΙΩΡΓΟΣ— (περισσότερον νευρικῶς) Νὰ σοῦ πῶ
μητέρα, τὴν βαρῆθηκα πλέον αὐτὴ τὴν κουβέντα.
Ὅσο γιὰ τὸ σπαθί μου μὴν περιμένῃς νὰ τὸ ἀφήσω
ποτέ. Γιὰ τὸ γέλιο ὅμως τῆς κόρης σου, φρόντισε
σὺν μητέρα νὰ τὸ ἐμποδίσῃς ἀφοῦ τὸ βρῖσκεις τόσο
κακῶ.

ΜΑΡΘΑ— Ἀστυχῶς βλέπεις ὅτι δὲν μπορῶ. Πᾶ-
νε ἄδικα αἱ παρατηρήσεις μου, ἄδικα τὰ μιλώματά
μου. Ἄλλὰ μήπως καὶ σὺ σὺν ἀδελφῶς μεγαλειότερος
τῆς ἔκαμες ποτὲ καμμιά παρατήρησι;

ΓΙΩΡΓΟΣ— (ἐνῶ βηματίζει) Γιατί δὲν τὸ ἤθελα

* Ἐπαίχθη ὑπὸ τοῦ θιάσου τῆς «Νέας Σκηνῆς». Τὴν
Τζένη ὑπέδωξεν ἡ Δεσποινὶς Μαρίκα Κοτοπούλη.

ἐπαναλαμβάνω, οὔτε σοβαρό, οὔτε σπουδαῖο. Γελᾷ,
δὲν κάμει κανένα κακῶ!

ΜΑΡΘΑ— (μετ' λιγότερα γεῦρα) Μὰ αὐτὸ τὸ γέλιο τὴ
φανερώνει παιδί μου, σχεδὸν ἀναισθητῆ; Δὲν ἔχει
οὔτε στοργή, οὔτε φιλοτιμία μπορῶ ἴσως νὰ πῶ,
οὔτε ἀγάπη ἀκόμη γιὰ κανένα. Νὰ γελᾷ γιὰ ὅλα καὶ
πρὸς ὅλους!

ΓΙΩΡΓΟΣ— (γελᾷ καὶ αὐτὸς) Ναί. Ἴσως νὰ ἦνε
ἀλήθεια. (σκεπτικῶς) Τὸ αἰώνιο γέλιο ἔχει βέβαια καὶ
κάποια δόσι ἀναισθησίας. Ἄς τὸ ποῦμε κ' ἔτσι.
(πρὸς τὴν μητέρα του) Ἄλλὰ τί τὰ θέλεις. Σ' αὐτὴ τὴ
ζωὴ εἶνε καλλίτερα μητέρα νὰ εἶνε κανεὶς ἀναισθη-
τος, ὅπως νομίζουμε, τὴ Τζένη, παρά ψευτοαναισθη-
τος ὅπως εἶνε συνήθως τὰ περισσότερα κορίτσια, καὶ
πολλὰ ἄπ' αὐτὰ ξέρουμε πόσο ὑποφέρουν στὴ ζωὴ.
(Ἡ Μάρθα κινεῖ σοβαρὰ καὶ ἀπελπιστικὰ τὸ κεφάλι. Τὴ
στιγμὴ ἐκεῖνη ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴ πόρτα ἀκούεται ἕνα γλυκῶ,
τρυφερῶ, παιδικὸ γέλιο.)

ΜΑΡΘΑ— (ζωηρῶ) Τὴν ἀκούεις; Νὰ τὴν...

ΓΙΩΡΓΟΣ— (ὑψώνει τοὺς ὄμους μετ' ἀδιαφορίαν, καὶ
μετ' μικρὰ σιγή) Νὰ σοῦ πῶ μητέρα. Καμμιά φορά
ἐκεῖ ποῦ τὴν βλέπω νὰ γελᾷ ἐνῶ ἀκούει ἕνα μικρὸ
γεγονός, ἢ μιὰ τραγικὴ ἱστορία, σκέπτομαι καὶ λέγω.
Ποῦς ξέρει μήπως καὶ τὸ γέλιο δὲν εἶνε ἔκφρασις λύ-
πης, ἢ σταλαγμῶς δακρύων;...

ΜΑΡΘΑ— (τὸν διακόπτει) Τὸ γέλιο; Τί λές;

ΓΙΩΡΓΟΣ— Γιατί ὄχι; Ἴσως ἡ Τζένη νὰ μὴ
μπορῇ νὰ ἔξωτερικεύσῃ τὴ λύπη παρά μετ' τὴν ἔκφρα-
σιν τοῦ γέλιου;

ΜΑΡΘΑ— (μετ' ὀργῆς) Σὲ παρακαλῶ Γιωργὸ ἀφίσε
τάς φιλοσοφίας. Δὲν θὰ μετ' ἐπίσης ποτέ, οὔτε θὰ με-
ταβάλλῃς μετ' ἄλογα σου τῆς Τζένης τὸ ἐλαττώμα
εἰς προτέρημα. Πῆς τί νὰ κάμωμε. Ἄς εἶνε καλὰ καὶ
ἄς γελᾷ.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Τώρα μίλησε σωστά μητέρα. Αὐτὴ
εἶνε ἡ μόνη λογικὴ λύσις. Ἄλλὰ ξέρεις τί παρατηρῶ;
Μετ' τὴ συζήτησιν γιὰ τὰ ἐλαττώματα τῆς Τζένης, ξε-
χάσαμε τὴν ὥρα. Ἄλλὰ καὶ ἡ Τζένη ποῦ εἶνε;

ΜΑΡΘΑ— Πιστεύω τώρα νὰ φανῆ, ἀφοῦ ἀκού-
σαμε τὸ γέλιο τῆς. Τὴν ἄρρωστα νὰ νύνεται.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Τότε πρέπει νὰ πάω νὰ κάμω κ' ἐγὼ
τὸ ἴδιο. Ἡ φίλις τῆς Τζένης θὰ ἀρχίσουν νὰ ἔρ-
χονται σὲ λίγο. Τί ὁμορφὴ ποῦ εἶνε ἡ Ἐλένη μη-
τέρα...

ΜΑΡΘΑ— Καὶ ὁμορφὴ καὶ καλὴ. Αὐτὸ τὸ κο-
ρίτσι μ' ἀρέσει πολὺ. Νὰ τῆς ἐμοιάξῃ ἡ Τζένη μου.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Οἱ κύριοι πιστεύω νὰ μᾶς ἔλθουν
λίγο ἀργά. Μόνον τὸ Στέφανο εἰδοποίησα νὰ μὴν
ἀργήσῃ διὰ νὰ μοῦ κάμῃ συντροφιά ἕως νὰ ἔλθουν
καὶ οἱ ἄλλοι... (διακόπτεται)

ΣΚΗΝΗ Β΄.

Εἰσορμᾷ ἡ Τζένη. Φορεῖ λευκὸ φόρεμα. Τὰ μαλλιά τῆς
ξανθὰ. Εἶνε δεμένα ὀπως αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ κομώσεις
εἰς τὸν αἰγῆνα. Τὸ φόρεμά της πολὺ ἀνοικτὸ εἰς τὸν λαιμὸν.
Ὅμοιά της τὴν μητέρα της. Τὴν ἀγκαλιάζει, τὴν φιλεῖ, τὴν
σφίγγει καὶ γελῶσα εὐθυμῶς τῆς λέγει:

ΤΖΕΝΗ— Κῦτταξέ με μαρὰ, κῦτταξέ με.

ΜΑΡΘΑ— (μετ' στοργῆ) Πῶς νὰ κῦτταξῶ ἔτσι
ποῦ ἔπεσε ἀπάνω μου. Στάσου Τζένη, στάσου παι-
δί μου.

ΓΙΩΡΓΟΣ— Τέλος πάντων Τζένη πάντοτε θὰ
παιδιαρίζῃς;

ΤΖΕΝΗ— (ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν μητέρα της) Κῦ-

ριε πρόσεξε. Σήμερα εἶμαι δέκα ἑννέα χρόνων.

ΜΑΡΘΑ— Τί ὠφελεῖ καὶ ἂν εἶσαι καὶ εἴκοσι ποῦ
φῆρεσαι σὺν νὰ εἶσαι δέκα.

ΤΖΕΝΗ— Χά, χά, χά. σὺν νὰ εἶμαι δέκα. Τόσο
τὸ καλλίτερον νὰ κερδίζω πάντα δέκα χρόνια ἀπὸ τὴ
ζωή μου. (πρὸς τὸν Γιωργὸν) Δὲν θὰ ἦτο εὐχάριστο
αὐτό;

ΓΙΩΡΓΟΣ— Ναί βέβαια. Ἄλλὰ ὄχι νὰ τὰ κερ-
δίξῃς μετ' τρέλλες καὶ ἀνοησίες.

ΤΖΕΝΗ— Χά, χά, χά. Τί ὠραία ποῦ τὰ λέει ὁ
Γιωργὸς. Ἀνοησίες. Τὸ γέλιο τὸ ὠραῖο, τὸ εὐθυμῶ
εἶνε λοιπὸν ἀνοησία; Ἀνόητος εἶνε ἢ σκέψις σου.
(γελᾷ) Πῶς μ' ἀρέσει νὰ γελῶ. Πῶς ἠθέλα νὰ περά-
σω τὴ ζωὴ μου ὅλη μέσα σ' ἕνα γέλιο ἀμέριμνο ποῦ
νὰ μοιάξῃ σὺν τὸν ἦχο τῆς καμπάνας τὸ χαρμῶ-
συνο...

ΜΑΡΘΑ— (τὴν διακόπτει) Μόνον οἱ τρελλοὶ γε-
λοῦν ἔτσι κόρη μου. Δὲν θέλω σήμερον ποῦ ἑορτάζουμε
τὰ γενέθλιά σου, νὰ σὲ μαλώσω ἂν καὶ πρὸ ὀλίγου
θυμᾶσαι πῶς μετ' ἐσυγγίσεις. Σήμερον ἐν τούτοις, ἄς
ποῦμε πῶς ὅλα σοῦ ἐπιτρέπονται.

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα) Τότε μὴ μετ' μαλώνετε λοιπὸν.
Ἀφήστε με. Εἶμαι σήμερον τόσο εὐχαριστημένη, τό-
σο εὐτυχῆς. Θέλω νὰ γελῶ πῶς πολὺ ἂν εἶνε δυνα-
τόν. Τώρα μάλιστα ποῦ θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ Ἐλένη καὶ ἡ
Μαρία θὰ γελῶ ἀκόμη περισσότερον.

ΜΑΡΘΑ— Τέλος πάντων ὄχι δέκα ἑννέα ἀλλὰ καὶ
ἑκατὸ δέκα ἑννέα χρόνων νὰ γίνῃς πάντα παιδί θὰ
εἶσαι.

ΤΖΕΝΗ— Ἐκατὸν δέκα ἑννέα. ὄχι. Ἐστω καὶ ἂν
γελῶ διαρκῶς δὲν θὰ ἠθέλα νὰ ζήσω τόσα χρόνια...
Τόσα πολλά εἶνε πάρα πολλά. (Γελᾷ καὶ στρέφεται
πρὸς τὸν ἀδελφὸν της) Τί ὥρα θὰ ἔλθουν οἱ φίλοι σου
Γιωργὸ;

ΓΙΩΡΓΟΣ— Λίγο ἀργότερον ἀπὸ τῆς δικῆς σου
φιλινάδες. Ἐτσι νομίζω. Λίγο ἀργότερον. Ἐγὼ τώρα
πηγαίνω νὰ ντυθῶ.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΤΖΕΝΗ— Ξέρεις μαμά. Εἶχα πρὸ ὀλίγου ἕνα
γραμματάκι ἀπὸ τὴ Μαρία, καὶ μου γράφει πῶς κ'
αὐτὴ θὰ ῥθῆ ἀργότερον. Στενωχωρήθηκα λίγο ὅταν
τὸ διάβασα, ἀλλὰ ἐξέλεσα. Δὲν ξέρω ὅμως γιατί ἡ
Μαρία μου φαίνεται αὐτῆς τῆς ἡμέρας λίγο διαφορε-
τικῆ. Εἶνε μελαγχολικῆ, ἀρηρημένη, λυπημένη
(γελᾷ) Τί νὰ ἔχη τάχα;

ΜΑΡΘΑ— Αὐτὰ δὲν μαντεύονται. Ἄλλὰ νὰ σοῦ
πῶ. Ἄπ' ὅλες τῆς φίλις σου ἐγὼ προτιμῶ τὴν Ἐ-
λένη.

ΤΖΕΝΗ— (ἐνῶ γελᾷ) Κ' ἐγὼ τὴ Μαρία. Ἀγαπῶ
καὶ τὴν Ἐλένη, ἀλλὰ πολὺ, πολὺ περισσότερον τὴ Μα-
ρία. Καὶ ἀδελφὴ μου ἂν ἦτο δὲ θὰ τὴν ἀγαπούσα
πῶς πολὺ. (Σταματᾷ. Γελᾷ) Καὶ ὅμως πόσο ἠθέλα νὰ
εἶχα μιὰ ἀδελφῆ. Εἶναι τόσο ὠραῖο νὰ ἔχη κανεὶς
ἀδελφῆ. Γιατί τότε δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ἔχη φίλις
Ἄμα ὅμως δὲν ἔχη ἀδελφῆ τότε ποιά θὰ ἀγαπᾷ;
Πρέπει λοιπὸν νὰ εὐρῇ φίλις. (γελᾷ)

(Ἀκούεται τὸ κουδούνιν)

ΤΖΕΝΗ— Μαμά τὸ κουδούνιν. Κάποιος θὰ εἶνε.
Θὰ ἔρχεται βέβαια γιὰ νὰ μ' εὐχηθῆ. (κλιμαίει πρὸς
τὴν ἀνοικτὴ πόρτα καὶ λέγει) Ἄ! Ἡ Ἐλένη Μαμά,
ἡ Ἐλένη. (κτυπᾷ τὰ χέρια της καὶ γελᾷ) Καλῶς ἤλ-
θες, καλόστην. Σὺ καὶ τὸ πρῶτὸ μετ' ἐχρήθηρες πρῶ-

τη, σὺ καὶ τώρα. (Γελᾷ. Τὴν φιλεῖ. Ἡ Ἐλένη προχωρεῖ πρὸς τὴ Μάρθα).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΕΛΕΝΗ— (ἐνῷ τῆς δίνει τὸ χέρι) Καὶ τοῦ χρόνου νὰ σὰς ζήσῃ.

ΜΑΡΘΑ— Εὐχαριστῶ.

ΕΛΕΝΗ— (ἀφοῦ κυττάζει τὴ Τζένη) Ἔχει ὅλη τὴν εὐτυχία ὥστε νὰ περιτεγγίη κάθε ἄλλη εὐχή.

ΜΑΡΘΑ— Εὐχαριστῶ παιδί μου, εὐχαριστῶ.

ΤΖΕΝΗ— (γελᾷ πολὺ)

ΕΛΕΝΗ— Κυττάξετε πῶς γελᾷ.

ΜΑΡΘΑ— (στενοχωρημένη ἀπὸ τὰ γέλια τῆς Τζένης) Ἐγὼ σὰς ἀφίνω, νὰ τὰ πῆτε μόνες σὰς πλέον. Πηγαίνω στὸ σαλόνι καὶ θὰ σὰς περιμένω ἐκεῖ ὅταν θὰ ἔλθῃ καὶ ἄλλος κόσμος.

ΕΛΕΝΗ— Ναὶ πηγαίνατε καὶ σὲ λίγο ἐγὼ θὰ σὰς κάμω συντροφιὰ.

(Ἡ Μάρθα φεύγει)

ΣΚΗΝΗ Ε'.

ΕΛΕΝΗ— (παροτρυνόμενη γύρω τῆς) Τί ὄραία τὰ λουλούδια σου Τζένη, καὶ τί ὄραία καὶ ἡ τουαλέττα σου. Σου ταιριάζει θανάσια. Ξέρεις πῶς ἂν δὲν σ' ἀγαποῦσα πολὺ θὰ σὲ ζήλευα ;

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα) Θὰ μὲ ζήλευες ; Χά, χά, χά, ἀλήθεια θὰ μὲ ζήλευες ; Ξέρεις ἐσὺ πῶς ζηλεύουν Ἐλένη ;

ΕΛΕΝΗ— (χαμηλώνει τὰ μάτια) Δηλαδή δὲν ξέρω ἀλλὰ... ὑποθέτω.

ΤΖΕΝΗ— (ἐνῷ γελᾷ) Πῶς ; πῶς ;

ΕΛΕΝΗ— Νὰ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ διδάξῃ κανεὶς, γεννιέται μέσα στὴ ψυχῇ. Ἀλλὰ ἄς ἀφίσωμε τώρα αὐτὰς τὰς σκέψεις. Δὲν μὰς ενδιαφέρουν. (τὴν κυττάζει μὲ προσοχή. Ἡ Τζένη γελᾷ. Φαίνεται ὅτι κατὰ θέλει νὰ τῆς πῇ, καὶ ἔξωφρα ἀλλάζει σκέψιν καὶ πλησιάζει πρὸς τὸ μικρὸ τραπέζακι μὲ τὰ ἀνθη καὶ τῆς λέγει.) Τί ὄραία λουλούδια ;

ΤΖΕΝΗ— (γελᾷ)

ΕΛΕΝΗ— Ἔχεις πολλά σήμερα στὸ σαλονάκι σου, ἀλλὰ σὲ βεβαίῳ τὰ ὄραιότερα καὶ καλλίτερα εἶνε αὐτά. Τὸ πρῶτ' δὲν τὰ εἶχες. Ποιὸς σου τὰ ὄστειλε ;

ΤΖΕΝΗ— Ὁ κύριος Στέφανος Μαρκῆς, ὁ φίλος τοῦ Γιώργου.

ΕΛΕΝΗ— (ζωηρῶ) Ὁ κ. Μαρκῆς ; Ὁ φίλος τοῦ ἀδελφοῦ σου ;

ΤΖΕΝΗ— Ναὶ αὐτός.

ΕΛΕΝΗ— Τί σύμπτωσης, πρώτη σὺ, νὰ ἀναφέρεις τὸ ὄνομά του.

ΤΖΕΝΗ— Γιατί ;

ΕΛΕΝΗ— Ξέρεις ὅτι ἕνας λόγος ποῦ ἦλθα τὸ πρῶτ' καὶ τώρα ἐνωρὶς εἶνε γιὰ νὰ σοῦ μιλήσω γι' αὐτόν ;

ΤΖΕΝΗ— (μὲ ἀπορία) Νὰ μου μιλήσῃς γι' αὐτόν ; Καὶ τί νὰ μοῦ πῆς ;

ΕΛΕΝΗ— (κάνει δύο-τρὶα βήματα καὶ ἔξωφρα τὴν εὐφρατᾷ) Πόσον καιρὸ τὸν γνωρίζεις Τζένη ;

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα) Τὸ Στέφανο ;

ΕΛΕΝΗ— Ναὶ.

ΤΖΕΝΗ— Ἀνάκρισι θὰ μου κάμῃς ; Τὸν κ. Στέφανο ; τὸν γνωρίζω τρεῖς μῆνες τώρα ἀπὸ τότε ποῦ ἐπέστρεψε ἀπὸ τῆς Γερμανίας μαζί μὲ τὸ Γιώργο. Ξένοι καὶ οἱ δυὸ ἐκεῖ, ἔγιναν φίλοι, καὶ λένε ὅτι θὰ μείνουν φίλοι πάντοτε. (γελᾷ)

ΕΛΕΝΗ— Ἀλλὰ γιατί μὲ ῥωτᾷς ὅλα αὐτά ; Δὲν τὰ ξέρεις ὅπως καὶ ἐγὼ ;

ΕΛΕΝΗ— (σοβαρῶ) Ἄκουσε λοιπὸν τί ψιθυρίζεται.

ΤΖΕΝΗ— Τί ;

ΕΛΕΝΗ— (μὲ ὀρμη) Λένε ὅτι ἡ φίλη μας Μαρία ἀγαπᾷ τὸν Στέφανο.

ΤΖΕΝΗ— (ἐνῷ γελᾷ) Μὰ. Τὸν Στέφανο ;

ΕΛΕΝΗ— Ἀλλὰ ἐγὼ ξέρω κάποιον ἄλλο νέο, τὸ ὁποῖον κανεὶς ἀκόμη δὲν ἐμάντευσε.

ΤΖΕΝΗ— Καὶ θὰ μοῦ τὸ ἐμπιστευθῆς ;

ΕΛΕΝΗ— Ναὶ θὰ σοῦ τὸ ἐμπιστευθῶ. (μετὰ μικρὰ σιωπῆ) Ἄκουσε λοιπὸν Τζένη, τὸ κρυφὸ μου νέο εἶνε ὅτι ὁ Στέφανος ἀγαπᾷ σένα... ναί, ὁ Στέφανος σ' ἀγαπᾷ.

ΤΖΕΝΗ— Πῶς ; (γελᾷ) Πῶς εἶπες ; Μ' ἀγαπᾷ ;

Αὐτὸ σὲ βεβαίῳ δὲν τὸ φαντάσθηκα ποτέ. Ἄλλως ἢ Μαρία μοῦ εἶνε τόσο ἀγαπητή...

ΕΛΕΝΗ— [τὴν διακόπτει] Φαντάσου τὸ τώρα που εἶνε πραγματικότης. Τὸ γέλιο σου τὸ ἀστεϊρευτο, δὲν σοῦ ἀφῆσε καιρὸ νὰ δῆς ἐάν καὶ σὺ ἔχεις καρδιά. Σου ἀνοίγω λοιπὸν τὰ μάτια καὶ σου λέγω.

Προσπάθησε νὰ μὴν ἀφήσῃς τὴν ὀχρά Μαρία μὲ τῆς ψεύτικες εἰσθησῆσις τῆς νὰ γίνῃ κυρία τῆς καρδιάς του. Εἶνε ὄραιος νέος, εἶνε μορφωμένος, καὶ λένε ὅτι εἶνε καὶ πλούσιος καὶ καλός. Γι' αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ σὲ ἀγαπᾷ, ἀλλὰ πρέπει πρὸ πάντων νὰ τὸν προφυλάξῃς ἀπὸ τὰ στενὰ δύκτια τῆς Μαρίας. Τζένη ἀκουσέ με. Οἱ ἄνδρες ὅσον καὶ ἂν ἀγαποῦν ξεχνοῦν γρήγορα. Τζένη προφύλαξε τὴν ἀγάπην του...

ΤΖΕΝΗ— Χά, χά, χά.

ΕΛΕΝΗ— Δὲ φαντάσθηκα ὅτι μὲ τὸ αἰώνιο γέλιο σου, θὰ δεχόσουνα καὶ αὐτὰ μου τὰ λόγια.

ΤΖΕΝΗ— (ἐξακολουθεῖ νὰ γελᾷ)

ΕΛΕΝΗ— Ἐγὼ ὅτι εἶχα νὰ σοῦ πῶ τὸ εἶπα. Θυμᾶσαι ; Ἀπὸ μικρὰ κοριτσάκια στὸ σχολεῖο, ἡ Μαρία σοῦ ἔπερνε τὰ παιγνίδια σου, σοῦ ἔπερνε τὰ γλυκὰ σου, σοῦ ἔπερνε τὰ βιβλία σου, σοῦ ἔπερνε τὴν χαρὰ σου, καὶ μόνον τὸ γέλιο σου δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ σοῦ πάρῃ. Σήμερα ὅμως ποῦ εἶμεθα καὶ οἱ τρεῖς μεγάλες τολμᾷ νὰ σοῦ πάρῃ τὴν εὐτυχία σου. Ὅπως ὅμως σὲ ἔσωσα μικρῇ ἔτσι θέλω νὰ σὲ σώσω καὶ μεγάλῃ. Ἐγκαίρως σὲ εἰδοποιῶ. Πρόσεξε Τζένη, πρόσεξε.

ΤΖΕΝΗ— (γελᾷ μὲ ὀλη τῆς τὴν καρδιά) Μὰ γιατί εἶσαι τόσο τραγικῇ Ἐλένη ;

ΕΛΕΝΗ— Ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ εἶμαι καὶ περισσότερο. Μὲ πειράζουν τὰ γέλια σου. Γέλοδες ἀουλ-λόγιστα μικρῇ, γελᾷς χειρότερα καὶ μεγάλῃ. Ἄφησε πὰ τὰ παιδικὰ, τὰ περασμένα. Σκέψου ὅτι δύο φορές δὲν εὐρίσκει κανεὶς τὴν εὐτυχία.

ΤΖΕΝΗ— (γελᾷ περισσότερο)

ΕΛΕΝΗ— (θυμωμένη) Κυττάξέ τὴν πῶς γελᾷ. Τὰ γέλια σου ἀρχίζουν σοβαρῶ νὰ μὲ θυμώνουν. (βγάζει τὸ καπέλλο τῆς) Φεύγω κ' ἐγὼ γιατί δὲν μπορῶ νὰ σ' ἀκούω ὅλο νὰ γελᾷς.

ΤΖΕΝΗ— Ποῦ πᾶς ;

ΕΛΕΝΗ— Πηγαίνω μέσα νὰ κρατήσω τῆς μαμάς σου συντροφιὰ. Σὲ ἀφίνω νὰ σκεφθῆς ὅτι σοῦ εἶπα καὶ νὰ κανονίσῃς τὰς σκέψεις σου. (τὴν πλησιάζει) Θὰ ἔλθῃ σήμερα ;

ΤΖΕΝΗ— (γελᾷ ἐλαφρότερον) Ὑποθέτω ἀφοῦ μοῦ ἔστειλε καὶ λουλούδια.

ΕΛΕΝΗ— Τόσο τὸ καλλίτερο. Ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ

σοῦ πῶ τίποτε περισσότερο. Κάμε ὅτι ξέρεις. (φεύγει γρήγορα).

ΤΖΕΝΗ— Στάσου θὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΤΖΕΝΗ.— (Προχωρεῖ λίγα βήματα καὶ κατοπιν σταματᾷ. Δὲν πηγαίνει μαζί τῆς, ἀλλὰ μένη γιὰ λίγο σκεπτικῇ. Ἐπειτα γελᾷ καὶ ἀσυναίσθητος σκεδὸν διορθῶναι τὰ μαλλιά τῆς Αἰρηθίδος τρέχει πρὸς τὰ ἀνθη ποῦ ἔστειλε ὁ Στέφανος, τὰ κυττάζει λίγα λεπτὰ καὶ ψυθιρίζει). Ὁ Στέφανος σὲ ἀγαπᾷ, ὁ Στέφανος σὲ ἀγαπᾷ... (σιωπᾷ καὶ μέγει μὲ τὰ μάτια προσηλωμένα εἰς τὰ λουλούδια ἐκεῖνα. Ἐνῷ κέρνει νέας ἐκφράσεις ἡ μορφὴ τῆς. Καὶ ὅσο βλέπει τὰ λουλούδια τόσο λάμπει μιὰ χαρὰ εἰς τὰ μάτια τῆς, καὶ ἕνα μειδιάμα ἀσυναίσθητο πλανᾷται εἰς τὰ χεῖλη τῆς. Ἐξωφρα γελᾷ μὲ γλυκότητα, καὶ κλείνει τὰ μάτια καὶ μὲ μικρὰ κίνησι τρυφερῇ βυθίζει ὀλόκληρο τὸ κεφάλι τῆς μέσα στὸ μουκέτο σῆν νὰ θέλῃ νὰ φιλήσῃ τὰ λουλούδια του. Τὴν ἴδια στιγμῇ ἀκούεται τὸ κουνδοῦνι. Ἡ Τζένη ἀγασκιστᾷ, καὶ ὅταν σηκώνει τὸ κεφάλι ἡ ὀπηρέτρια τῆς λέγει ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴ πόρτα.

ΣΟΦΙΑ— Κυρία Τζένη, ἔρχεται ἡ δεσποινὶς Μαρία.

(Ἡ ὀπηρέτρια φεύγει)

ΤΖΕΝΗ— (μὲ ταραχὴ) Ἄ ! ἡ Μαρία ! (φέρει τὰ χεῖρα εἰς τὸ πρόσωπο) ἡ Μαρία. (γελᾷ) ... ἄ ; ἔλθῃ... (προχωρεῖ δύο βήματα) ... ποῦ εἶνε ;...

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Εἰσέρχεται ἡ Μαρία. Ντυμένη κομψότατα. Τῆς σφίγγει τὰ χεῖρα λέγουσα. Τζένη μου καὶ τοῦ χρόνου. (επειτα τὴν ἀγκαλιάζει καὶ τὴν φιλεῖ μὲ ὑπερβολικῇ στοργῇ).

ΤΖΕΝΗ— (ἡ ὁποία ξαναῆρε τὸ γέλιο τῆς) Εὐχαριστῶ Μαρία μου, εὐχαριστῶ πολὺ.

ΜΑΡΙΑ.— Ἀλλὰ πῶς εἶσαι ἀκόμη μόνη σου ; Ἡ Ἐλένη δὲν ἦλθε ;

ΤΖΕΝΗ— (ταραχμένη) Ναί. Ὁχι, ὄχι ἦλθε. Εἶνε μέσα στὴ μητέρα. Θέλεις νὰ πάμε ἐκεῖ ; Ὁχι, ὄχι, τόσον τὸ καλλίτερο νὰ μείνωμε ἐδῶ. (γελᾷ) Χά, χά, χά. Μιὰ χαρὰ ποῦ ἔχω σήμερα, μιὰ χαρὰ. (κυττάζει ἐπ' ὀλίγον τὴ Μαρία ταραχμένη) Ὁχι λύπη ἔχω... (μὲ ἐλωφὸν πετῆμα) Ἀλλὰ γιατί νὰ ἔχω λύπη ; Ἄς γελᾷσω λίγο (γελᾷ) Πέξ μου λοιπὸν τίποτα ! Τί μὲ κυττᾷς ἔτσι ! (γελᾷ) Σ' ἀρέσουν τὰ λουλούδια ; (βλέπει πρὸς τὰ ἀνθη τοῦ Στεφάνου) Ἄ ὄχι, ὄχι ἄς μὴ μιλήσωμε γι' αὐτά. (τὴν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἀνθοδέσμη λέγουσα) Θὰ χορῆψῃς σήμερα ; Ἔχει πολλοὺς, πολλοὺς προσκεκλημένους ὁ ἀδελφός μου. Πιστεύω νὰ περάσωμε ὄραία. Ξέρεις τί δυνάθει ἔχω σήμερα ; Εἶμαι τόσο εὐχαριστημένη... (ὅλα αὐτὰ τὰ λέγει μὲ μεγάλη ζωηρότητα καὶ ἔξωφρα ὡς νὰ ἐκσυρᾷσθη σταματᾷ λέγουσα) Πέξ μου λοιπὸν καὶ σὺ τίποτα ; (γελᾷ)

ΜΑΡΙΑ— (τὴν κυττάζει καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα μὲ μιὰ ἐκφρασι συγκρατομένης ὀργῆς καὶ ἀπαντᾷ) Τί θέλεις νὰ σοῦ πῶ ; (Ἐξωφρα ὅμως κέρνει μιὰ ἀπόφρασι καὶ τῆς λέγει) Ἐλα ἐδῶ. (τὴν κίναει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν ἀφῆρει ἐμπρός στὴ σκηνὴ) Τζένη ἀκουσε. Θὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ ἕνα πολὺ μεγάλο μυστικόν.

ΤΖΕΝΗ— (μὲ νευρικῇ ταραχῇ ἐνῷ προσπαθεῖ νὰ γελᾷσῃ) Εὐχαριστῶς Μαρία, πολὺ εὐχαριστῶς θὰ σὲ ἀκούσω. Λέγε τί θὰ μοῦ πῆς ; (χαμηλώνει τὰ μάτια).

ΜΑΡΙΑ— Ξέρεις δὲ μ' ἀρέσουν τὰ πολλὰ λόγια. Θὰ ἔλθω ἀμέσως σὸ ζήτημά μου. Θὰ σοῦ ἐμπιστευθῶ τὸ μυστικόν μου. Τζένη ἀγαπῶ τὸν Στέφανο Μαρκῆ.

ΤΖΕΝΗ— (σῆν νὰ τὸ ἀκούει πρώτη φορᾷ) Ἀλήθεια ;

Μικρὰ σιγῇ

ΜΑΡΙΑ— (τραγικῶ) Τὸν ἀγαπῶ μέχρι τρούλας, μέχρι παραρροσύνης. (κέρνει πάλι τὰ χεῖρα τῆς) Καὶ ὅμως ἀπὸ τὰ χεῖλη σου προμηνῶ μιὰ λέξι ἐλπίδος ἢ ἀελπίσιος.

ΤΖΕΝΗ— (γελᾷ μὲ ἕνα γέλιο ἀλλόλοτο) Ἀλλὰ... ἀλλὰ Μαρία, δὲν εἶμαι ὁ Στέφανος ἐγὼ...

ΜΑΡΙΑ— Ναὶ ἀλλοίμονο, εἶσαι ἡ Τζένη εἶσαι ἐκεῖνη τὴν ὁποῖαν λένε ὅτι ἀγαπᾷ.

ΤΖΕΝΗ— (Χαμηλώνει τὰ μάτια μὲ γέλιο προσποιημένο) Ἀλήθεια ; (σιγαλᾷ) Σὲ βεβαίῳ δὲν τὸ ξέρω.

(Μικρὰ σιγῇ)

ΜΑΡΙΑ— (τὴν σείει νευρικῶ) Ὡστε Τζένη μου δὲν τὸ ξέρεις ; Δὲν τὸν ἀγαπᾷς ;

ΤΖΕΝΗ— (σιωπᾷ καὶ προσπαθεῖ νὰ γελᾷσῃ).

ΜΑΡΙΑ— Ἀλλὰ μίλησέ μου γιατί πνίγομαι.

ΤΖΕΝΗ— (ἐνῷ φοικιᾷ) Ὁχι, δὲν τὸν ἀγαπᾷ... γα... γα... γα... ΜΑΡΙΑ— (μὲ ἐπιβολὴ) Τὸ ὀρκίζεσαι ;

ΤΖΕΝΗ— (ἐνῷ προσπαθεῖ ν' ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα τῆς) Ἄ ! Θέλεις λοιπὸν καὶ ὄρκους ; χά, χά, χά.

ΜΑΡΙΑ— (μὲ μεγαλήτερον δυνάμη) Τὸ ὀρκίζεσαι ;

ΤΖΕΝΗ— Ναί... ἀφοῦ τὸ θέλεις (προσπαθεῖ νὰ γελᾷσῃ) Ναί, σοῦ τὸ ὀρκίζομαι (προφέρει μὲ κόπον τὰς τελευταίας λέξεις).

ΜΑΡΙΑ— Λοιπὸν, λοιπὸν σὺ φίλη μου, ἀδελφῇ μου, σὺ θὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ κερδίσω τὴν ἀγάπην του.

ΤΖΕΝΗ— (μὲ τῶρον) Ἐγὼ ; ἐγὼ ; (κάνει δύο βήματα πρὸς τὰ πόδια) Ἀλλὰ πῶς ! Ἐγὼ ; Τί εἶπες ;

ΜΑΡΙΑ— Ἐάν φέρεσαι ψυχρά. Ἐάν τοῦ δόσης νὰ καταλάβῃ ὅτι τίποτε δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ σένα. Λεῖξέ του ὅτι δὲν ἔχεις καρδιά. Ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν σὲ ενδιαφέρει ἀπὸ τὸ γέλιο σου. Καὶ τότε, ἡ Μαρία σου, ὅπως μὲ ἔλεγε στὸ σχολεῖο, θὰ γίνῃ εὐτυχησμένη... ἄλλως...

ΤΖΕΝΗ— (μὲ λάμνοντα τὰ μάτια καὶ μὲ ἀλλόλοτη ἐκρηξὴ γέλιου) ἄλλως...

ΜΑΡΙΑ— (τραγικῶ) Θὰ σκοτωθῶ... (Μικρὰ σιγῇ)

(τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην ἀκούεται τὸ κουνδοῦνι καὶ φαίνεται καὶ πάλιν ἡ ὀπηρέτρια λέγουσα)

ΣΟΦΙΑ— Ἐρχεται ὁ κ. Στέφανος Μαρκῆς. (φεύγει)

ΤΖΕΝΗ— (ὠχρῶ καὶ τρέμουσα) Ἄκουῖς ; Αὐτός ! Ἐρχεται, ἔρχεται ἐδῶ.

ΜΑΡΙΑ— Ὁ Στέφανος ; Δὲν θέλω νὰ μὲ δῇ ; (κυττάζει γύρω τῆς) Θὰ κρυφτῶ ἐδῶ στὸ παραβῆν. (τρέχει πρὸς τὰ ἐκεῖ, ἀλλὰ πρὶν κρυφθῆ στρέφεται καὶ λέγει πρὸς τὴν Τζένη) Τζένη θὰ εἶμαι ἐδῶ ν' ἀκούσω τὴν ὁμιλίαν σου. Πρόσεξε. Περιμένω τὴ ζωὴ ἢ τὸ θάνατο. (κροῖπεται).

(Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ Τζένη τὴν κυττάζει μὲ τῶρον ἐνῷ μιὰ ἀγωνία ζωογραφεῖται στὸ πρόσωπό τῆς.)

(Μόλις κροῖπεται ἡ Μαρία φαίνεται ὁ Στέφανος)

ΣΚΗΝΗ Η'.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (λεπτὸς, κομψὸς, ἄμειπτος. Προχωρεῖ πρὸς τὴ Τζένη μὲ ἐκφρασι τρυφερά καὶ εὐγενῆ. Τῆς δίνει μὲ συγκίνησι τὸ χέρι λέγων) Τί νὰ σὰς εὐχηθῶ ;

ΤΖΕΝΗ— (προσπαθεῖ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ψυχραιμίαν τῆς, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσῃ).

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (ἐπαναλαμβάνει) Τί θέλετε νὰ σὰς εὐχηθῶ ;

ΤΖΕΝΗ— (ρίπτει ἕνα περιόλοπο βλέμμα πρὸς τὸ παραβῆν, καὶ λέγει ἐνῷ προσπαθεῖ νὰ γελᾷσῃ) Ὅτι θέλετε... ὅτι εὐχῆ... (σταματᾷ, καὶ τοῦ δεικνύει κάθισμα)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (ένῳ κίθηται) Λοιπόν ; Τελειώσατε.

ΤΖΕΝΗ— (έντελῶς ψύχραιμος) Ὑποθέτω ὅτι δὲν πρέπει ἐγὼ νὰ σᾶς ὑπαγορεύσω τὴν εὐχὴ τοῦ θὰ μοῦ πῆτε. (κίθηται καὶ αὐτὴ)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— Τότε ἐπιτρέψτετε ματμαζέλ, ἀφίνετε νὰ τὴν ὑπαγορεύσῃ ἡ ψυχὴ μου ;

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα προσποιητὰ) Χα, χα, χα ! Ἡ ψυχὴ σας... (μὲ τὸ βλέμμα πρὸς τὸ παραβάν) Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὴν ἀνησυχήσετε.

(Ὁ Στέφανος θέλει ν' ἀπαντήσῃ ἢ Τζένη ὁμοῦ δὲν τοῦ δίδει καιρὸ καὶ ἐξακολουθεῖ)

ΤΖΕΝΗ— Ἀλλὰ τὰς εὐχὰς σας μοῦ τὰς ἐστεύλατε μὲ τὰ ὠραία αὐτὰ λουλούδια. Σῆς εὐχαριστῶ πολὺ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (ζωηρὰ) Χαίρω πολὺ ματμαζέλ, ὅτι μέσα εἰς αὐτὰ τὰ ἀνθὴ κατωρθώσατε νὰ διακρίνετε τὰς εὐχὰς μου. Ὑποθέτω, ὅτι ἀφοῦ ἔχετε αὐτὴ τὴ λεπτότητα στὴν ἀντίληψιν θὰ ἐννοήσετε καὶ τὸ εἶδος τῶν εὐχῶν τὰς ὁποίας μόνον τὰ ὠραία καὶ εἰργονικά αὐτὰ λουλούδια (δείχνει τὴν ἀνοδοδέρμη) θὰ μποροῦσαν νὰ σᾶς ποῦν...

(Ἐρ' ὅσον ὁμιλεῖ ὁ Στέφανος ἢ Τζένη ταράσσεται καὶ κυττάζει πρὸς τὸ μέρος τῆς Μαρίας μὲ ἔκφρασι τρομαγμένη).

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (θερμότερα) Θέλετε ματμαζέλ Τζένη νὰ σᾶς ἐξηγήσω τὴ γλώσσά των ;

ΤΖΕΝΗ— (μὲ συγκρατημένη ἀγωνία) Τόσο πολὺ λοιπὸν καναγίνεσθε εἰς τὰ ἀνθὴ ὥστε ἐμάθατε τὴ γλώσσα των καὶ ἐξηγήητε τοὺς λεπτοὺς στοχασμοὺς των ;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— Ἄραγε σᾶς φαίνεται παράξενο αὐτό ;

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα νευρικὰ) Καὶ ὁμοῦ δὲν ὑπάρχει ἐδῶ εἰδικὴ στοὺ Πανεπιστήμιο. Σεῖς εἴσθε ὑφηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας ἂν δὲν ἀπιτώμαι.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (μὲ ἐλαφρὰ ὀργή) Δὲν ἀπιτᾶσθε καθόλου δεσποινίς.

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα) Ὑποθέτω. Ἐμαθα μάλιστα ὅτι ἀρχίσατε τὰ μαθήματά σας, ὡς Ὑφηγητῆς καὶ ἔμαθα ἀκόμη ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἦτο πλήρης...

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (μὲ τὸν αὐτὸ τόνο) Μὲ τιμὴ ἢ πληροφορία ὅτι παρακολουθήσατε τὴν ἐργασία μου.

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα) Ὡ ! βέβαια. Τὰ ἔμαθα ἀπὸ τὸν Γιώργο. Καὶ ἂν εἶχα καὶ ἐγὼ τὴ δύναμιν νὰ ψυχολογῶ τοὺς ἀνθρώπους ὅπως σεῖς ψυχολογεῖτε τὰ λουλούδια, θὰ σᾶς ἔλεγα ὅτι κάποιον αἰσθημα ὑπερηφανεῖας θὰ σᾶς ἔχει ἀφίση ἢ ἐπιτυχία ἐκεῖνη...

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— Μὲ εἰρωνεύεσθε. Καὶ προσέξτετε μὴπως μέσα σ' αὐτὴ τὴν εἰρωνείαν βάζετε καὶ τὸν ἑαυτὸν σας. Γιατί ἂν πράγματι ἠμπορούσατε σεῖς, καὶ ὄχι ἐγὼ νὰ κυττάσετε λίγο βαθύτερα θὰ ἐβλέπετε ὅτι τὰ μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου δὲν τὰ ἐλογόρρισα ποτὲ τόσο, ὅσο μία στιγμὴ ἰδιαιτέρως ὁμιλίας μαζῆ σας...

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα τὸν διακόπτει μὲ τὴν αὐτὴ νευρικότητα) Ἐρερετε γιατί ; Ἴσως γιὰ νὰ κάμετε πειραματικὴ διδασκαλία.

Μικρὰ σιγὴ

(Ὁ Στέφανος τὴν κυττάζει μ' ἓνα βλέμμα ἀγάπης καὶ συγχρόνως γλυκεῖας μομφῆς)

ΤΖΕΝΗ— (Αἰποφυγεῖ ὑπὸ τὸ βλέμμα ἐκεῖνο καὶ στρέφεται μὲ ἀγωνίαν πρὸς τὸ παραβάν ποὺ κρύπτεται ἡ Μαρία, κατορθώνει ὁμοῦ νὰ ἀπαντήσῃ μὲ προσποιητὸ γέλιο).

Ἄλήθεια ; Μήπως μὲ παίρνετε γιὰ φοιτήτρια ; Καὶ ὁμοῦ στὴ σχολὴ σας δὲν ἔχετε ;

ΤΖΕΝΗ— (ἀτονα) Πήγαυνε. Σὲ λίγο θὰ ἔλθω.

ΜΑΡΙΑ—Ναὶ ἐγὼ πηγαίνω νὰ εὐχηθῶ τὴ μαμά σου. Σὲ περιμένω (φεύγει ἐξαλλοσ).

ΣΚΙΝΗ Γ.

(Ἡ Τζένη προχωρεῖ καὶ πάλι σὰν ἀρρηρημένη. Γιὰ μιὰ στιγμὴ κρύβει τὸ κεφάλι της μέσα στὰ χεῖρα της, ἀλλὰ εὐθὺς τὸ σηκώνει καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰ λουλούδια τοῦ Στεφάνου, πρὸς τὰ ὅποια ἀτενίζει μὲ ὑπεράτατην συγκίνησιν. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰσέρχεται μὲ βίαι ἢ Ἑλένη).

ΕΛΕΝΗ—(κυττάζουσα τὴ Τζένη). Ἄλλα τί συνέβη ; Ἡ Μαρία μὲ λάμπει χαρῶς στὰ μάτια καὶ ἐσύ, (τὴν κυττάζει προσεκτικὰ) ἐσύ μὲ δάκρυα ; Ἦτανε λοιπὸν ἀλή-

θεια ὅτι ἦλθε ὁ Στέφανος ἐδῶ ;

ΤΖΕΝΗ—(φέρει τὰ χεῖρα εἰς τὸ πρόσωπο). Ἄχ! τί ἔκαμα!

(Θέλει νὰ γελᾷ, γελᾷ καὶ τὸ γέλιο της ἀφίρει τόνον τρομαγόν).

ΕΛΕΝΗ—(λυπηρὰ) Τὸ γέλιο σου ἀλλοίμονο, δὲν συμβολίζει πιά τὴ χαρά...

(Ἡ Τζένη ρίπτεται στὴν ἀγκαλιὰ της καὶ κλαίει μὲ λυγμούς ἐνῶ ἢ Λυλαία κίπτει).

ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΑΔΟΥ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΝ ΤΗ ΞΕΝΗ

(Σημ. Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως. Φροντίδι καὶ χορηγίᾳ τῆς ἀμερικανικῆς Χ.Α.Ν ἰδρυθῆ ἢ Λέσχη τῶν Φοιτητῶν, τῆς ὁποίας τὰ ἐγκαίτια εὐοίωνα ἐτελέσθησαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Ράδος ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσιν τὴν κάτωθι ὁμιλίαν του, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς Φοιτητὰς κατὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἐνώσεως τῶν φοιτητικῶν σωματείων).

Πολλάκις ἐγχειναι προσπάθειαι ἐπὶ τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἡμῶν νεότητος, ὀλίγον τι σπασμοδικαὶ καὶ διακεκομμένα, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅπως δοθῇ γενικωτέρως αὐτοῖς εἰς τὸ ἐργον τῆς ὁργανώσεως τοῦ φοιτητικοῦ αὐτῆς βίου, τῆς ογκεντρούσεως καὶ ογκροτήσεως τῆς μεγάλης φοιτητικῆς οἰκογενείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐπὶ σκοπῷ καὶ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς θελιώσεως, καὶ ἐπιλύσεως πρακτικῶν τινῶν ζητημάτων σχετιζομένων πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Ἐπαναλαμβάνονται σχεδὸν κατ' ἔτος αἱ προσπάθειαι αὗται καὶ πάντοτε σχεδὸν ναυαγοῦν. Εὐχηθῶμεν ὅπως εἰς τὸ δυσχερὲς αὐτὸ ἐργον ἢ φοιτητικὴ νεότης εὖρῃ ἀρωγὰς καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν ἑλλην. κοινωτίαν, ἡτίς εὐτυχῶς πολλὰ ἔχει μέχρι τοῦδε παρᾶσχει δειγμάτων τῆς προθυμίας αὐτῆς πρὸς ὑποστήριξιν ἐργῶν ἐθνωφελῶν. Ποῖαν ἀληθῶς ἔχει σημασίαν τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα ἀπὸ ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως μαρτυροῦν τὰ ὑπερπροσομίῶν ἐργῶν ἀλλαχού γενόμενα. Ὅχι δὲ μόνον εἰς τὰς μεγάλας χώρας, εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς μικροτέρας, καὶ διηγετονικὰς, εἰς τὰ Βαλκανικὰ κράτη, κατορθώθησαν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐδῶ εἶνε μόνον ὄνειρα καὶ πόθοι εὐσεβεῖς

«Σκοπὸς τῶν Πανεπιστημίων, ἔλεγε πρὸ τίνος, ὁ πύριτανος ἢ μάλλον ὁ πρόεδρος, κατὰ τὴν ἀμερικανικὴν θεωρίαν, τοῦ ἐν Χάρβαρντ Πανεπιστημίου, δὲν εἶνε τὰ δημιουργίῃ μοναχοῦς ἐργεκλεισμένους χωριστὰ εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτῶν κελιά, ἀλλ' ἄνδρας παρεσκευ-

ασμένους νὰ καταλάβωσι θέσιν ἐν τῇ κοινωτίᾳ τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ συμβιώσωσι καὶ συνεργασθῶσι μετὰ τῶν ὁμοίων των καὶ τῶν γειτοικῶν συνεργατῶν των. Ὅ ἐν τῇ φοιτητικῇ οἰκογενείᾳ βίος ἀσκεῖ εἰς τὸ σκέπτεσθαι καὶ διὰ εἰς τὸ ἐλευθέρως σκέπτεσθαι, παρασκευάζει εἰς εὐρύτητα βλέψεων, εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου ὡς μέλους τῆς πολιτείας». Ἰδοὺ ἀληθῶς ἢ βαθεῖα σφραγίς ἦν ἐπιθέτει ἐπὶ τῆς γνηχῆς τοῦ πλείστον τῶν φοιτητῶν ἢ ἐν ταῖς ἀκαδημαϊκαῖς ἐνώσεσι (ὅταν αὗται εἶνε ἀξίαι τοῦ ὀνόματός των) ζωῆ, θαυμασίως συμπληροῦσα πᾶν ὅτι ἢ ἀνωτέρον ἐκπαίδευσις παρέχει εἰς αὐτοὺς. Ἄν ὁ τοῦς καὶ ἢ ἰδιοφυΐα, λέγει κάποιος ὁ Gotthe ἀναπτύσσεται ἐν τῇ γαλήνῃ τῆς μονώσεως, ἐν τῇ κατ' ἰδίαν οπουδῆ, ὁ χαρακτὴρ δμως μορφοῦται ἐν τῇ κοινωτίᾳ.

Καθ' ἦν ἐποχὴν παρὰ τὰ Πανεπιστήμια ἐπῆρχον κολλέγια, — ὡς ὑπάρχον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, — καὶ διὰ μάλιστα τὰ κολλέγια ταῦτα ἐβίον ἐπὶ τύπον τινα καλογηγοικῶν, κοινοβιακῶν, βίος καὶ οπουδαὶ ἦσαν κοινὰ καὶ οἱ σπουδασταὶ ἐβάδιζον ὡς πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον. Ἄλλ' ὁ καταμερισμὸς τῶν πνευματικῶν ἀσχολιῶν, ἢ ποικιλία τῶν ἐρευνῶν, τὸ πλῆθος τῶν φοιτητῶν διέσπασαν μὲ τὸν καιρὸν τὴν ἐνότητα ταύτην, ἐνῶ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ δεσποισμὸς τῶν κυβερνήσεων, μὴ εὐνοῦν τὰς ἀποπειράς πρὸς συγκροτητοὶν ἀκαδημαϊκῶν ἐνώσεων ἐνέκρου σχεδὸν τελείως τὸν φοιτητικὸν βίον. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἰστορίᾳ τῶν σιλλογικῶν αὐτῶν ὁργανώσεων, δύναται τις νὰ διακρίνη δύο μεγάλας περιόδους ἀκριβῆς, τὴν μὲν ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἰδρύσεως τῶν πρώτων Πανεπιστημίων μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἀκράτου δεσποτισμοῦ, τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς 17' ἑκατοστιατηρίδος, ἡτι ἀπὸ τῆς γαλλικῆς Ἐπανάστασεως καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Κατὰ τοὺς μέσους χρόνους οἱ escholiers οἱ scholari, ὡς εἰς τὰ πλείστα

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (λυπημένος) Δεσποινίς Τζένη δὲν σᾶς ἀναγνωρίζω σήμερα. Γιατί θέλετε νὰ κάμετε τὴν κακίη ;

ΤΖΕΝΗ— (γελῶσα μὲ τόνο προσποιητὰ εὐθυμο) Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, ποτὲ δὲν θέλω νὰ φαίνομαι καλύτερη ἀπ' ἐκεῖνο ποῦ εἶμαι. (φέρει τὸ χεῖρὸ στοὺ στήθος τῆς σᾶν νὰ πιεζέται ἀπὸ μεγάλο βάρος).

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— Αὐτὸ τὸ ξέρω ματμαζέλ, καὶ αὐτὸ ἴσως νὰ σᾶς βλέπω καλὴ χωρὶς νὰ τὸ ἐπιδιώκετε, νὰ σᾶς βλέπω εὐαίσθητη χωρὶς νὰ τὸ ἐλιξητήτε, μοῦ ἔδωκε, μοῦ ἐνέπνευσε τῆς πῶ γλυκεῖς ἐλπίδες.

ΤΖΕΝΗ— Ἐδῶ εἶναι τὸ λάθος. Σεῖς οἱ κύριον συνειθίζετε νὰ δίνετε βίαι σὲ τέτοιες ἐλπίδες...

ΣΤΕΦΑΝΟΣ (αὐστηρὰ) Δεσποινίς δὲν σᾶς ἐννοῶ.

ΤΖΕΝΗ— (ξηρὰ γελῶσα) Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δὲν σᾶς ἐννοῶ. (σηκώνεται καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ μέρος τῆς Μαρίας)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (ἐγείρεται μὲ ζωηρότητα) Δὲν μὲ ἐννοεῖτε ; Ἀλήθεια ; Τότε θέλω νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς μιλήσω ἀπροκάλυπτα, νὰ σᾶς πῶ ὅτι ἔχω μέσα στὴ ψυχὴ μου, γιὰ σᾶς τόσο καιρὸ...

ΤΖΕΝΗ— (ένῳ ἀπομακρύνεται καὶ καταβάλλει τὴν συγκίνησιν τῆς) Θέλετε λοιπὸν νὰ μοῦ μιλήσητε ; Καὶ τί νὰ μοῦ πῆτε ; Δὲν βαριέσθε ; (γελᾷ καὶ ἀλλάζει τὸν λέγονσιν) Μήπως θέλετε καλλίτερα νὰ παίξω λίγη μουσικὴ ; (προχωρεῖ πρὸς τὸ πιάνο μὲ βῆμα κλονούμενο)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ— (ὄχρια) Πῶς ; θέλετε νὰ παίξετε μουσικὴ ; Τὴν ὥρα αὐτῇ ; Τώρα ; (τὴν πλησιάζει)

ΤΖΕΝΗ— (Θέλει νὰ μιλήσῃ ἀλλὰ ὁ Στέφανος ἐξακο)

λευθεῖ)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ.— Τί θὰ παίξετε λοιπὸν ; Σῆς μιλήσα μὲ τὰ λουλούδια, θέλετε νὰ μοῦ ἀπαντήσετε μὲ τοὺς τόνους τῆς μουσικῆς ;

ΤΖΕΝΗ— (συγκινημένη) Μὲ τοὺς τόνους τῆς μουσικῆς ! (Κυττάζει πρὸς τὸ μέρος τῆς Μαρίας) Ὅχι ! (γελᾷ) Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια. Στους τόνους τῆς μουσικῆς μου μὴ δόσετε ποτὲ καμμίᾳ ἐξήγησιν. Παίξω πάντα γιὰ τὸν ἑαυτὸν μου (τονίζει ἰδιαιτέρως τὴ λέξιν).

ΣΤΕΦ.— (στρέφεται ἀπότομα, πέρνει τὸ καπέλλο του καὶ ἐπανέρχεται πρὸς τὴν Τζένη λέγων μὲ ὑφος ἀπιλησιμένο)

Δεσποινίς σᾶς ἀφίνω. Εἶναι προτιμότερο νὰ μὴ σᾶς ἀκούσῃ κανεὶς ἀφοῦ παίξετε μόνον γιὰ τὸν ἑαυτὸν σας. Τὴν ὥρα αὐτῇ αἰσθάνομαι ὅτι κάτὶ ὠραῖο φεύγει ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου. Ἡ καρδιά μου εἶνε βαθεῖα πληγωμένη. Χαίρετε γιὰ πάντα. Πρὶν φύγω ὁμοῦ θὰ σᾶς πῶ μιὰ ἀλήθεια. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ ἓναν ἀνθρώπο τόσο ἀκριβῶς ὅσον ἢ κοινὴ γνώμη. Σήμερα μόνον βλέπω πόσο εἶχαν δίκην, ὅταν μοῦ ἔλεγον ὅλοι συχνά, ὅτι ἢ Τζένη μὲ τὸ γέλιο της δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη καρδιά.

ΤΖΕΝΗ— (μὲ ἔξαρσιν) Καὶ ἢ Τζένη μὲ τὸ γέλιο της, ἀφοῦ γελᾷ καὶ πάλι χαρωπά, θὰ ἀπαντήσῃ ὅτι πάντα περιφρόνησε καὶ θὰ περιφρονήσῃ τὴν κρίσιν τοῦ πλήθους. (καὶ μὲ ἓνα γέλιο προσποιητῶς χαρωπῶ, προχωρεῖ πρὸς τὸ πιάνο καὶ ἓνα βάλλει τρελλῶ, γοργῶ καίξουν νευρικῶς τὰ χεῖρα της ἐνῶ ὁ Στέφανος φεύγει.)

ΣΚΙΝΗ Θ.

ΜΑΡΙΑ—(ὄρμα ἀπὸ τὸ παραβάν καὶ ἀγκαλιάζει τὴν Τζένη μὲ τρελλὴ χαρὰ) Τζένη μου σὲ εὐχαριστῶ. Μοῦ δίδεις τὴ ζωῆ, τὴν χαρὰ, τὴν εὐτυχία.

(Ἡ Τζένη ἀποσπᾶται καὶ σιωπῶσα θέλει νὰ ἀπομακρυνθῇ).

ΜΑΡΙΑ—Τὴν ἀγκαλιάζει καὶ πάλι καὶ μὲ τὴν αὐτὴν τρελλὴν χαρὰ). Ἀγαπημένη μου Τζένη. Πάμε μέσα στὴ μαμά σου, (τὴ φιλεῖ καὶ θέλει νὰ τὴν σύρῃ μαζῆ της).

Πανεπιστήμια ἀπεκαλούντο, ἦσαν συγκεκροτημένοι εἰς μεγάλας ἐνώσεις, ἀπολανοῦσας πολλῶν καὶ διαφόρων προνομίων, ἰδίως οἱ φοιτῶντες εἰς τὰ τρία πρῶτα μεγάλα καὶ πανευρωπαϊκὰ Πανεπιστήμια τῶν Παρισίων, τῆς Βοτανίας (Bologna) καὶ τῆς Πράγας. Τὸ Ὄξφορντ καὶ ἡ Ἰσπαν. Σαλαμάνκα ἦλθον κατόπιν. Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων αἱ διασημότητες τῶν ἐνώσεων τῶν σπουδαστῶν ἐπῆρξαν ἀπὸ ἔθνος τῶν Γαλατῶν» honoranda Gallorumnationis «τὸ ἔθνος τῶν Πικαρδῶν», fidelissima Picardorumnationis «τῶν Ἀγγλῶν», «τῶν Γερμανῶν» καὶ οὕτω καθέξῃς. Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα ἐπῆρξε καὶ ὁ μέγας σύνδεσμος τῶν «ἐνδεῶν σπουδαστῶν». Πάντα ὁμοῦ ταῦτα τὰ σωματεῖα ἤδρευον ἐν τῇ «λατινικῇ χώρῃ», «pays latin», ὡς ἀπεκάλουν τὴν ἀριστερὰν ὄχλην τοῦ Σηκουάνα, τὸ κατόπιν quartier latin, τὸ νῦν quartier des Ecoles ὡς θέλουν νὰ τὸ λέγουν ἀπὸ τινος. Τὰ πολλὰ ἐπὲρ αὐτῶν προνόμια κατέστησαν βαθμηδὸν τοὺς σπουδαστὰς κράτος ἐν κράτει. Οἱ escoliers ἐξῆρθησαν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ διοικητοῦ τῶν Παρισίων, τοῦ Prevpt de Par's Καὶ φανεύοντες ἀκόμη ἐδικάζοντο ἐπὶ τοῦ Πρωτάρχου καὶ τῆς συγκλήτου, τοῦ Senat, καὶ τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἠρῆσεν καμμίαν ἀνάμειξιν ἄλλων ἐξουσιῶν εἰς τὰ ζητήματα τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας ἐν τῇ «λατινικῇ χώρῃ». Εἶνε ἀληθὲς ὅμως ὅτι ὁ πρύτανης ὁ Recteur εἶχε ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν escoliers καὶ ἐπερήσοιζε μὲν ἀγρίως καὶ κάποτε ἀδίκως αὐτοὺς κατὰ τῶν ἄλλων, ἦτο ὅμως ἀπειλικτός καὶ ἐνίοτε τρομερὸς πρὸς αὐτοὺς, δὲν ἠρείχτο τὸ πασαμικρὸν παραστράτημα καὶ δὲν θὰ πιστεύσετε ὅτι κάποτε εἰς ἔκρηξιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ ἐκεῖ ἐκρέμασεν ἕνα ἀδιόρθωτον μαλλιαρὸν σκολάρον ἀπὸ τῆς ἀψίδος τοῦ πυλῶνος τῆς Σορβόννης.

Εἰς τὰς ἐνώσεις ταύτας ἐπῆρξαν μέλη φοιτηταί, οἵτινες βραδύτερον ἀπέθρυν ἄνδρες ἔξοχοι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τὸ ἐν δὲ πέμπτῳ τοῦλάχιστον τῆς ἀκαδημαϊκῆς ταύτης νεότητος ἀπετελεῖτο ἐκ σπουδαστῶν φιλοσόφων καὶ εἰρηγικῶν. Οἱ ἄλλοι, ὡς συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε, χωρὶς νὰ εἶνε ὅλοι κακοὶ, ἦσαν ὀλιγώτερον ἐνθουσιώδεις μύσται τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων λάτρεις καὶ ἦσαν περισσότερον ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ νὰ κάμνουν ζωηρότητας ἐξ ὧν ἡ χειροποίητος ἦτο νὰ συμπλέκονται μετὰ τῆς τυκτοφυλακῆς, ἐνθὺς ὡς διερχομένη αὐτὴ τὰς γερύρας τοῦ Σηκουάνα, νὰ βασιάζον δὲ, ὡσάκις οἱ διεκινδύνουν εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχλην, τοὺς μοναχοὺς, τοὺς ἀποτοὺς καὶ αὐτὰς τὰς ἀποτοὺς, καὶ τοὺς θεολόγους ἐνθὺς ὡς προέβαλλον τῆς Σορβόννης, ὅπερ τέλος ἔδωκε καὶ τὸ εἴλογον πρόσημα εἰς τὸν δεσποτισμὸν νὰ καταργῆται ἐπιτελῶς τὰ σωματεῖά των, πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν παρισίων ἀσπυρῶν, οἵτινες ἀπεκάλουν αὐτοὺς «κακοποιούς, πότας», καὶ

τὰ τοιαῦτα καὶ τοὺς ἐνείδιζον ὅτι δὲν μελετοῦν διὰ τὰ μὴ καταστρέφουν τὴν «πολιτικὴν ἀδύτην ὄχλην». Τῶν σπουδαστῶν τοῦ μεγάλου ἰσπανικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σαλαμάνκας τὰ προνόμια ἔζησαν μακρότερον καὶ δὲν ἐξέλιπον ἢ διὰ τῆς παρακμῆς τοῦ περιγῆμιον τούτου Πανεπιστημίου ὅπερ ἔσχε τὴν δόξαν νὰ παρασχη, ἄσπυρῶν εἰς τὸν Χριστόφορον Κολόμβον καὶ νὰ ἐπιστηρίξῃ τὰ σχέδια αὐτοῦ. «Ὅταν γ' ἴθνη τις ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου τῆς Μαδρίτης, τὸ ταξείδιον εἰς Σαλαμάνκαν εἶνε πλέον εὐκόλον καὶ ἀσίζει τὸν κόπον, διότι τὰ πάντα σχεδὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Σαλαμάνκας ἔχουσι ὡς ἐν τῷ μεσαιῶνι, κτήρια, περιβολαί, ἔθνη, περισσότερον ἢ ἐν Ὄξωρῃ».

Ἀπὸ τοῦ 16' αἰῶνος μέχρι τῶν ἀρχῶν σχεδὸν τοῦ 19' αἰῶνος δὲν γίνεται πλέον λόγος περὶ σωματείων τῶν σπουδαστῶν, ὧν κατηργήθησαν πάντα τὰ προνόμια καὶ οἵτινες ἐδικάζοντο πλέον ἐπὶ τῶν κοινῶν δικαστηρίων. Ὅτε βραδύτερον, δηλαδὴ τὸν 19' αἰῶνα, οἱ φοιτητικοὶ σύνδεσμοι ἐπαρῆλθον εἰς τὴν ζωὴν, τοῦτο ἐγένετο ἕπὸ τοὺς ἀρίστους τῶν ὅρων καὶ πράγματι τὰ μέλη αὐτῶν κατέστησαν ἀξιόλογον στοιχεῖον τῆς κοινωτικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς, κήρυκες καὶ ὑπερασπισταὶ τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν, καὶ ἐνίοτε μάρτυρες. Ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 1876 ἐν τοῦτοις παρὰ τοὺς κοινὸς ἀρχῶνας, παρὰ τὸ ἀξιεπαῖνον αὐτῶν πνεῦμα συναδελφότητος οἱ φοιτηταί ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἔχουν νὰ παρουσιάσωσιν ἀξίαν λόγου φοιτητικὴν ἐνωσιν. Ὁ θεμελιωτὴς τῶν ἐνώσεων τούτων εἶνε ὁ φοιτητὴς Ἀβγόνος Λεκλαίρ, δικηγόρος μετὰ ταῦτα ἐν Νανσύ, ὅστις ἀπέπτυξε πρωτοφανῆ ἀληθῶς δραστηριότητα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου. Ὁ πρῶτος λοιπὸν σὺλλογος ἐπῆρξεν ὁ τοῦ Νανσύ, ὁ δεῦτερος τοῦ Bordeaux καὶ ὁ τρίτος τῶν Παρισίων, ὁ κοινῶς ἀποκαλούμενος (Association) μετὰ διοχιλίῳν μελῶν. Οὗτος ἐξεπροσώπησε τὴν γαλλικὴν νεότητα εἰς τὰς ἐσχάτας τῆς Βοτανίας, τῆς Montpellier, τῆς Λωζάνης καὶ εἰς τὰ ἐγκαίρια τῆς Σορβόννης. Συνέτεινεν εἰς τὴν ἀναύστασιν τῶν Γαλλικῶν Πανεπιστημίων, διεσπαρμένων πρότερον εἰς ἀνεξαρτήτους Σχολὰς. Δημοσιεύει δελτίον ἐπὶ τὸν τίτλον «Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων», ἔχει δύο ἀναγνωστήρια, ὁκτώ βιβλιοθήκας, δύο αἰθούσας διαλέξεων, αἰθουσαν δὲ πλομαχητικῆς, καπνιστήριον. Πολλάκις ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐτίμησε τὰς ἐσχάτας καὶ τοὺς χοροὺς αὐτοῦ. Παρ' ἅπανι τοῖς Πανεπιστημίοις τῆς Γαλλίας ἐπέρχουσι νῦν σὺλλογοι. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς ἐν Γερμανίᾳ οἱ ἐν Γαλλίᾳ δὲν διετήρησαν μεσαιωνικὰ ἔθνη... Ἐκαστὸν τῶν μελῶν εἶνε ἐλευθέρων εἰς τὰς πολιτικὰς τῶν καὶ θρησκευτικὰς δοξασίας. Αἱ ἐνώσεις σέθενται τὴν ἀτομικότητα ἐκάστον, ἀλλὰ καὶ κατεργάζονται τὴν συναδέλφωσιν καὶ ἀλληλεγγύην. Τὰ κέρια στοιχεῖα τοῦ προγράμματος αὐτῶν εἶνε ἢ εἰς τοὺς ἐν-

δεεῖς τῶν φοιτητῶν ἐξασφάλις στέγης πρὸς συγκέντρωσιν καὶ ἐργασίαν, παροχὴ μέσων ἐκπαιδευσεως, ἐξεύρεσις βιβλίων πλεονεκτημάτων παντὸς εἶδους, παγίωσις δεσμῶν μεταξὺ τῶν φοιτητῶν τῶν διαφόρων σχολῶν, κοινωρία ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, διὰ δὲ τῶν διαλέξεων καὶ συζητήσεων ἀγάπη πρὸς τὴν ἐνηλοτέραν μόρφωσιν, τέλος ἀπὸ ἀπόφραξος ἐθνικῆς ἐκπροσώπουσις πραγματικῆς ἀκαδημαϊκῆς νεότητος διὰ τὴν περιστάσεως τὸ ἀπαιτήσουν. Μέρος ἐπίσης τοῦ προγράμματος εἶνε καὶ ἡ τοῦ σώματος ἄσκησις, κωπηλασία, δόλομαχητικὴ, ποδόσφαιρον κλπ., παλαιότερον ὑπὸ τῶν Γάλλων φοιτητῶν ἀμελούμενα.

Οὐδαμοῦ ἐν τοῦτοις τὰ φοιτητικὰ σωματεῖα ἀνεπέχθησαν τόσον ὅσον ἐν Γερμανίᾳ, ὧν πολλὰ τὰ ἀξιομίμητα, καὶ πολλὰ ὅμως ὄχι. Ἐν πρώτοις τὰ σωματεῖα ταῦτα ἔχουσι τὸν τύπον μᾶλλον ἀριστοκρατικὸν καὶ δὲν εἶνε προσιτὰ ἄνευ ἀφθόνων χρηματικῶν μέσων. Οἱ δυνάμενοι ἐκ τῶν φοιτητῶν, ἐνθὺς ὡς ἀγχιθῶσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, σπεύδουν νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς ἐν τῶν σωματείων διὰ τὰ μὴ ὑποστῶσι τὴν ταπεινώσιν ἢ ἀποκαλῶνται Obscuranten. Βεβαίως οἱ ἀγαπῶντες τὴν ἐργασίαν πλείοτερον τῶν ἐπιδείξεων κατατάσσονται εἰς ἐν τῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων. Φέρουσι τὸ ἔγχρωμον σῆμα αὐτοῦ, συγκεντροῦνται περὶ λόγων ἀγὰς εἰς τὸ ζυθοπωλεῖόν των, πάντοτε τὸ αὐτὸ, καὶ συζητοῦσι τὸ ἐκ τῶν προτέρων ὀρισθὲν ἐπιστημονικὸν θέμα. Πάντες οἱ οἱ μικροὶ σύνδεσμοι ὁμοῦ ἐκ συνέρχονται εἰς δύο κατ' ἔτος γενικὰς συνόδους Goslarer καὶ Gothaer. Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὰ Gesellige Vereine τὰ φανερά σωματεῖα τῶν Burschen Εἶνε οἱ διάδοχοι τῶν μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς 19' ἑκατονταετηρίδος μουσικῶν φοιτητικῶν ἐνώσεων διαλυθειῶν ἐπὶ τοῦ Κράτους διὰ τὰς ὑπερβολὰς των. Ὁ νεοσύλλεκτος, ὁ πρωτοετής, ἀποκαλεῖται Fuchen ἀλώπηξ, καὶ κατόπιν προσάγεται Bursche Τὰ σωματεῖα αὐτὰ τῶν σπουδαστῶν φοιτητῶν ἔχουν τὴν ἀξίωσιν ὅτι περιλαμβάνουσι τὸ ἄκρον τῆς γερμανικῆς νεότητος, πάντως τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκῶν. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν σωματείων, Seniores, συνέρχονται ἅπαξ τοῦ ἔτους εἰς τὸ Κόξ ἐν τῆς Θουριγγίας καὶ κωνορίζουν γενικῶς τὰ τῶν σωματείων. Ἐκκλῶν τὴν ἀρχὴν των ἐκ τῶν νεοσυλλετικῶν πολέμων ἐξ οὗ καὶ ὁ στρατιωτικὸς αὐτῶν χαρακτὴρ. Μετὰ πολλὰς διαλύσεις ἐθροιάμβυσαν μετὰ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1848 καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς τελευταίας αὐτοκρατορίας ἦνθησαν εἰς τέσσαρας μεγάλας ομάδας, Γερμανοὺς, Ἀρμινίους, Τεύτοντας καὶ Χριστο-γερμανοὺς. Φέρουσι ἴδια χρώματα, στολὰς, χρωματιστὰ πηλίκια, μαστίγια κλπ., καλλιερῶσιν τὴν ζυθοποιίαν καὶ τὴν διὰ σπάθης μονομαχίαν. Ὁ κενῶν τὰ περισσότερα ποτήρια ζύθου καὶ ὁ ἀρι-

μῶν τὰς περισσοτέρας μονομαχίας εἶνε ὁ ἐνδοξότατος τῶν ἐταίρων. Αὐτοὶ βεβαίως φαίνονται εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς πόλεις τῆς Γερμανίας εἶνε παταχῶ καὶ ἀπολαύουν τῶν γενικῶν συμπαθειῶν τοῦ πλήθους, ὅπερ τοὺς περιβάλλει διὰ μεγάλης στοργῆς. Ἐντυχῶς δὲν εἶνε οἱ περισσότεροι. Μεταξὺ τῶν διοχιλίῳν φοιτητῶν τῆς Γοιγγίας, ἐπὶ παραδείγματι, ἔτη τινὰ πρὸ τοῦ πολέμου, οἱ 400 μόνον ἄνθρωποι εἰς τὰ τοιαῦτα σωματεῖα, ἐνῶ οἱ πλείστοι προτιμοῦν σωματεῖα ἐπιστημονικῶν χαρακτῆρος καὶ κλείονται ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις καὶ ἐν τοῖς σεμιναρίοις μακρὰν παντὸς θορόθου διὰ τὰ δώσουσι εἰς τὴν Γερμανίαν τοὺς σοφούς οἵτινες τὴν ἐδόξασαν. Ἐν τοῦτοις ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐξῆλθεν ὁ Βίσμαρκ. Ὁμιλοῦντες περὶ Γερμανῶν φοιτητῶν, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ εἴπωμεν δύο λέξεις περὶ τοῦ περιέρχον ἐθίμου τῶν φοιτητικῶν μονομαχιῶν ἐν Γερμανίᾳ. Θὰ ἦτο τὸ ἴδιον ὡς νὰ ὁμιλοῦμεν περὶ Ἰσπανίας χωρὶς νὰ εἴπωμεν λέξιν περὶ τῶν ταυρομαχιῶν. Εἶχα τὴν τύχην νὰ παρευρεθῶ εἰς τὰ ἐγκαίρια τοῦ νέου περικαλλοῦς κυρίου τοῦ Πανεπιστημίου ἐν Freiburg am Brisgau Εἶχε συγκεντρωθῆ ἡ πλῆθος ἀντιπροσώπων τῶν φοιτητικῶν ἐνώσεων καὶ πολλοὶ παλαιοὶ φοιτηταί τοῦ Φριδούργου. Ἐκαθήμεθα ἐν εὐρυχώρῳ ζυθοπωλεῖῳ παρὰ τὸν καθεδρῶν τῶν. Ἦτο κέντρον φοιτητικόν. Δὲν ἠνοιξε σχεδὸν μίαν ἡμέραν ἢ θύρα χωρὶς νὰ εἰσελθῇ εἰς νέος ἢ παλαιὸς Burche καὶ νὰ μὴ γένη εἰς τὸ προδωκῶν μίαν ἢ δύο βαθείας οὐλὰς. Τὸ mensur ἢ μονομαχία αὐτὴ σπανίως εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα προσωπικῆς τιμῆς ἔριδος. Ἐπιβάλλεται ἐπὶ τοῦ καταστατικοῦ τοῦ σωματείου. Οἱ νεοσύλλεκτοι, οἱ Fuchse αἱ ἀλώπεκες, διὰ νὰ γίνων Burchen καὶ νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ λέγωνται «μεγάλοι» πρέπει ν' ἀριθμῶν δύο τρεῖς μεγάλας συναρτήσεις. Ἡ μονομαχία εἶνε ἀπόδειξις τῆς ἀνδρείας των καὶ αἱ οὐλαὶ τὰ παρῶνημά των. Μόνον αὐτοὶ οἱ ἥρωες μὲ τὰς κατεσχομένους παρειὰς εἶνε ἄξιοι ἀγάπης καὶ ἡ νεοσύλλεκτος ἀλώπηξ τῆς ὁποίας ἢ εἰς γένη ἀκόμη τὰς σταγόνας τοῦ γάλακτος τῆς τροφῆς τῆς σπεύδει νὰ καταστῆ ἥρωας καὶ νὰ πῆ τὸ αἶμα. Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ σωματείου συνερχόμενον προσκενάζει τὸ πρόγραμμα τῶν μονομαχιῶν τοῦ Σαββάτου. Ἐκλέγουν τὸ ἀντίπαλον σωματεῖον, ἀποστέλλουν τὴν ἐγγράφον π ρ ο κ λ η σ τ ν (τὸ cartel ὅπως κατὰ τὸν μεσαιῶνα) καὶ δορίζονται οἱ μονομάχοι οἵτινες θ' ἀντιπροσωπεύσουν τὰ σωματεῖα ἐν τῇ πάλῃ. Πολλάκις ὀλόκληρον τὸ Σάββατον διαρκεῖ ἐν μάχῃ, διότι συμπλέκονται, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, δώδεκα καὶ δεκατέσσαρα ζεύγη. Ὁ ἀγὼν διεξάγεται ἐν εὐρείᾳ ἐπὶ τούτῳ αἰθούσῃ, λαμβάνονται ὅλα τὰ μέτρα ὅπως ἀποφεύγωνται τὰ θανατηφόρα πλήγματα. Σκοπὸς εἶνε μόνον νὰ τραυματίζονται, νὰ

εθίζονται ὀλίγον παρρησιαστικῶς, εἰς τὴν ἀλγηδόνα καὶ εἰς τὴν θέαν τοῦ αἵματος. Τυλίσοον τὴν λαιμὸν διὰ χοινοῦ βυμβάκερου λαιμοδέτου, τοὺς ὤμους διὰ ταιριῶν δέσματος, τοὺς ῥαχίονα ἐπίσης. Ἡ καρδία προστατεύεται δι' ἰσχυροῦ ἐπικαλύμματος· οἱ ὀφθαλμοὶ δι' εἰδικῶν διοπτρῶν φέρουσι δὲ καὶ μεγάλην ἐκ χοινοῦ δέσματος ἐμπροσθέλλαν μέχρι γονάτων. Εἰς τὰ κτυπήματα προσφέρεται μόνον τὸ κρανίον, αἱ παρειαὶ, τὰ ὦτα. Τὸ πρῶγμα ἐν τούτοις δὲν εἶνε καὶ ἀκίνδυνον ἢ σπάθῃ εἶνε μεγάλη καὶ βαρεία καὶ δὲν ἔχον δίκαιον οἱ λέγοντες ὅτι αἱ μονομαχίαι αὐταὶ εἶνε ἀστείουσες. Ὁ διευθυντὴς τῆς μονομαχίας φωνεῖ Silentiumfür die Mensur καὶ ἄρχεται ἢ κρονογραφία, τὸ αἷμα εἶνε πολλακτὶς ποταμηδόν. Καὶ μετροῦν τὰς πληγὰς «Ἐν αἷμα διὰ τὴν Saxonia ἄδω διὰ τὴν Βετογαλίαν» ἡτρία διὰ τὴν Bremensia (τὰ ὀνόματα τῶν σιλλόγων). Κατόπιν ἔρχεται τὸ ἔργον τοῦ χειρογράφου ὅστις κόπτει καὶ ράπτει μὲ τὸ ται-

γράφον εἰς τὸ στόμα, ὡς νὰ μὴ ἦτο τίποτε, ἐνῶ ὁ λάσχων προσπαθεῖ νὰ μειδιάσῃ, ὡς νὰ μὴ ἦτο τίποτε. Βεβαίως ψευδαγωγικώτερον νὰ βλέπῃ τις τὰ ἀξιοτίμητα μέλη τῶν σωματείων τούτων ἐν περιλάμπρῳ σιολῇ εἰς τὰς παρελάσεις ἢ ἐν τῇ Aula κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν. Τὸ θέαμα εἶνε ἐπίσης μεσαιωνικόν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἡμερον. Ἐν Βόννη, ἐν Γοτίγγη, ἐν Λειψία τὰ δόγματα φέροντ' τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν σωματείων περιβεβλημένους τὰς μετὰ χρόσων παρυφῶν βελουδίνας σιολὰς τῶν, ἐρυθρὰς, κραιῶς, πρασίνοους, μετὰ μακρὰ ξίφη, τὰ μέχρι ἀγκῶνος χειρόκτια, τὰ ὑψηλὰ ὑποδήματα, καὶ κατόπιν μετὰ τὰς σημαίας τῶν κολοῦσι τὸν ἐξερχόμενον πρῶταν τυλιγμένον εἰς τὸν ἐρυθρὸν μανδύαν του δι' οὗ θὰ τυλίξῃ μετ' ὀλίγον τὸν διάδοχόν του εἰς σιμειῶν μεταβιβάσεως τῆς προτακτικῆς ἀρχῆς.

(Ἐπειτα ἀνέχεια)

K. ΡΑΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἡ κωμῳδία τοῦ Νερούλου, δι' οἰονδήποτε σκοπὸν καὶ ἂν ἐργάσῃ, ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον τῷ 1813 καὶ «εἰς τρεῖς πράξεις διαιρημένη» (1) εἶνε πλήρως πνεύματος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, πλὴν ὅλως ἀκατάλληλος διὰ τὴν σκηνὴν ἥτις, ἄλλως τε, ἔλειπε καθ' ὁλοκληρίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν τοῦ δράματος πατρίδα. Ἐν τούτοις, ὁ μαρκήσιος Σαιντ-Γιλάρ, ἐν τῇ περὶ τῶν Κορακιστικῶν μελέτῃ αὐτοῦ (2) ἀναφέρει ἀνέκδοτον ἐπιστολὴν τοῦ Brunet de presla γράφοντος ὅτι, αἱ ἐν τῇ κωμῳδία τοῦ Νερούλου λέξεις ἰδιόμορφαι, ὁμοίωσι, ὁμοίωσι, ὁμοίωσι αἵτινες προεκάλλον τὸν γέλωτα κατὰ τὴν πρῶτην παράστασιν τῆς κωμῳδίας διὰ τὸ παράδοξον αὐτῶν, εἶνε γενικῶς ἐν χρήσει σήμερον κτλ.» Ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τούτου τῆς

ἐπιστολῆς τοῦ Brunet de presla ἄγεται τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ «Κορακιστικὰ» ἔχον μόνον παρεσιτάθησαν ἀπὸ σκηνῆς, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐκίνουν καὶ τοὺς γέλωτας τῶν ἀκροατῶν. Τὸ πρῶγμα ὅμως εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν ἀπίθανον (3) καθόσον, ἐκτὸς τῆς παρτελοῦς ἐλλείψεως σχετικῆς τιμῆς πρὸς τὴν παράστασιν πληροφορίας, εἴτε ἐργαζομένη εἴτε προφορικῆς, καὶ ἢ ἢ ἢ αὐτῆ τῆς περὶ ἧς πρόκειται κωμῳδίας, μὴ παρέχει τὸ ἐνδόσιμον νὰ ἔχωμεν ἐναντίαν γνώμην διότι, ἢ κωμῳδία εἶνε οὕτω πως γεγραμμένη, ὥστε ἐκ τῆς ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίας αὐτῆς ἐλάχιστα θὰ ἠνθῶν οἱ ἀκροαταὶ ἄνεν τῶν πολυπληθῶν ὑποσημειώσεων τοῦ συγγραφέως, δι' ὧν ἐξηγεῖται αἱ σατυριζόμεναι λέξεις ἄς διήθεν μετεχειρίσθη ὁ Κοραῆς καὶ οἱ ὄπαδοί του· μὴ καθισταμένων δὲ ἀντιληπτῶν τῶν λέξεων αὐτῶν, ἢ κωμῳδία εἶνε ὅλως ἀνιστάσθαι καθόσον τὸ κωμικὸν αὐτῆς ἔγκειται ἀκριβῶς εἰς τὰς λέξεις αὐτὰς, ἢ οἱ ὅμοιοι ὅμοιοι ὑπῆρξεν ὁ σπουδαιότερος, ἢ μᾶλλον ὁ κύριος σκοπὸς τῆς κωμῳδίας.

3) Καὶ αὐτὸς ὁ Saint-Hilaire ἐν τῇ προαναφερθείσῃ μελέτῃ του (σελ. 27) γράφει τὰ ἑξῆς: «Cette comédie est essentiellement litteraire; elle n' offrirait au théâtre aucun intérêt, et il est probable qu'elle n' a jamais été représentée en public.»

1) «ΚΟΡΑΚΙΣΤΙΚΑ» ἢ διόρθωσις τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσης, κωμῳδία εἰς τρεῖς πράξεις διαιρημένη ὑπὸ τοῦ Λογίου καὶ εὐγενούς κ. Ἰακώβου Ρίζου, μεγάλου Ποσειδωνίου ἐν τῇ εἰς τὸ Μαχμουτπασάχανι ἑλληνικῷ τυπογραφίῳ 1813. Ἡ αὐτὴ κωμῳδία τὸ δεύτερον μετατυπωθεῖσα χάριν τῶν Φιλοκάλων ἐξεδόθη τῷ 1835. Ἐσάτους δὲ ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ βιβλιοθήκῃ» ἐν Ἀθήναις τῷ 1889.

2) Notice sur la comédie intitulée ΚΟΡΑΚΙΣΤΙΚΑ de Rizos Neroulos par M. le Mis De Queux de Saint-Hilaire, p. 17. Paris.

οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, πόθεν ὠρμήθη ὁ Brunet de presla νὰ παραδεχθῆσθαι τὰ «Κορακιστικὰ» ἐδόθησαν ἀπὸ σκηνῆς; Φαίνεται ὅτι, γράφων περὶ τῶν «Κορακιστικῶν», εἶχεν ὑπ' ὄφει του τὴν πρώτην τῆς κωμῳδίας ἐκδοσὴν ἐν ἣ ὑπάρχει ἢ ἑξῆς σημειώσεις: «Εἰς τὴν παρούσαν κωμῳδίαν ἀκολουθεῖται μετὰ τῶν προσώπων τοῦ Σωτηρίου καὶ τοῦ Ἀδούστον τὸ οὐσίημα τοῦ Κορακισμοῦ, δηλαδὴ ἢ συνθήκη καὶ αἱ λέξεις του. Ὁ κ ω μ ω δ ο ς δὲ μερικαῖς φωναῖς πλάττει καὶ ἄλλαις (4) . . . κτλ». Τὴν λέξιν αὐτὴν «Κ ω μ ω δ ο ς», ἥτις ἐκ παραδρομῆς βεβαίως ἐτέθη, ἐν τῇ σημειώσει ἀντὶ τῆς κ ω μ ω δ ο π ο ι ο ς, θὰ ἐξέλασεν Brunet de presla ἐν τῇ κριτικῇ αὐτῆς ομηροσία τοῦ «ἢ θ ο π ο ι ο ς» καὶ ἐντεῦθεν ἐπίστευσε ὅτι ἢ κωμῳδία τοῦ Ρίζου ἀνεβιβάσθη ἐπὶ σκηνῆς. (5)

Ἄλλ' ἴσως καὶ ἐξ ἑοκαμένων πληροφωριῶν ὁ Γάλλος ἐπιστολογράφος νὰ περιέπεσον εἰς τὴν ἀνακριβείαν αὐτὴν, διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι πάντες οἱ γράφοντες περὶ τοῦ Νεοελληνικοῦ θεάτρου, μηδὲ αὐτοῦ τοῦ Saint-Hilaire ἐξαιρουμένων, ἀγνοοῦντες οἱ μὲν τὴν ἑλληνικὴν, οἱ δὲ βασιθεύοντες εἰς πληροφορίας τρίτων, ἀναρροδίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, (6) ἔγραψαν σωφειῶν ἀνακριβειῶν, ἀλλὰ καὶ φαιδριότητων ἄς καὶ θὰ ἀναφέρω, ὁσάκις μοῦ δοθῆ ἔνκαιρία εἰς τὰς ἐπισημειώσεις τοῦ παρόντος ἔργου.

Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι κάποιος Κωνσταντινουπολίτης, ἀκούσας ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Νερούλου ἐπαίχθησαν ποτὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τίποτε περισσώτερον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὸ ἔγραψεν εἰς τὸν de Presle ὅστις καλῇ τῇ πίστει, ἀνέγραψεν ἀνεξετάτως τὸ πρῶγμα, ὅπερ ἀνακριβῶς ἔχει ὡς ἑξῆς: Εἰς μίαν τῶν Πρωγκλησιῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ τότε Προξένου τῆς Ρωσσίας Ζαχάρωφ, κραιαίαι τιτες κατὰ τὸ 1815 διεσκέδαζον κατὰ Κυριακὴν παιζοῦτες σκηνὰς ἐκ τῶν δύο τραγωδιῶν τοῦ Νερούλου, «Ἀσπασίας» ἐκδοθείσης τῷ 1813 καὶ τῆς «Πολυξένης» ἐκδοθείσης τῷ 1814.

Ἄλλ' οἱ Τούρκοι πληροφωρηθέντες ἐκ κατα-

σκοπιῶν ὅτι ἐν τῇ ρηθείῳ οἰκίᾳ τοῦ Ζαχάρωφ κατεσκευάζοντο περισκεφαλαὶ καὶ ὄπλα, ἀντιληφθέντες δὲ καὶ οἱ ἴδιοι ὅτι καὶ συναθροίσεις ἐγίνοντο κατὰ Κυριακὴν, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ καὶ μάθωσιν ὅτι αἱ μὲν περισκεφαλαὶ ἦσαν ἐκ γαστοχάρτου, τὰ δὲ ὄπλα ἐκ ξύλου, ἠμποδίσαν πᾶσαν περαιτέρω συναθροίσιν καὶ οὕτως ἔπαυσαν νὰ παριστάνωνται ἐν τῷ στενῷ ἐκείνῳ κύκλῳ αἱ ὀλίγαι σκηναὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Νερούλου. Αἱ συναθροίσεις αὐταὶ, αἱ ὅλως οἰκογενειακαὶ, ἔδωσαν ἀφορμὴν καὶ εἰς ἄλλους ξένους νὰ γράψωσιν ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Νερούλου ἐπαίχθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ τοῦ 1815, ὅπερ εἶνε ἀνακριβές. (7).

Οὕτως καὶ ἀκριβείαν ἐχόντων τῶν πραγμάτων, βέβαιον οὐκ ἦτοιν εἶνε ὅτι τὰ «Κορακιστικὰ» ἐσημειώσαν ἐποχὴν καθ' ἣν χροῖον ἐξεδόθησαν.

Πάντες οἱ τότε λόγιοι (8) ἐκτὸς ἐννοεῖται, τῶν διὰ τῆς κωμῳδίας σατυριζομένων, λίαν ἐδῶ ἡμῶς περὶ αὐτῆς ὀμίλησαν, ποιηταὶ δὲ δόκιμοι ὡς ὁ Ἀλέξαν-

7) Ὁ Grasset (Souvenirs de Grèce: 1838 ἀναφέρει ὅτι ἢ μὲν «Ἀσπασία» τοῦ Νερούλου ἐδιδάχθη τὸ 1811, ἢ δὲ «Πολυξένη» τῷ 1813 ἰόσον ἐνήμερος τῶν πραγμάτων εἶναι ὁ κύριος Grasset, φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἑξῆς: Ὁμιλοῦν, ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ του, περὶ τοῦ «Ἐξηναζελόνου», τῆς γνωστῆς κωμῳδίας τοῦ συμπατριώτου του Μολιέρου, δὲν ἀρκεῖται μεταφράζων αὐτὸν εἰς «Soixante aiguilles», ἀλλὰ τὸν θεωρεῖ καὶ ἔργον τοῦ Οἰκονόμου, προσθέτων ἄπλως ὅτι πρόκειται περὶ φιλαργύρου τινός!

8) Ἀλλὰ καὶ ὁ Jean Hunfert ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ προαναφερθέντος συγγράμματος τοῦ Ρίζου Νερούλου ἀναφέρει ὅτι ἢ Ἀσπασία ἐπαίχθη κατὰ τὸ 1811.

9) Μεταξὺ ἄλλων ὁ Κ. Οἰκονόμου ὁ ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὰ «Γραμματικά» αὐτοῦ (Βιβλίον Β' σελ. 413) γράφει: «Εἰς τὴν λαλομένην μὲς γλώσσαν ἔχομεν κωμῳδίαν ἀγχινοσταμένην καὶ ἀστειοτάτην τὸν Κούρζον (ὁ Οἰκονόμου συγγέει τὰ Κορακιστικὰ μὲ τὸ ἠρωτικόκωμικὸν ποίημα «Κούρζας ἀπαγῆ») τοῦ ἀρχόντου Ποσειδωνίου κυρίου Ἰακώβου Ρίζου, τοῦ ὁποῦ καὶ τὴν τραγωδίαν ἀνεφάρμομεν. Ὁ νέος μας οὗτος Ἀγάθων εὐδοκίμει καὶ εἰς τὸ τραγικὸν ἐπίσης καὶ εἰς τὸ κωμικόν. Ἡ εὐγενὴς του φαντασία, συνημμένη μὲ τὴν πολυμάθειαν, θέλει ἐρεθίσαι πολλοὺς εὐφρεῖς νέους μας εἰς τὴν ποιήσιν.»

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ
“ΑΓΚΥΡΑΣ,”
 ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 44
 ΑΘΗΝΑΙ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ
Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ
 Β. ΕΚΔΟΣΙΣ
 Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα Δραχ. 15

4) Ἴδε πρώτην ἐκδοσὴν «Κορακιστικῶν» (1813) ἐν σελίδι ὁ
 5) Παρομοίως παρεξηγήσεις θέλων, φαίνεται, ν' ἀποφύγῃ ὁ ἐκδότης τῆς κωμῳδίας, ἢ μᾶλλον ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς ἀντεκατέστησε ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει τὴν λέξιν κωμῳδὸς διὰ τῆς κωμῳδοποιῆς. (Ἴδε δευτέραν ἐκδοσὴν 1835 ἐν σελίδι γ!.)

6) Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, καὶ ὑπ' αὐξοντα ἀριθμὸν 8874 ὑπάρχει ἐπιστολὴ τῆς τοῦ Ρακτιάρχη, δι' ἧς οὗτος δίδει πολλὰς πληροφορίας ἀνακριβῆς εἰς τὸν Μαρκήσιον περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου τὸ ὁποῖον ἠγνοεῖ καθ' ὁλοκληρίαν ὁ ἐπιστέλλον! Ἄλλα καὶ ἐτέρα ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐτὸν Μαρκήσιον ἀποσταλεῖσα τὴν 16 Ἀπριλίου 1838 παρὰ τοῦ Μ.Π. Βρετοῦ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀρχεῖῳ εὐρισκομένη περιέχει οὐκ ὀλίγας ἀνακριβεῖας περὶ τοῦ Νεοελληνικοῦ θεάτρου.

δρος Μανροκορδάτος (9) και Πίλιος Ταυταλίδης (19) συνέθεσαν επιγράμματα εις τον συγγραφέα της ὅστις, ὀλίγον πρὸ τῶν «Κορακιστικῶν», εἶχεν ἐκδώσει και τὴν τραγωδίαν του ἢ «Ἀσπασίαν». Ἀλλὰ και μετὰ τῆς σήμερον, ὁσάκις γίνεαι λόγος, εἶτε παρ' ἡμετέ-

ρον, εἶτε παρὰ ξένου συγγραφέως, περὶ νεοελληνικοῦ θεάτρον, τὸ ἔργον τοῦ Ἰακώβου Ρίζου ἀνελλιπῶς μνημονεύεται ὡς τὸ ἄριστον τῆς ἐποχῆς του ἱστορικῶν κειμήλιον.

(Ἔπεται συνέχεια)
Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

9) Ἐπίγραμμα εἰς Ἰακώβον Ρίζον:
Εἰς ὄλας μὲν ἐπέβαλε κοινῶς τὰς τραγωδίας.
Ρατὶν ὁ τραγικώτατος τῶν ποιητῶν Γαλλίας,
Ἄλλ' ἄμικ πρὸ και κωμικὰ νὰ γράψῃ ἐπεχειρίσθη.
Καθόλου δὲν ἐπέτυχε, κί' ἀμέσως ἀπελπίσθη.
Σὺ ὅμως ἐκατόρθωσες τὰ δύο νὰ συνάψῃς.
Και τραγικά τε ἐν αὐτῷ και κωμικὰ νὰ γράψῃς.

ΑΛ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

10) Ἔτερον:
Ὁ Κύκνος ὁ Βυζάντιος, μὲ ἀρμονίαν ψάλλει!

Δύο φωναῖς διάφορες, μὲ ὄλα των τὰ κάλλη.
Και τραγωδεῖ και κωμωδεῖ, κ' εἰς ὄλα ἐπιδίδει.
Στολίζων φιλοσοφικῶς τὰ δύο ταῦτα εἶδη.
Ὡ! ἀρμονία θελκτικὴ! ὦ! πῦρ τῆς φαντασίας!
Ὡ! τί φωνὴ εὐγενική! Τί ὕψος ἀρχινοίας!

Η. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

ΜΙΘΡΩΣΙΣ ΕΣΦΑΛΜΕΝΩΝ: Ἐν τῇ 8ῃ ὑποσημειώσῃ τοῦ προηγουμένου φύλλου διορθωτέα ἢ χρονολογία 1831 εἰς 1811.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΞ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

(Ἀπὸ 22 Φεβρουαρίου-15 Μαρτίου 1915)

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΒΔΟΜΗ

Καρναὶ 22 Φεβρουαρίου 1915

Κυριακὴ μεσημβρία

Ἀγαπητὴ μου

Ἡ παροῦσά μου ἐπιστολὴ πρόκειται νὰ ἐξαιτιολογήσῃ τὴν ἀνασκόπησην τῶν κρυφωδεστέρων σημειῶν τῆς προχριστιανικῆς ἐποχῆς.

Νὰ ὑποβάλω ἀρὰ γε και ἐγὼ τὸ ἐρώτημα : «Ἀπὸ ποτε γαίνεται τὸ Ἅγιον Ὄρος; ὑπὸ Μοναχῶν οἰκούμενον»; Ἐρώτημα τὸ ὅποιον ἀνεγὰρ αὐτοὶ οἱ Μοναχοὶ ὑπέβαλον εἰς τὴν Ἱστορίαν. Ὡς ἀπάντησις αὐτῆς τῆς ἐρωτήσεως ἔρχεται ἡ σκέψις : Τί ἦτο τὸ Ὄρος κατὰ τὴν Προχριστιανικὴν ἐποχὴν; Πόσας πόλεις εἶχε; Ὑπὸ ποίων ἐκατοικεῖτο; Ποῖος ὁ πολιτισμὸς του; Ποῖαι αἱ πνευματικαὶ του ἐκδηλώσεις;

Ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων αὐτῶν γενικῶς μὲν ἀπαντᾷ ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία, εἰδικώτερον δὲ, ἀναλυτικώτερον, λεπτομερέστερον, θετικώτερον δὲ μαρτυρήσῃ ἢ σκοπᾷ τοῦ ἀρχαιολόγου. Στὴν τρισχιλιετῆ Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀναμφισβητήτως σπουδαῖον μέρος διεδραμάτισεν ἡ Χαλκιδικὴ Χερσόνησος ἢ Χαλκιδικὴ ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς ἀνίσου τετραγώνου ἐκ τοῦ ὁποίου τρεῖς ἐπιμήκεις γλωσσίδες προεκτείνονται εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἡ Βορεία τῶν γλωσσίδων αὐτῶν τὴν ὁποίαν περιβρέχει ὁ Συγγιτικὸς και ὁ Σιτρομωτικὸς κόλπος ἔχει μῆκος μὲν 60 χιλιομέτρων και πλάτος ποικίλλον ἀπὸ 8—12 χιλ. ἐμβαδὸν δὲ περὶ τὰ 345 τετρ. χιλόμετρα. Τὸ κομμάτι αὐτὸ τῆς Γῆς ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ χριστιανικὴ Ἑλλάς ἐθεμελίωσε τὰς εὐγενεστέρας παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας και τῆς Χριστιανικῆς Τέ-

χνῆς εἶνε ἡ περιώνυμος Ἱερὰ Χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Κατὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους και ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Φιλίππου, βραδύτερον ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ἰσχύος και ἐντεῦθεν, ἡ ὅλη Χαλκιδικὴ ομηπαρκαλοῦνθεῖ τὰς τέχας τῆς Ἑλλάδος και δικαιοματικῶς ἐπλήρωσε ἀρκετὰς σελίδας τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Εἰς τὰς ἐντυπώσεις αὐτὰς δὲν ἔχει γιὰ μένα κωμικὰ σημασία ἡ Ἱστορία τῆς Χαλκιδικῆς. Μ' ἐνδιαφέρει μόνον ἡ Ἀκτὴ (1) ὡς ἀρχαῖον ἐκαλεῖτο ἢ Ἀθωαὶκὴ Χερσόνησος και διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς θὰ ζητήσω ἀκόμη ὀλίγας ἀπαραιτήτους γραμμὰς.

Ἡ Χερσόνησος τοῦ Ἀθω ἐκτείνεται ἀνατολικομνημυθρινῶς πρὸς τὸ Αἰγαῖον εἰς τὸ ἄκρον δὲ αὐτῆς ὑψοῦται ἑπερήφανος και ἐπιθλητικὸς, εἰς σχῆμα κώνου, ὁ πολύνυμφος Ἀθως.

Ὁ Ἀθως εἶνε ὁ παραστάτης μακρῆς βοτρυσειδῆς ἢ ὁποία διασχίζει ὀλόκληρον τὴν Χερσόνησον και καταλήγει εἰς τὸν Ἀκάνθιον Ἰσθμὸν, τὸν ὅποιον, ὡς γνωστὸν, ὁ Ξέρξης διώρυξεν ἐντὸς τριετίας διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς και τὸν εἴκολον διάπλον τῶν πλοίων του διὰ τῆς διώρυγος. Ὅσον ἀγορῆ τὰς ἄλλας λεπτομερείας τῆς μυθολογικῆς και ἱστορι-

1) Παλαιότατα ἡ Χερσόνησος τοῦ Ἀθω ἐκαλεῖτο Ἀκτὴ, μεταγενεστέρος δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἱστορικοῦ Ὄρους ἐπέξετάθη εἰς ὅλην τὴν Χερσόνησον. Κατὰ τοὺς χρόνους Ἡρωδότην και Θουκυδίδου και μετὰ ταῦτα ἐκαλεῖτο ἀδιαφόρως Ἀκτὴ και Ἀθως. Κατὰ τὰ ἐτῆ 972—1000 ἐκλήθη Ἅγιος Ὄρος διότι ἀφιερῶθη ὀλόκληρον εἰς κατοικίαν τῶν Μοναχῶν. Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἐπισήμοις ἐγγράφοις ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ I αἰῶνος και ἐφεξῆς ἀπαντᾷ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἀθω. [Βλ. Χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἀθω. Κοσμὰ Βλάχου].

κῆς ἐποχῆς τοῦ Ὄρους μέχρι τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ αὐτοῦ ἔχομεν τὰς μαρτυρίας τοῦ Ἡροδότην, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Σκύλακος, τοῦ Λουκιανοῦ, τοῦ Πιλιῖου, Πανσανία, Σιράβωνος και σειρᾶς ἄλλων παλαιῶν και νεωτέρων συγγραφέων ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ὁποίων οὐδὲν ἀπολύτως σαρῆς και καθωρισμένον περὶ τῶν πόλεων, περὶ τῶν κατοίκων, περὶ τοῦ πολιτισμοῦ, περὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἀντιλήψεων και τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ὀριζῶντων δυναμέων νὰ συναγάγωμεν. Οὐδέμια ἀμφιβολία ὅμως οὐ ὅπως εἰς ὀλόκληρον τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνισμὸν διέλαμνεν ἡ μεγάλη Ἑλληνικὴ ψυχὴ, τὸ μάγον Ἑλληνικὸν πνεῦμα οὕτω και εἰς τὴν ἀπομακρομένην αὐτὴν γωνίαν τῆς Ἑλλάδος ἐξεδηλώθησαν αἱ ὕψισται και θαυμασταὶ ἀρεταὶ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἀλλως εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ Ἀθως ἐπέρξεν εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ὁ συνεκτικὸς δεσμὸς τῆς κυρίας Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀσίας. Ὡς ἀπὸ κρουσῶν μεγάλης δεξαμενῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν συνεκεντροῦντο τὰ ἀπὸ πάσης Ἑλληνικῆς χώρας πηγάζοντα πνευματικὰ μεγαλοεργήματα, ἐξέρχον ἐκεῖθεν ὀρηκτικὰ, πλοῦσια, διανγῆ διὰ τὰ διοχετευθῶν ἐκ τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἀθω εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Ἀσίας. Ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ πνευματικοῦ φωτὸς ποῦ ἀγνοοῖ ἀνέδλυναν εἰς τὰς Ἀθήνας, τοὺς Δελφοὺς, τὴν Κόρινθον, τὴν Κύπρον, τὸ Ἄργος, τὴν Σάρδιην, τὰς Θήβας κατέληγον ἐδῶ εἰς τὴν ἀνεσπερον αὐτὴν Γῆν, διὰ τὰ μεταδώσαν τὴν λάμψιν των εἰς τὰς ἀκτὺς τῆς Ἰωνίας.

Βραδύτερον ἐπίσης κατὰ τοὺς μαύρους χρόνους τῆς δουλείας ὁ Ἀθως ἐπῆρξεν ὁ συνδετικὸς κρίκος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας και πέσαν ἴσως τῆς Κιλικίας μέχρι και αὐτῆς τῆς Μεσοποταμίας. Ὅταν ἡ μελλοντικὴ Ἱστορία δ' ἀποχρυσταλλώσῃ σὺς σελίδας τῆς τὰ πορῆματα τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν τῆς θὰ ἀγιορῶση γραμμὰς ὑπερῶχους, θὰ τορῖση ἀληθινὸς ὕμνος εἰς τὴν δασύγυτον και ὀρεινὴν αὐτὴν ὀπτασίαν. Ἀλλὰ τὴν μεγαλυτέραν συμβολὴν εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐτὴν ἐργασίαν θὰ τὴν παράσῃ ὁ Ἑλλὴν ἀρχαιολόγος πρότιστα και καιῶν ὁ Ἀρχαιοδίδης, ὁ Βυζαντινολόγος, ὁ Γεωγράφος, ὁ Θεολόγος, ὁ Φιλόσοφος, ὁ Μουσικὸς, ὁ Καλλιτέχνης, ὁ Νομικὸς, ὁ Παλαιολόγος και ὅλη ἡ ἄλλη Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη ποῦ ἠγρόνησεν ἀνυχνῶς μέχρι σήμερον τοὺς θησαυροὺς ποῦ εἶνε ἐναποτεθειμένοι ἐπὶ τῶν ἱερῶν Ὄρων τῆς πανιέρου ταύτης χώρας.

Ἡ σκαπάνη τοῦ Ἀρχαιολόγου, ἐπαναλαμβάνω προτίστως, εἶνε ἐκεῖνη ἡ ὁποία ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ἀνερευνήσεις τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, θὰ δώσων ζῶην εἰς ἕνα ἐπεροδιοχιλιετὲς παρελθὸν τίς οἶδε τίνας

ἐκπλήξεις ἀποκρύπτει διὰ τὴν σύγχρονον διαπονητικὴν ἀνθρωπότητα.

Τὰ μέχρι τοῦδε νεαῖως ἀποκαλυφθέντα ἀρχαῖα ἐργήματα—ἐπιγραφαί, ἀνάγλυφα, νομίσματα, δακτυλιόλιθοι κτλ. κτλ.—μαρτυροῦν πολλὰ περὶ τοῦ ἀρχαίου παρελθόντος. Εἶνε ὁμως τελείως ἀνεπαρκῆ και ἐπιβάλλεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, και τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιστήμην, εἰς τὴν ἐκπροσωποῦσαν αὐτὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν, εἰς αὐτὸ τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως τάχιστα, χωρὶς χρονοτριβὰς καθορίσων σχέδιον ἐργασίας διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας, τοῦ Ἀρχαίου βίου, τοῦ Ἀρχαίου πολιτισμοῦ, τῶν πόλεων και τῶν κατοίκων τοῦ Ὄρους. Δὲν ξέρω μάλιστα ἂν εἶμαι πρότος ποῦ ἀναγγέλλω οὐτις ὀπουδαιότατος ἀρχαιολογικὸς θησαυρὸς, ἀπὸ ἐτῶν ἐμπιστευμένος εἰς τὰ κατωγάνα νερὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἐκεῖ κοντὰ σὲ μὴ ἀκτὴ ἀλίμενον τοῦ Ὄρους, εἰς ὀλίγον μέτρον ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν ξηρὰν, πλοῖον Ἀγγλικὸν, πλήρες ἀπὸ ἀρχαῖα μνημῆματα ἀγάλματα, ἀνάγλυφα, παραστάσεις, ἐπιγραφαὶ κτλ. κτλ., προτὸν σιλήσεως τῶν κόλπων τῆς Ἀθωνιάδος Γῆς, ναυαγῆσαν πρὸ ἐτῶν 50 ἴσως ἐναπέθεσε πρὸς ὀύλαξιν τὸ πολυτίμητον ὀρηκτὸν του εἰς τὸν βυθὸν Ἑλληνικῆς θαλάσσης. Μαρτυρεῖται μάλιστα ὅτι οὐκ ἢ θάλασσα τῆς ἀκτῆς ἐκεῖνης ἠρεμεῖ και γαληνιὰ διακρίνονται εἰς τὸ βάθος διαγραφόμενα σχήματα πεύθοντα περὶ τῆς ἐπαρῆσεως τοῦ ἀρχαιολογικοῦ θησαυροῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ θάλασσα τόσα χρόνια τώρα σὲ μέρος ἐκεῖνο ἀναπληρῶνει τὴν Ἑλληνικὴν Γῆν. Ἀφοῦ, δικαιοματι ἰσχύος, ἀνήρπασαν ἀπὸ τῶν κόλπους τῆς Γῆς ὅτι φιλοστόργως διεφύλαπεν ἐπὶ αἰῶνας, ἡ θάλασσα ἀγριομένη γιὰ τὴν ἀδικίαν τὰ ἀπέσπασεν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν σιλητῶν και ἀπαλά-ἀπαλά τὰ ἐδέχθη σὺς δικούς της κόλπους, ὅπου μὲ στοργὴν τὰ ἐκάληρε μὲ ἄμμον και ἴλιν γιὰ τὰ διαφύλαξῃ και τὰ παραδόσῃ σὲ τὴν μοιραία σιγμὴν πάλιν σὲ χέρια Ἑλληνικά.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι ἀπὸ ἀνικανότητα, κωδρότητα, ἀμέλεια ἀκατανόμαστον και ἀούργηστον ἀγίνον ἀπροστάτευτον οἱ ἄνθρωποι, ἔρχονται τὰ στοιχεῖα και τὰ περιβάλλοντα μὲ τὰς φροντίδας των και τὰ προστατεύοντα μὲ τὸ ἐνδιαφέρον των.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΓΔΩΗ

Καρναὶ 22 Φεβρουαρίου 1915

Κυριακὴ μεσημβρία

Καλὴ μου φίλη

Ἦρθεν ἡ σιγμὴ γὰ σιγρᾶ ὤμεν και πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου. Μεταξὺ αὐτῆς τῆς ἐποχῆς και τοῦ ἱστορικοῦ βίου

των εξημερευμένων βραδύτερον, ἀρχαίων περίξ του Ἄθω πόλεων, περί των οποίων ἀσση εἰς κατὰ τὸ μῆλον και ἦσαν ἐγέσσαν μέχρις ἡμῶν πληροφουρία, μεσολαβεί ὁ μεσάτων πλήρης ἀπὸ ἐρεθός, σκότος και ἄγνοια.

***

Οἱ ἐπιδραμόντες τὴν Μακεδονίαν βάρβαροι ἔσθσαν διὰ μερικὸς αἰῶνας τὴν ἱστορίαν τοῦ Ὄρους, ἢ τῆς οἰγῆς νέας δυνάμεις, νέον ὄργανον, νέον ὄρη τῆς οἰγῆς νέας δυνάμεις, νέον ὄργανον, νέον ὄρη, νέον ἔπασιν γὰ τὴν καινούργιαν ζώην τοῦ ἐπεφύλασσαν ὁ ὑπεροκόσιμος Χριστιανισμός. Καὶ γὰρ δευτέρων φασάν ἐρχεται τὸ ἐρώτημα : «Ἀπὸ πότε φαίνεται τὸ Ἄγιον Ὄρος ἐπὶ Μοναχῶν οἰκούμερον ;» Ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως αὐτῆς δύο ἀρηρημέται ἐννοια ἀπαντοῦν. Ἡ Ἱστορία και ἡ Παράδοσις. Καὶ ἀφείλουεν νὰ προσέξωμεν και εἰς των δύο τὰς ἀπαντησεις διότι και μέχρι των ἡμερῶν μας ἀκόμη ἡ Ἱστορία συγγέται με τὸν Θρόνον, με τὴν Παράδοσιν και σκοιζει τὴν φαντασίαν τοῦ Χριστιανοῦ ὁ ὁποῖος μόνον ὅταν εἶνε ἀπηλλαγμένος προκαταλήψεως μπορεῖ νὰ ξεκαθαρίξῃ τὰ ἱστορικά γεγονότα ἀπὸ τὰς θρηλικὰς παραδόσεις.

Ἡ Ἱστορία διδάσκει ὅτι Μοναχοὶ ἐγάνθησαν σὺ τὸ Ἄγιον Ὄρος μῶλις κατὰ τὸν 9' αἰῶνα.

Ἡ Παράδοσις διασαλπίζει ὅτι τὸν Ἄθω ἐπεσκέθη Ἄθῃ ἢ Θεομήτωρ και ἔκτισε, ἦτοι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐπὶ ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ Αἰῶνος, χρονολογεῖται ἡ παρουσία Χριστιανῶν εἰς τὸ Ὄρος.

Ἡ παράδοσις κηρύττει ὅτι ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, ὁ τίος Του Κόνστας, ὁ Μ. Θεοδοσιος, ἡ Βασιλοῦσις Ποιλιγερία, ἠγαθήρη τοῦ Ἀρκαδίου και ἄλλοι βαρμυθοχοι, Ἐδπατριδαί, Ἐγγενεῖς, Βασιλοῦσιδες ἀκόμη τοῦ Βυζαντίου, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀκόμη αἰῶνος ἔκτισαν εἰς Ἄγιον Ὄρος Ναοὺς, Μονὰς, ἐγκατέστησαν Μοναχοὺς εἰς τὰ ἐρημικὰ ἀετὰ μέρη παρακινούμενοι— εἶνε ἡ καλορηγική ἀπογῆ— ἀπὸ τὴν παντοκράτου Θεῖαν Ἀνάμιν ἢ ὁποῖα δι' ὄραμάτων, διὰ θαυμάτων, δι' ἐπεφυσικῶν φαινομένων τοὺς ὠθήσαν εἰς ἐργασίμους ἐκδηλώσεις πρὸς τὸ Θεῖον.

Ἡ παράδοσις πλήρης ἀπὸ ποιητικῶν και μυστικισμῶν σποιλίζει με τὰ πῦ ἐξμωφά λουλοῦδιά της τὴν ἀκαθόριστον ἱστορικῶς ἐποχὴν των πρώτων αἰῶνων τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡσάν νὰ ζητῇ νὰ συμπληρώσῃ με κάθε τρόπον τὸ ἱστορικὸν χάος μῶλις τόσον μακρῶς ἐποχῆς, μῶλις τόσον μακρῶς ναρκωμένης ζωῆς. Ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνας ἐξημερευμένη τῶ 885 διὰ χρονοβούλου ἢ ἐλευθερία των Μοναχῶν, ἀπὸ πᾶσαν ἐπήρειαν ἀπὸ Στρατηγῶν μέχρις ἐσχάτου ἀνθρώπου, κηρύττει τὴν πάσης τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἄθω κτήσεως των ἐν αὐτῇ τῆ ἀσκημένον μοναχῶν. Συγχρόνως δὲ ἀπηγορεύθη

και ἡ εἰσαγωγή ποιμνίων ἐπὶ τὸν Ἄθω.

Εἰς παλαιὰς βιογραφίας ἀναφέρεται ἐκ των πρώτων Μοναχῶν μετὰ ἀσκητικῆς ἀσπιρότητος διελάτων τὸν βίον του ὁ Πέτρος ὁ Ἐρημίτης περὶ οὗ Ἄγγλος συγγραφεὺς εἰδικῶς κατέγραψεν ὡπως ἐπίσης εἶνε βεβαιωμένη ἡ ἔπαρξις τοῦ Ἀθανασίου τοῦ Λαυρεντίου ἰδρυτοῦ τῆς Λαύρας και ρυθμιστοῦ μῦς ἐκ των σπουδαιότερων τοῦ Ἄθω Μονῶν και ἐνὸς καθεστῶτος ἐπὶ κανόνας και διατάξεις. Ὁ Ἀθανάσιος ἠκμασε κατὰ τὸν 10ον Αἰῶνα.

Ἐκτισε ἐξελίσσεται ρυθμια ἡ Μοναχική ζωή εἰς τὸ Ἄγιον Ὄρος, ζωή περιλειωμένης, πλοσιῶ εἰς ἀνεργικὸν Ἱστορικὸν και Ἐκκλησιολογικὸν ἐνθῦγημα. Εἰς τὸν ἄκρον μοναχισμόν, τὸν δυσκοτέρον, τὸν διαρκῶς ἀγωνιζόμενον εἰς τὴν συγκράτησιν και μεγάλυνσιν των ἐλευθεριῶν του και πολλάκις τοῦ ἰδίου ἀτομικοῦ του και τὴν δημιουργίαν ἀποτελοῦς ἀποδοικῆς Μοναχικῆς Πολιτείας, ἀντιτίθεται ἐκείνους τὸ Ἀυτοκρατορικὸν Μεγαλεῖον τοῦ Βυζαντίου, τὸ ὁποῖον τελειωτικῶς κλίνει γόνυ σεβασμοῦ και ἐπλάθως ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ θέμια και τὰς προνομίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄεκα αἰῶνων ἱστορία γόνιμος, ἀσπρά, καλύπτει κάθε πιχρῆν, κάθε γωνίαν τοῦ Ἄγιου Ὄρους.

Μία ἄλλοσος μακρὰ περιπετειῶν, ἀγώνων, πάλης περιελίσσεται ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς Γερῆς Χερσονήσου. Σχηρηλατοῦνται οἱ κρῖκοι της πότε σὲ θάνασσα ἐργασίμους τῆς ἀνθρωπίνης κτηνωδίας, και πότε ἐξέρχονται ἀπὸ τὰς χεῖρας καλλιτέχνων εἰς τὴν γυρῆν τοῦ ὁποῖου κατεστάλαξαν τὰ ἐνγενέστερα ἰδεώδη. Κατασθενάζονται οἱτοὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἐπιτελῆ σίδηρον, ἄλλοτε ἀπὸ χαλκόν, ἄλλοτε ἀπὸ χονδρὸν ἢ ἄργυρον περικόμητον ἀπὸ πολυτίμους λίθους. Κάθε παρερχόμενος αἰῶν ἀποτυπώνει ἴχνη δυσεξάλειπτα. Ἰχνη βδελυρῶς ἀτομικότητος, ἴχνη βάρβαρα, ἴχνη ἠλίθια, ἴχνη αἱματηρὰ, ἴχνη ἀποτροπιασμοῦ ἢ ἐνός, ἀλλὰ και ἴχνη πνευματικότητος, ἀγιοσύνης, αὐτοθυσίας, ἠρωτισμοῦ και ἐπεφύτων ἀρεθῶν.

Μία τιλλίροσια και ἄμπτως ἀσπρησίαν, πόθων, ἀντιλήψεων, καζίας, καλοσύνης, συμφύροτος, ἰδανισμοῦ.

Μιὰ ἔλική κατεῦθενσις σκέψεων, ἰδεῶν ἀντιτίθεται πρὸς τὰ ἐρηκὰ ἰδανικά του ἀτόμου.

Καὶ τι ὄργανιστικὸν εἰς δημιουργίαν Μονῶν ἐριστικῶν ἴσως φιλοδοξίων τῆς Καλογεγικής μεταοδοσίας ἐκδηλοῦται ἰδιά κατὰ τὸν ἐνδέκατον Αἰῶνα.

Ἡ ἐπιζωή της Αὐτοκρατίας (1204—1261) δημιουργεῖ ἐξ ἄλλου τὰς αἱματηρὰς και πλήρεις φρενῆς σελίδας τῆς Ἀγιορειτικῆς Ἱστορίας.

Ἡ Ἐλληνική γυρῆ ὁσάκις ἀντικρῦζει τὰς σελίδας αὐτὰς ἀισθάνεται τὸν βαδύτερον ἀποτροπιασμόν διὰ

τὴν φελλῆν αὐτῆν. Εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὴν Κύπρον, εἰς τὰ Ἱεροσόλιμα ὅπου δῆποτε ἀναζητήσωμεν τὴς συνεπείας τῆς ἐμφανίσεως των Λατίνων θὰ εὑρωμεν ὄγκον τερατωδίας, ἀπανθρωπίας, κακουργίας και μίαν ἐκδηλώσιν ὀξυτάτου μισελληνισμοῦ.

Ἀπὸ τὰς κακουργίας των θέλω νὰ γράψω ἐκτενέστερα διότι θέλω νὰ τρέγεται κάθε ἑλληνική γυρῆ με τὴν περιφρόνησιν, με τὸ μῖσος πρὸς τὴν νόθον αὐτῆν γυρῆν, τὴν δημιουργὸν τῆς καιστροφῆς και τοῦ πόθου.

Τὸ περίεργον δὲ εἶνε εἰς τὴν μεγαλειώδη ἱστορίαν τοῦ Ἄθω, ὅτι ἡ ἀπρηγῆς καταδίωξις, αἱ τυραννίαι, αἱ σφαγαί, αἱ θυμωσεις, αἱ φυλακίσεις, αἱ ἐξορίαι, τὰ σωματικὰ ἄλλα, ρυκετομαί, ἐξορούσεις ὀφθαλμῶν, μαστιγώσεις και ἄλλα παρτοειδῆ φρενιστικὰ ἀνομήματα, ἐξετελέσθησαν κατόπιν ἐπὶ αὐτῶν των Ἑλλήνων. Ἐπὶ Μιχαὴλ Η' τοῦ Παλαιολόγου και ἐπὶ Πατρισταρχείας τοῦ Βέκκου κακουργήσαντος παρτοιστρόπως, ἐξ αἰτίας τοῦ ἐνοπικοῦ ζητήματος, οἱ Μοναχοὶ τοῦ Ὄρους ἐπέστησαν μεγάλας συμφορὰς, συμφορὰς τὰς ὁποῖας μετ' ἀποτροπιασμοῦ και φρενῆς ἀναφέρουσιν ἀκόμη και οἱ σημερινοὶ Ἄγιορεῖται.

Κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ἄλλη ἀγρόητος θεομηρία, οἱ Καταλάνοι, ἐνέσκησαν ἐπὶ τοῦ Ἄθω. Φρικώδεις τυρωδία ἐξετελέσθησαν ἐκεῖ. Σφγαγαί, ἐξανδραπαδοισμοὶ και ἐρήμωσις καθ' ὅλον τὸ Ὄρος. Ἀνεπαρόρητος καιστροφῆ εἰς Μονὰς και Ναοὺς, εἰς ἱστορικὰ και πνευματικὰ μνημεῖα και εἰς ἄλλα τοῦ μοναχικοῦ βίου κατοικητήρια. Ἐκ των 180 Μονῶν διεσώθησαν μῶλις 25. Κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα ἀνεγύθησαν σνταρακτικὰ μεταξὺ καλογῆρων διαγοραί εἰς τὰς περὶ Νοεφῆς Προσευγῆς, Θεῖας ἐλλάμψεως και Ἀκτίστου Φωτὸς συζητήσεις των. Κατ' αὐτὰς διέλαμψεν ὁ Γρηγόριος Παλαμᾶς ἀσκήσις εἰς τὰ βροια τῆς Λαύρας και βραδύτερον ἀναδειχθῆς Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης.

Ροιμῶνταιος συγγραφεὺς και ἄγιος, θεωρεῖται ὁ ἐπιστημῶν ἀντιφρόσωπος τοῦ Μοναχισμοῦ και τὸ ἐργασίμους ἀντιφρόσωπος τοῦ Μοναχισμοῦ και τὸ ἐργασίμους ἀντιφρόσωπος τοῦ Μοναχισμοῦ βίον εἰς τὸν Ἄθω. Ἐπὶ πῆρε και εἶνε εἰς ἐκ των θαυμασιωτέρων και ἐπιφροβωτέρων ἐχθρῶν τῆς δικτικῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν οἱ δικτικοὶ προσηλυτίζουεν τινα τὸν διδάσκουεν νὰ ἀποπτέσῃ τὸν Φωτισμὸν, τὸν Μάρκον Ἐνγενικὸν και τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν.

Εἰς τὰς θερηκεντικὰς αὐτὰς ἐριδας τὸ ἀξιοπαρητήρητον εἶνε δις συμμετεῖχον και Ἀυτοκράτορες. Εἰς τὸν ἀσεβήσαντα Νικητόρον τὸν Γρηγοράν και γράφονται κατὰ τοῦ ἱεροῦ τόμου τοῦ Παλαμᾶ ἀπαντὰ ὁ ἴδιος Ἀυτοκράτωρ ἀνασκευάζων τὰς πλάνας του ἐπεροσπίζων τοὺς Ἀγιορεῖτας και παραπέμπων οὐτὸν πρὸς τιμωρίαν εἰς τὸ φρενικὸν τοῦ Χριστοῦ Βῆμα.

Ὅταν δὲ βραδύτερον ὁ Ἀυτοκράτωρ ἔγινε Μονα-

χὸς εἰς τὸ Βατοπέδι διεξάγεται ἀμείλικτος ἀγὼν μεταξὺ οὐτοῦ και τοῦ Γρηγορά.

Κατὰ τὸν ΙΕ' Αἰῶνα παρατηρεῖται χαλάρωσις των ἠθῶν. Ἀμνηστωρεῖται νέον καθεστῶς ποῦ καταρτίπτεται μέγα μέρος ἀπὸ τὸ οἰκοδόμημα ποῦ ἐθεμελίωσαν με τῶσας προσπαθείας οἱ ἀσκητεύσαντες ἐπὶ τοῦ Ὄρους.

Καταργεῖται ὁ θεομῶς τοῦ Κοινοβιακοῦ βίου, με τὴν κοινὴν διαίταν και τὸν Ἰγούμενον ἐπὶ κεφαλῆς και ἐγκαθίσταται ὁ Ἰδιόθρονον μῶς βίος. Ἐξ περίπου αἰῶνων καθεστῶς ἀνατρέπεται και παρμῆνον μόνον ἀναλλοίωτοι κατὰ τοὺς ἔκπαλαι ἰσχύοντας τύπος αἱ Ἐκκλησιαστικὰ Ἀκολουθία.

***

Ὁ χρόνος, ὁ ἀνεπτότακος ἐπονομενῆς τῆς γῆς, ὁ ἀναδημιουργὸς τῆς σήμερον, ὁ ρυθμιστῆς τῆς αὔρου, ἐφωδιασμένος με τὰ δυνατὰ, τὰ κοπιερά, τὰ βαρετὰ ζοργαλεῖα του, θυρμηματίζει, ἀνατρέπει, ἰσοπεδώνει, ἀνασπῆλῶνει, ἀναλλῶσσει, μεταπλῶσσει και δημιουργεῖ μορφὰς, νέας μορφὰς, νέας ἐκδηλώσεις, γυρῆς και πνευματικὰς, νέας τάσεις— «τὰ πάντα μετ' των προγῶνων μας— τοῦ ἐρισέστων και ἐρικηδοῦς Ἡρακλήτου— καινούργιες βλέψεις, καινούργιους πόθους, καινούργιες καιτενθύνσεις. Ὁ χρόνος ποῦ δὲν σέβεται ἱεράτια και τὰ μεταβάλλει εἰς ἐρεπία, ποῦ δὲν σέβεται Ναοὺς, ποῦ δὲν σέβεται Ἀρχπολῆις και Φροῦβῆσι, ποῦ ἀναχωρεῖ τὴν ἔλλην και τὴν μορφῶν και τὴν διαμορφῶνει και τὴν παραμορφῶνει ἢ τὴν ἐξωρατίζει, αὐτὸς ποῦ τὴν Ζωὴν ρεκρῶνει και τὸν Θάνατον τὸν ἀναζωογονεῖ, αὐτὸς ποῦ και σὲ καλύβες και μέσα σὲ τρωγλες και σὲ ἀπόμερες γωνιὰς θυριαμθεντικὰ εἰσχωρεῖ γὰ νὰ φέρῃ τὰς μεταβολὰς του και τὴν ἐπιδρασίαν του. Αὐτὸς ποῦ ὀροσφῶνει τὸ Πνεῦμα και ἀνοίγει τοὺς ὀρόμους τῆς Ἐπιστήμης και ἀνατρέπει σοφίας και φέρει στήν ἐπιγάνειαν ὀνόματα και θάπτε δημιουργικὴν ζωὴν, αὐτὸς ἀκούραστος, θεληματικὸς, ἀυτοκρατορικὸς, ἀπολυταρχικὸς εἰσῆλασε και εἰς τὰς ταπεινὰς κατέδως των Μοναχῶν και εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ Ἀνάτορα τῆς Μοναχικῆς ἰσχύος τοῦ Ἄθω και ἐδημιούργησε τὸν νέον βίον, τὰς νέας ἀντιλήψεις, τοὺς νέους πόθους των Μοναχῶν. Ὁ χρόνος μέσα σὲ πέντε αἰῶνες ἐγερσε στήν ἐπιγάνειαν ἕνα καινούργιον καθεστῶς τὸ ὁποῖον εἶνε σοβαρότατον διὰ τὴν μετέπειτα ζωὴν τοῦ Μοναχισμοῦ ὅπως ἐν τῇ σειρᾷ των ἐπιστολῶν μου θὰ φανῇ ἀναμφῶδη τῆτος.

ΜΙΜ. Α. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

EMILE FAGUET Τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΩΜΕΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΙΔΕΩΝ

Υπάρχον βιβλία ιδεῶν, υπάρχον βιβλία αισθημάτων, υπάρχον δραματικά ποιήματα, λυρικά ποιήματα. Εἶνε προσηγνός ὅτι, ἐκτός τῆς γενικῆς αὐτῆς ἀρχῆς τὰ ἀναγινώσκωμεν μὲ διηγετική προσοχήν καὶ σκέψιν, ἢ τέχνη τοῦ ἀναγινώσκειν δὲν δύναται νὰ εἶνε ἢ αὐτὴ διὰ τὰ διάφορα αὐτὰ εἶδη τῶν βιβλίων ὑπάρχει μία τέχνη τοῦ ἀναγινώσκειν ἕκαστον. Ἡ τέχνη τοῦ ἀναγινώσκειν τὰ βιβλία ιδεῶν νομίζω ὅτι εἶνε ἢ ἐξῆς :

Εἶνε μία τέχνη συγκρίσεως καὶ διηγετικῆς συμπαραβολῆς. Κατ' οὐσίαν ἀναγινώσκει τις ἐν βιβλίον ιδεῶν εἴτε στρέφων τὰ ἄλλα ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά εἴτε στρέφων αὐτὰ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, θέλω νὰ εἶπω εἴτε ἐπαερωχόμενος εἰς ὅ, τι ἀνεγνώσεν εἴτε ἐξακολουθῶν τὴν ἀνάγνωσιν.

Ἐπειδὴ ὁ ἔχων ιδέας ἄνθρωπος εἶνε ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τὸ πᾶν συγχρόνως, συμπληροῦνται καὶ διασφαγνίζονται προχωρῶν καὶ δὲν τὸν κατέχει τις παρ' ὅταν τὸν ἀναγνώσῃ ὁλόκληρον. Ὁφείλομεν συνεπῶς, ἐφ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς συμπληροῦνται καὶ διασφαγνίζονται νὰ προσέχωμεν ἀδιακόπως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀνεγνώσαμεν χθὲς διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ὅσα ἀναγινώσκομεν σήμερον, καὶ, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν καλλίτερον ὅσα ἀνεγνώσαμεν χθὲς, νὰ προσέχωμεν ὅσα ἀναγινώσκωμεν σήμερον.

Ὅτι διαγράφονται εἰς τὸ πνεῦμά μας, αἱ γενικώτεροι ιδέαι τοῦ συγγραφέως, ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ἔσχε πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ὅλα αἱ ἄλλαι ἀπέρρευσαν ἢ ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ἔσχε εἰς τὸ τέλος, ὡς συμπέρασμα καὶ ὡς σύνθεσιν πλήθους ιδεῶν ἰδιαιτέρων ἢ (συνηθέστερον) ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ἔσχε ἐν τῷ μέσῳ τῆς διανοητικῆς του σταδιοδρομίας καὶ αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἢ ἀναγεφυλαίωσις ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ἰδιαιτέρων ιδεῶν καὶ αἰτινες μὲ τὴν σειράν των παρήγαγον, ἐδημιούργησαν ιδέας ἰδιαιτέρας ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ.

Ἐὰν ἀναγινώσκειτε Πλάτωνα, ἐπὶ παραδείγματι, πιστεύετε βεβαίως ὅτι ἀντιλαμβάνεσθε ὅτι ἢ πρώτη γενική ιδέα τὴν ὁποῖαν ἔσχε, εἶνε ἢ ἀποσιροφῆ πρὸς

τὴν ἀθηναϊκὴν δημοκρατίαν, ἢ ὁποία εἶχε θανατώσῃ τὸν Σωκράτην. Παρατηρεῖτε ὅτι ὅλη ἢ πολιτικὴ του πρέπει νὰ προσέχεται ἐκεῖθεν καὶ φθάνει οὕτως εἰς τὸ νὰ συγκρίνετε μίαν οἰανδήποτε περίοδον τῶν Νόμων πρὸς τὴν περίφημον προσωποποίησιν τῶν Νόμων εἰς τὸν Κρίτωνα. Σκέπτεσθε ὅτι ὁ Πλάτων εἶνε πρῶτος ἀριστοκράτης, ἀλλ' ὅτι ἐν εἶδος σεβασμοῦ σιωτικοῦ καὶ μάλιστα ἰπποτικοῦ πρὸς τὸν νόμον εἶνε τι τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του, διότι τὸν θανατῶσει τόσον πολὺ εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἄλλων. Θὰ ἦτο συνεπῶς ἐν εἶδος ἀριστοκρατικοῦ δημοκρατικοῦ, δημοκρατικοῦ δηλονότι ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ εἶνε παρὰ ἕπηκος τοῦ νόμου καὶ ὁ ὁποῖος ποθεῖ ὅπως ὁ νόμος εἶνε ἰσχυρότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀριστοκράτου τοιούτου ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ κυβερνᾷ τὸ πλῆθος.

Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἐπαυθὰ ἀντίφασιν καὶ δὲν εἶνε τὸ πλῆθος τὸ ὁποῖον κάμει τὸν νόμον ; ὄχι, εἰς μίαν ἀριστοκρατικὴν δημοκρατίαν ὄχι, ἰδίως ἐὰν παρατηρήσῃτε ὅτι ὁ Πλάτων ὁμιλεῖ ἰδίως περὶ τοῦ σεβασμοῦ εἰς τοὺς παλαίους νόμους, οἵτινες δὲν εἶνε, εἰς τὴν παροῦσαν στιγμήν ἔργον οὔτε τοῦ πλῆθους οὔτε τῶν ἐπιλέκτων, ἀλλ' ἔργον τοῦ παρελθόντος, βραδὺ ἔργον τῶν αἰώνων καὶ φθάνει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἴσως ὁ Πλάτων εἶνε ἄνθρωπος ὅστις θέλει ὅπως εἰς λαὸς κυβερνᾶται ἰδίως ὑπὸ τοῦ παρελθόντος του, πρῶτον τὸ ὁποῖον εἶνε αὐτὴ ἢ οὐσία τοῦ ἀριστοκρατισμοῦ. Αἰπαῖσθε ἴσως ἄλλὰ συνεκρίνατε, συμπαραβάλετε, ἠλέγξατε μίαν ιδέαν διὰ τῆς ἄλλης καὶ ἀπηλάσασατε τὴν εὐχαρίστησιν ἐκεῖνην τὴν ὁποῖαν μόνον εἰς τὸ ἔργον ἐνὸς φιλοσόφου ὀφείλει τις νὰ ἀναζητήσῃ, τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ σκέπτεσθαι.

Ὁμίλησα περὶ γενικῶν ιδεῶν ἐκ τῶν ὁποίων ὁ συγγραφεὺς ὀρμήθη καὶ αἰτινες παρήγαγον ἰδιαιτέρας ιδέας. Θὰ παρατηρήσῃτε πάντοτε ὅτι, ὅταν πρόκειται περὶ γενικῆς ιδέας ἐκ τῆς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς ὀρμήθη, ἢ ιδέα αὕτη εἶνε αἰσθημα. Διὰ τὸν Πλάτωνα, τὸ μῖσος πρὸς τὴν δημοκρατίαν εἶνε ἢ λατρεία πρὸς τὸν Σωκράτην. Ἀλλ' ὁμίλησα περὶ γενικῶν ιδεῶν εἰς τὰς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς κατέληξε, συλλέγων ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέγαν ἀριθμὸν ἰδιαιτέρων ιδεῶν ἢ παρατηρήσεων. Ὁ Πλάτων θὰ σᾶς φανῇ ὅτι οὕτως ἐνήργησε διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θεωρίαν του περὶ τῶν ιδεῶν. Εἶνε μονοθεΐτης, ὅπως πλείστοι τῶν προγενεστέρων

του ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ εἶνε μονοθεΐτης· διὸ ὁ κόσμος εἶνε ἐπιδεικτικὸς νὰ υπαχθῇ εἰς ἓνα μόνον νόμον, εἶνε μία ιδέα ἣτις ἤρχισε νὰ κατακτᾷ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ νὰ ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὸ· ἀλλ' ἐξ ἄλλου ὁ Πλάτων εἶνε παρὰ πολὺ Ἕλληνας ὥστε νὰ μὴ μείνῃ ὀλίγον πολυθεΐτης, ὥστε νὰ μὴ πιστεύῃ ὅτι πολλαπλαῖ καὶ διάφοροι δυνάμεις κυβερνοῦν τὸν κόσμον καὶ τὸν δικαιοῦν. Δὲν εἶνε ἀρὰ γε διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὅτι φαντάζεται τὸν κόσμον τοῦ τῶν Ἰδεῶν ζῶντα εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ, οὐσίας καὶ ψυχᾶς ἐσωτερικᾶς ὅλων τῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα ὑπάρχον ; Τί εἶνε τοῦτο ; Εἶνε εἰς πνευματικὸς Ὀλυμπος ἀντικατωσίσεως ἔστι ἕλκον Ὀλυμπον εἶνε εἰς Ὀλυμπος ψυχῶν ἀντικατωσίσεως ἓνα Ὀλυμπον ὑπερανθρώπων, ἓνα Ὀλυμπον ἀνθρωπομορφικόν. Εἶνε τὸ βιβλίον ἐνὸς εἰδωλολάτρου μουσικοπαθοῦς, ἐνὸς εἰδωλολάτρου πιστεύοντος εἰς τὴν ὑπαρξιν τοῦ αἴλου. Συγκρίνετε, ἐνθυμεῖσθε ὅτι ὁ Πλάτων λατρεύει τοὺς μύθους, δηλαδὴ τὰς θεωρίας ἐνδεδιμενάς εἰς μύθους, ἐν εἶδει ἐπικῶν ποιημάτων καὶ σκέπτεσθε ὅτι ἢ συνάντησις ἐνὸς μυθολόγου καὶ ἐνὸς πνευματιστοῦ παρήγαγε τὴν θεωρίαν αὐτὴν τῶν ζωιαντῶν ιδεῶν, τῶν ἀφαιρέσεων αἰτινες εἶνε ὄντι, τῶν ἀφαιρέσεων αἰτινες εἶνε δυνάμεις, τῶν ἀφαιρέσεων αἰτινες εἶνε θεοί. Καὶ δύνασθε ἀκόμη νὰ ἀπαυθᾶτε ἄλλὰ δὲν θὰ παραγνωρίσετε τὸν Πλάτωνα ὁ ὁποῖος, ὅπως ὅλοι οἱ φιλόσοφοι, γράφει ὀλιγώτερον διὰ νὰ θανατωθῇ παρὰ διὰ νὰ ἐννοηθῇ καὶ μάλιστα ὀλιγώτερον διὰ νὰ ἐννοηθῇ παρὰ διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν σκέψιν. Ἐσκέφθητε ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του.

Καὶ ἀκόμη ὑπάρχον γενικαὶ ιδέαι αἰτινες ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν τοῦ φιλοσόφου ἔπειτα ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας καὶ αἱ ιδέαι αὗται, ιδέαι γεννήματα ιδεῶν, δὲν ἔχον πλεον ὀδμητὴν σχεδὸν σχέσιν μὲ τὸ αἰσθημα. Διακρίνετε αὐτὰς ὡς τοιαύτας καὶ θεωρεῖτε αὐτὰς τόσον παρατόλμους ὅσον εἶνε ἀπόλυτοι καὶ τόσον κινδύνους ὅσον εἶνε ἀφηρημένα. Τί εἶνε ὁ Θεὸς διὰ τὸν Πλάτωνα ; Ὁχι ἐν τὸ ὁποῖον λατρεύον ἐκ ζωτῆς τῆς καρδίας καὶ ὀρμῆς τοῦ ἐνοστικου, ἀλλὰ μία δοξασία τὴν ὁποῖαν πιστεύον ἀληθῆ διότι ἄλλαι δοξασίαι ἤγαγον ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, Ὁ Θεὸς διὰ τὸν Πλάτωνα εἶνε ἐν συμπέρασμα ἢ πίστις τοῦ Πλάτωνος εἶνε μία λογική. Δὲν εἶνε ἀξιόμημος διὰ τοῦτο ἄλλὰ πόσον εἶνε ἐνδιαφέρον νὰ συγκρίνεμεν τὴν φιλοσοφικὴν αὐτὴν ὀρμητικὴν πρὸς τὰς ὀρμητικὰς εἰς τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς εἶνε ἀπ' εὐθείας «αἰσθητὸς εἰς τὴν καρδίαν» πάσης ζωσῆς ὑπάρξεως χωρὶς τὴν μεσολάθειν τοῦ λογικοῦ. Τίνες ἔχον δικαιοῦν ; Αἱ ! ἐπὶ τοῦ παρόντος τί ἐνδιαφέρει τοῦτο ; Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐνδιαφέρει μόνον νὰ μάθωμεν νὰ ἀναγινώσκωμεν.

Ἀναγινώσκοντες ἓνα φιλόσοφον ὀφείλομεν νὰ παρα-

βάλλωμεν αὐτὸν ἀδιακόπως πρὸς ἑαυτὸν, ὀφείλομεν νὰ ἐξετάζωμεν ὅτι ἐν αὐτῷ εἶνε αἰσθημα, αἰσθηματικὴ ιδέα, ιδέα προσερχομένη ἐξ ἐνὸς κράματος αἰσθηματος καὶ ιδεῶν, ιδέα ἰδεολογικὴ τέλος, τοῦτέστι προσερχομένη ἐκ βραδείας ἐπισωρεύσεως, εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ φιλοσόφου, ιδεῶν ἀμικτῶν ἢ σχεδὸν ἀμικτῶν.

Ἡ εὐχαρίστησις τὴν ὁποῖαν ἐπιζητεῖ τις ἀναγινώσκων ἐπὶ φιλόσοφον εἶνε ἢ εὐχαρίστησις τοῦ σκέπτεσθαι, καὶ τὴν εὐχαρίστησιν αὐτὴν θὰ τὴν ἔχωμεν ἀπολαύσῃ ἀκολουθοῦντες ὅλην τὴν σκέψιν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σκέψιν μας ἀναμειγμένην εἰς τὴν σκέψιν αὐτοῦ, καὶ τὴν σκέψιν του διεγείρουσαν τὴν ἰδιότητα μας καὶ τὴν σκέψιν μας ἐρημητεύουσαν τὴν ἰδιότητα του καὶ ἴσως προδίδουσαν αὐτὴν.

Ἀκόμη ἀναγινώσκοντες ἓνα φιλόσοφον πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τὰς ἀντιφάσεις του. Θὰ ἦτο ἀπελευθερωτικὸν ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἀντιφάσεις. Οὐδόλως λυπεῖται τις διότι ἢ ἐλευθερία τοῦ πνεύματος, τὸ ἀδύνατον, ἢ πνευματικὴ ὀρμὴ ἐκδηλοῦται εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ φιλόσοφος δὲν ἐσκέφθη πάντοτε τὸ ἴδιον πρῶτον καὶ δὲν ἐξήγαγεν ὅλας τὰς ιδέας του τὰς μὲν ἀπὸ τὰς δὲ ὡς ἀλγεβρικοὺς τύπους. Ἡ ἀντίφασιν προκαλεῖ τὴν προσοχήν, τὴν διεγείρει, τὴν ἀναζωογονεῖ, τὴν μεταμορφώνει εἰς σκέψιν, τὴν γοητοποιεῖ ἀπειρώτως. Δὲν εὐχόμεθα ὅπως οἱ συγγραφεὶς ἀφ' ὁνοῦν ἀντιφάσεων ἀλλ' εὐχόμεθα ὅπως οἱ ἀναγνώσται γινώσκοντες νὰ εὐρίσκον τοιαύτας.

Ἐπὶ παραδείγματι ὁ Jean-Jacques Rousseau εἰς ὅλα τὰ ἔργα του, ἀναθεματίζει τὸ κράτος τῆς κοινωνίας ἐπὶ τοῦ ἀτόμου καὶ εὐχεται μετὰ πάθους ὅπως τὸ ὅτιον δύναται νὰ ὑπεκχέσῃ τὴν ἀπυροσφῆν ταύτην εἰς ἓν μόνον ἔργον του θηοιάζει τὸ ἄτομον εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εὐχεται ἐπιτακτικῶς ὅπως ἢ κοινωνία τὸ ἀπορροφήσῃ. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀντίφασιν, ἀναμφισβότως, καὶ περὶ τοῦτον ἐγὼ εἶμαι πεπεισμένος. Ἐπειδὴ αἱ μεγάλαι ιδέαι ἀπορροῦν πάντοτε ἐκ τῶν αἰσθημάτων, εἶνε πιθανὸν ὅτι ὁ Rousseau εἰς τὰ πλείστα τῶν ἔργων του, ἠντλησε τὰς ιδέας του ἐκ τοῦ πάθους του διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ διὰ τὴν μόνωσιν καὶ εἰς ἓν τῶν βιβλίων του ἐκ τοῦ ἀξίου πολλῆς τιμῆς πάθους του διὰ τὴν δημοκρατίαν τῆς Γενεύης. Ἀλλ' εἶμεθα περὶ τοῦτον βέβαιοι καὶ εἶμεθα βέβαιοι ἀκόμη ὅτι ὑπάρχει ἀντίφασιν ; Γινώσκω πρόσωπα τῆς ἐφηλοτέρας ἐδφίας τὰ ὁποῖα δὲν βλέπον ἐπαυθὰ οὐδεμίαν ἀντίφασιν καὶ τὰ ὁποῖα συνάπτουν εὐστοχώτατα τὸ Κοινωνικὸν Συμβόλαιον εἰς τὸ ὄλοντοῦ Rousseau ἔργον, τὸ ὁποῖον οὕτω δι' αὐτοὺς εἶνε ἐνιαῖον καὶ ἔχει ἀπόλυτον συνοχήν. Δὲν ἰσχυρίζομαι ὅτι ἔχουσιν ὀδίκον. Προκειμένον περὶ ἀντιφάσεως, ἢ πρώτη εὐχαρίστησις τοῦ ἀναγνώστη εἶνε νὰ ἀνεγρῇ

τοιαύτας και η δευτέρα ευχαρίστησις αὐτοῦ εἶνε γὰρ τὴν λύσιν. Ὁξύνει τὸ πνεῦμά του εἰς τὸ γὰρ ἀνευρίσκει αὐτὰς και τὸ ἐκλεπύνει περισσότερον εἰς τὸ γὰρ προσπαθῆναι γὰρ τὰς ἐξαφανίσει· ἐξασκεῖται εἰς τὸ γὰρ τὰς κάμει γὰρ ἀνασῶσιν· ἐξασκεῖται περισσότερον ἀκόμη εἰς τὸ γὰρ καταδεικνύει εἰς ἑαυτὸν ὅτι δὲν ὑπάρχουν καὶ οὐδέποτε ὑπῆρξαν. Πάντα ταῦτα εἶνε καλὰ καὶ πολὺ ἐπ' ἀγαθόν.

Ἡ ἀλληλουχία τῶν διαθέσεων τοῦ πνεύματος ὡς πρὸς τοῦτο εἶνε ἡ ἐξῆς : Καὶ ἀρχὰς δὲν ἀντιλαμβάνεται τις τὰς ἀντιφάσεις ἀναγινώσκων τοὺς φιλοσόφους· ἔπειτα ἀνευρίσκει πολλὰς ἀντιφάσεις· ἔπειτα ἀντιλαμβάνεται μέχρις ὑπερβολῆς τοιαύτας, καὶ ἀποτῆς στιγμῆς αὐτῆς ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς ἰδιοσυγκρασίας τὴν ὁποῖαν ἔχει τις, τὰς πολλαπλασιάζει μετὰ κακηντροχειρίας καὶ ἐπαίρεται διὰ τοῦτο ἢ συνειθίζει εἰς τὸ γὰρ τὰς λύει ὅλας καὶ ἐπὶ τέλους τὰς πολλαπλασιάζει διὰ τὸ γὰρ τὰς λύει. Δὲν πρέπει γὰρ κλίνη τις πρὸς οὐδεμίαν ὑπερβολὴν, τοῦναντίον πρέπει γὰρ παραμένει εἰς μέσον τι σημεῖον, ὅπου ἡ ευχαρίστησις τοῦ ἐννοεῖν γὰρ μὴ μειοῦται ἀπὸ τὴν ευχαρίστησιν τῆς συζητήσεως καὶ ἐναντιολογίας, ὅτι ἀκόμη ἀπὸ τὴν ευχαρίστησιν τοῦ μέχρις ὑπερβολῆς οὐκ ἐπιβασμοῦ τῶν ἀντιφάσεων ἀλλὰ πρέπει γὰρ τοποθετεῖται τις ἐναλλάξ εἰς τὰς διαφόρους ἀπόψεις καὶ μετὰ διαφόρους στάσεις, καὶ ὅτε μὲν γὰρ παραδίδεται εἰς τὴν δύναμιν τῆς σκέψεως καὶ εἰς τὴν ἀκαμπτον ἀκριβείαν τῆς λογικῆς, ὅτε δὲ γὰρ ἀνύεται, γὰρ μὴ θέλει γὰρ ἀπαύται, γὰρ ἀντιτίσσει τὸν συγγραφέα εἰς τὸν συγγραφέα, διὰ τὸ τὸν ἐλέγξει διὰ τῆς βοήθειάς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου· ὅτε δὲ γὰρ ἔρχεται εἰς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ γὰρ καταδεικνύει ὅτι δὲν ἠπατήθη ὅτι περιήλθεν εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἑαυτὸν καὶ ὅτι τὰ φαινόμενα μόνον εἶνε ἐναντίον του. Ἡ τοιαύτη ἀνάγνωσις δὲν ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τῆς ἀπλῆς κατανοήσεως τοῦ συγγραφέως καὶ πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἐνέργειαι δὲν εἶνε παρὰ διαφόροι τρόποι τοῦ ἐννοεῖν, καὶ ἀρκεῖ διὰ τὸ εἶνε ὅλοι ὡς ἔλιμοι καὶ γόνημοι, ὅπως εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἐνεργείας επικρατεῖ ἢ εὐδύτης καὶ ποτὲ ἢ σφαιροειδία γὰρ μὴ ἀναμειγνύεται εἰς αὐτὰς.

Ἐν συμπλοκαί, ἡ ἀνάγνωσις ἐνός συγγραφέως ὁ ὁποῖος εἶνε φιλόσοφος εἶνε μία διαρκῆς συζήτησις μετ' αὐτοῦ, μία συζήτησις εἰς τὴν ὁποῖαν οὐρανῶμεν ὅλα τὰ θέληματα καὶ ὅλους ἐπίσης τοὺς κινδύνους μιᾶς συζητήσεως εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν. Τὰ θέληματα πρέπει γὰρ γνωρίζωμεν γὰρ τὰ ἀπολαμβάνωμεν· πρέπει γὰρ γνωρίζωμεν γὰρ ἀκολουθῶμεν τὸν φιλόσοφον εἰς ὅλους τοὺς ἐλιγμούς καὶ ἀκόμη εἰς ὅλους τοὺς διαταγὰς τῆς σκέψεώς του· πρέπει γὰρ αἰσθανόμεθα τὴν ἀντίρρησην γὰρ ὑφῆται ἡρέμα εἰς τὸ πνεῦμα μας, ἀλλὰ γὰρ τὴν παρακαλῶμεν γὰρ μὴ ἐκδη-

λωθῆναι καὶ γὰρ ἀναμείνωμεν τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἴσως ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς θὰ ἀπευθύνῃ τὴν ἀντίρρησην ταύτην πρὸς ἑαυτὸν, καὶ τότε ἡ ευχαρίστησις εἶνε πολὺ μεγάλη· διότι πρῶτον ἔχομεν τὴν βεβαιότητα ὅτι εἴμεθα ὄντως εἰς πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τὸν συγγραφέα, διότι τὸν προσελάθωμεν, τοιῦτοι τὸν ἠγνοήσαμεν ἐκ τῶν προτέρων καὶ πρὸς τοῦτοις ἀναλογιζόμεθα μετὰ ἰκανοποίησιν ὅτι δὲν εἴμεθα ἀναξίως κατώτεροι αὐτοῦ, διότι τὴν ἀντίρρησην τὴν ὁποῖαν ἀπηύθυνεν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀπηυθύνωμεν ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν, ἐν ἄλλοις λόγοις διότι ἐκνεκροποιούμεν εἰς τὴν σκέψιν του σχεδὸν ἐξ ἴσου εὐρέως, σχεδὸν ἐξ ἴσου ἀνέτως μετ' αὐτόν.

Καὶ τοὺς κινδύνους τῆς συζητήσεως πρέπει γὰρ γνωρίζωμεν γὰρ ἀποφεύγωμεν ὅπως εἰς μίαν ἰδιωτικὴν συζήτησιν. Οὐδόλωσ πρέπει γὰρ ἐμμένωμεν εἰς τὴν γνώμην μας· καὶ ἐπειδὴ εὐρομεν ἐναντίον οὐλογοισοῦ τινος ὀλίγον ἀσθεροῦς τοῦ συγγραφέως ἕνα οὐλογοισοῦν ἀρκετὰ ἰσχυρόν, γὰρ πιστεύωμεν πάντοτε ὅτι ἔχομεν δίκαιον ἐναντίον του. Τοῦτο θὰ μᾶς ἐκδηλῆται ταχύτατα εἰς μίαν στενότητα πνεύματος, εἰς ἕν εἶδος «ἀνατιληπτικότητος» ἐὰν δύναμαι γὰρ εἶπω ὄντω, ἀληθῶς εἰς μείωσιν τῆς νοητικῆς δυνάμεως.

Ἀντιθέτως προτιμήσεις τινὲς εἶνε ἀξιοσημείωτοι. Ἀναγνώστης τις προτιμᾷ ὠριότερον συγγραφέα, ὅχι διότι εὐρίσκει εἰς αὐτὸν τὸ πνεῦμα ἀκριβές, ἀλλὰ τοῦναντίον διότι εὐρίσκει εἰς αὐτὸν ἑλλειψιν ὀρθότητος πνεύματος, πράγμα τὸ ὁποῖον παρέχει εἰς τὸν ἀναγνώστην αὐτὸν τὴν ευχαρίστησιν γὰρ ἔχει πάντοτε δίκαιον, ἢ γὰρ πιστεύει πάντοτε ὅτι ἔχει δίκαιον, ἐκ τοῦ λόγου δὲ τοῦτον ἐπανέρχεται ἀδιακόπως εἰς τὸν συγγραφέα αὐτόν. Εἰσερχόμενος εἰς τὴν βιβλιοθήκην του ὁ ἀναγνώστης ἐκείνος διενδύεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν συγγραφέα του καὶ κἀθημερὸν σκεπτόμενος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐν συνειδήσει : «Πόσον θὰ ἔχω δίκαιον ! Πόσον θὰ ἔχω τὸ πνεῦμα ἀκριβές». Θὰ συνίστων ὀλίγον εἰς τὸν ἀναγνώστην αὐτόν γὰρ ἀλλάξιν εὐφροσύνην συγγραφέα.

Ἐγνωρίσα δύο ἀνθρώπους ὅτινες εἰς ἐκάστην οὐρανῶσιν των πρὸς τοῦ Proudhom ἀποκλειστικῶς συνδιελέγοντο. Ὁ εἷς δὲν ὠρκεῖτο παρὰ δι' αὐτοῦ, ὁ ἄλλος ἔφηθαι συχνὰ μέχρι τοῦ σημεῖον γὰρ ὀρκίζεται ἐναντίον του. Δὲν ἔμαθα ποτὲ ποῖος ἦγάπα τὸν Proudhom περισσότερον ἐκείνον ὁ ὁποῖος ἔβλεπε εἰς αὐτὸν μίαν ἀνεξάντητον πηγὴν ἀληθειῶν, ἢ ἐκείνον ὁ ὁποῖος ἔβλεπε εἰς αὐτὸν ἕνα ὠκεανὸν σοφιστικῶν. Ὁ εἷς τὸν ἦγάπα ὡς πνευματικὸν πατέρα, εἰς τὸν ὁποῖον ὤφειλεν ἐγνωμοσύνην διὰ τὸ δῶρον τῆς ζωῆς· ὁ ἄλλος τὸν ἦγάπα ὡς ἄνθρωπον εἰς τὸν ὁποῖον ὤφειλε τὴν ευχαρίστησιν γὰρ ἐντροπῆ συνεχῶς εἰς τὴν ἴδιαν πνευματικὴν ἐπεροχὴν· ὁ εἷς τὸν

ἦγάπα μετ' εὐλάβειαν, ὁ ἄλλος μετ' ἐγωϊσμόν.

Καὶ ἀμοιβαίως ἠγροῦντο ἄλλως τε· ὁ εἷς ἦτο εὐτυχῆς διὰ τὰς εὐκαιρίας τὰς ὁποίας παρέχεν εἰς αὐτὸν ὁ ἄλλος γὰρ ἐκδέχθη τὰς ἰδέας τοῦ maître ὁ ἄλλος ἦτο εὐτυχῆς διὰ τὰς εὐκαιρίας τὰς ὁποίας παρέχεν εἰς αὐτὸν ὁ πρῶτος γὰρ συζητῆ ὡς μετὰ τοῦ ἰδίου Proudhom καὶ γὰρ τὸν καταβάλλη διὰ πληροξουσιότητος.

Πιστεύω ἐν τοῦτοις ὅτι πρέπει τις γὰρ εἶνε εἰς ἴσην περίπτον ἀπόστασιν ἀπὸ τοὺς δύο τοῦτοις εὐτυχῆς καὶ γὰρ προσπαθῆναι γὰρ μὴ ἀπομακρύνεται, διὰ τὸ διατηρῆ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆν τοῦ πνεύματος, ἦτις εἶνε ἡ ἀληθὴς πνευματικὴ εὐτυχία. Εἰς τὰ πνευματικὰ πράγματα δὲν προσήκει οὔτε ἀπάργησις τῶν ἀτομικῶν ἰδεῶν οὔτε θρίαμβος. Ἡ ἀπάργησις εἶνε πάντοτε ὀλίγον ἐξεντελιστικὴ καὶ ὁ θρίαμβος εἶνε πάντοτε μάταιος.

Νὰ αἰσθάνεσθε ἑαυτοὺς ἀπέναντι ἐνός φιλοσόφου

ΠΟΙΗΤΙΚΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Οἱ κριταὶ τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικῶ ἀγῶνας τοῦ 1922 ὡς ἐξῆς κρίνον τὸν κ. Σπεράντιον—... «Εἶνε ἔργον δοκίμου ποιητοῦ μ' ἐξαιρετικὴν ἰδιοφυίαν. Στιχοποιία καὶ γλωσσὸς ἀμεμπτον... Ἀλλ' ἀρά γε, γὰρ γὰρ εἶνε κανεὶς ποιητῆς, ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐξαιρετικὴ ἰδιοφυία καὶ τὸ ἔργον τοῦ δοκίμου ; ... Ἡ ἀμεμπτὴ γλωσσὸς καὶ στιχοποιία ; ... Ὁ κ. Σπεράντιος εἶνε ὁ ἀληθινὸς ποιητῆς, ὁ βαθύς. Ἡ ἔμπνευσις τοῦ ἔρχεται ἀσθόρητη, ἐνοίκτως κ' ἀποτυπώνεται σὲ κρυστάλλινους στίχους, διανγείς καὶ καθαρούς. Κάθε του στίχος, ἀδιακρίτως ποιήματος, εἶνε μία ecriture arste, μία καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωσις. Δὲν κιντᾷ, γὰρ εἶνε μόνον κρυσταλλικὸς, γὰρ λέγει φράσεις ὁμορφες μετ' νόημα κοινὸ, ἀλλὰ φροντίζει γὰρ λέγει φράσεις ὁμορφες, καλλιτεχνικῆς, οἱ ὁποῖες,— ἢ καὶ μία χωριστὰ — γὰρ δίδουν καὶ μίαν εἰκόνα, γὰρ ἐντυπώνονται στὴ ψυχῇ τοῦ ἀναγνώστη βαθεῖα καὶ γὰρ τοῦ παρουσιάζουν ἐμπρός του ὀλόκληρον μίαν νέα δημιουργία, δημιουργομένη εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ καθενὸς ἀπὸ τὴν ὑποβλητικὴν φράσιν τοῦ ποιητοῦ. Καὶ ἔτσι ἕνας νέος κόσμος ποιητικὸς καὶ ὠραῖος γεννᾶται εἰς τὸν νοῦν τοῦ κάθε ἀναγνώστη, ποῦ θὰ θελήσῃ γὰρ μελετήσῃ ὀλίγον τὸν ποιητῆ. Τί ὠραιότερον λοιπὸν ἔργον μπορεῖ γὰρ κάμει ἕνας καλλιτέχνης, ἕνας ποιητῆς ; ...

Δὲν θέλω γὰρ κάμω ἐκτενῆ ἀνάγνωσιν τῶν ποιημάτων τοῦ κ. Σπεράντιου. Ἀπλῶς μόνον θ' ἀναφέρω κατὰ σειράν τὰ ποιήματά του, ὅπως τὰ τύπωσε καὶ ὅπως ἡ ψυχὴ μου θέλησε γὰρ τὰ διαβάσῃ.

Καὶ ἀρχίζει ὁ ποιητῆς μ' ἕνα τραγοῦδι—πρόλογος χωρὶς τίτλο, ποῦ δικαιολογεῖ μόνον αὐτὸ τὸν γενικὸ τί-

πάντοτε εἰς πάλιν φιλόσοφα καὶ εὐγενῆ, γὰρ αἰσθάνεσθε ὅτι ἔχει δίκαιον καὶ γὰρ ἀποδέχεσθε τοῦτο παρὰ μετὰ ὠριμον σκέψιν ἀλλὰ γὰρ τὸ ἀποδέχεσθε ἴτε ἐπιλοκρυνῶς, γὰρ αἰσθάνεσθε ὅτι ἔχει ἄδικον καὶ γὰρ οὐκ εἴλετε χάριτας εἰς ἑαυτοὺς διότι τὸ αἰσθάνεσθε, ἀλλ' ἐπίσης μετὰ ὠριμον σκέψιν καὶ ἀναλογιζόμενοι πάντοτε ὅτι, ἐὰν ἦτο παρὼν ὁ φιλόσοφος, δὲν θὰ σῶς ἄφηγε ἴσως εἰς πλήρη ἀσφάλειαν νίκης καὶ θὰ εἶχεν ἀναμειβόμενος φερερὰν τινα ἐπιθετικὴν ἐπιστολήν. Ἰδοὺ ἡ ἄσκησις ἡ ὁποία θὰ ἀποτελῆ διὰ σῶς μίαν καλὴν πνευματικὴν ὑγιεινῆν. Μετὰ τῶν φιλοσόφων, ἡ ἀνάγνωσις εἶνε μία ξιφομαχία, κατὰ τὴν ὁποῖαν, λαμβανόμενον προφύλαξιν τινῶν τὰς ὁποίας ἐπεδείξαμεν, τὸ πνεῦμα λαμβάνει ἀδιακόπως νέας δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι δύνανται γὰρ εἶνε χρήσιμοι κατὰ παρτίους τρόπους καὶ αἱ ὁποῖαι δι' ἐναντίας καὶ διὰ μόνην τὴν ευχαρίστησιν γὰρ τὰς κατέχει τις, ἀξίζον γὰρ τὰς κατέχει. (Συνεχέσια)

τὸ τῆς συλλογῆς τον καὶ ἀλλὰ καὶ ἀπλᾶ μετ' ὅ : «περνοῦσαν οἱ ὄρες, κλπ.»

μᾶς κάμνει γὰρ φανταζόμεσθε μίαν γροῦλα, καθισμένη σὲ μίαν γωνίαν, γὰρ γροῦλὴ τὴν ἀνέμη καὶ γὰρ λέγει παραμῦθι. Ἀλλ' ἀρά γε ἡ γροῦλὴ αὐτὴ δὲν οὐκ ἐπιβασμοῦ τὴν ὠραῖαν παράδοσιν τῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία διαρκῶς διηγεῖται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος θέλει καὶ ζητεῖ γὰρ φθᾶσθαι τὸ ὑπερκόσμιον, τὸ ὠραῖον, τὸ καλόν, ποῦ δρᾶται ἐκκλίβωσαν καὶ ἀποκοίμωσαν ζηλευόντας τὴν αἰωνίαν ἔρευναν τοῦ ἀνθρώπου-ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος ὀραματίζεται τὴν ὁμορφίαν πάγκλη καὶ ἀρχίζει γὰρ τῆς τραγοῦδῆ τοὺς ἀθάνατους ἔμους τῆς λατρείας ; Καὶ ἔξαφνα ξυπνᾷ στὴ πραγματικότητα καὶ τῆς

«Ζωῆς ταξειδευτικῆς, στοῦ τοῦ τὶς χῶρες γροῦλῶ τώρα καὶ ἐγὼ, σὲ κάστρα ὀπίσω, γὰρ βροῦ τὴ φελακὴ τῆς. Φεύγον οἱ ὄρες. Ψυχὴ τῆς ὁμορφιάς θὰ σ' ἀναστήσω ;»

Π Ο Λ Ε Μ Ο Σ

Ἐνας ζωγράφος, μετ' ἐπιπέλο δυνατὸ, ἐμπνευσμένος ἀπὸ τοὺς τελευταίους πολέμους πολέμους, μᾶς παρουσιάζει ἕνα πίνακα, ὅπου σωρὸς οἱ νεκροὶ, μετ' αἵμα γυαλῆνια καὶ ὀρθάνοιχτα κιντᾷζον τὸ γλωσσὸ φεγγάρι γὰρ διαβαίνει περὶ λαμπρὸ καὶ γὰρ ἀκολουθῆ τὸ δρόμο, ποῦ τοῦ ὠρισην ὁ Θεὸς, ἐκπληρόντας τὸ καθῆκόν του, χωρὶς γὰρ ἐνδιαφέρεται γὰρ τὰ γύρω του συμβαίοντα, ὅπως καὶ ἡ γῆ, κάμνοντας ἐπίσης τὸ καθῆκόν της, τοῖσθε μετὰ τῆς γὰρ οὐκ ἐπιβασμοῦ γὰρ γὰρ γεννητοβόλησιν αὐρισ τὸ σιτάρι καὶ γὰρ μοιράσῃ τὴν ἄγίαν αὐτὴ τρεπῆ στοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸ τῆς ἔταξεν ἡ δημιουργία

γία να κάμνη μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων, ἀγαθὴ πάντοτε, καλὴ καὶ σπάταλη νὰ μοιράζῃ τὰ ἀγαθὰ της. Καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ μουσικὸ μεγαλεῖο, γιὰ τὴν ἀντίθεσι, ἐποποθέτησεν ὁ μέγας ζωγράφος ἕνα ἄλλο—τρομαγμένο ἀπὸ τὴν ἀκατανόητον δι' αὐτὸ μεγαλοπρέπειαν— νὰ τρέξῃ σὲ λόγγο καὶ νὰ ζητᾷ τὸν ἀθένητον τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ θὰ τὸ ὀδηγήσῃ κι' αὐτὸ στὴ δουλειά του, γιὰ νὰ συμβάλῃ ὅσο μπορεῖ στὴν ὥραία μουσταγωγία.— Καὶ ἐμπνευσμένος ὁ ποιητὴς καὶ ἐκατοικὸς ἐπιτάσσει στὴ Βροντὴ νὰ βουβαθῇ γιατί

«...τὴν ὥρα τῆς νύχτας αὐτὴ
τὰ ὄχρὰ παλληκάρια
κοιμοῦνται τὸν ὕπερα ἔπνο».

ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ ΕΧΙΟΝΙΣΕ

Ὁ ἴδιος ζωγράφος μεταβάλλει τὸν πίνακά του σὲ ἕνα μικρὸ παστελάκι ὀλόασπρο, τόσο γλυκὸ, τόσο ἤρεμο καὶ ἀσημένιο, ποῦ προδίδει τὴν ἐπιθυμία στὸν ζουροσμένο ἀνθρώπο νὰ πλαγιάσῃ ἀπαλά, ἀπαλά ἀπάνω στὸ χιόνι καὶ μέσα στὴν ἄσπρη θαλωρή του νὰ περάσῃ ἦσχα, ἦσχα τὸ τελευταῖο σκαλὶ τοῦ κόσμου πρὸς τὸ ἄπειρο.

Τ Ο Σ Κ Ο Λ Ε Ι Ο

Καὶ αὐτὸ ἕνα ποίημα περιγραφικὸ, ποῦ περιγράφει τὴ ζωὴ τοῦ Σχολείου ἀλλὰ καὶ τοῦ σχολειοῦ τῆς Φύσεως καὶ τὴν ψυχὴ τῶν μικροῦλικων κατοίκων του, τῶν παιδιῶν. Μιὰ τρυφερότης μητρικὴ διαχέεται σ' ὅλο αὐτὸ τὸ ποίημα καὶ τρυφερὰ τρυφερὰ πλησιάζει ὁ ποιητὴς τὴν μικροσκοπικὴ ψυχούλα τους. Καὶ φοβοῦμενος μήπως τὰ ταράξῃ γίνεται ἕνα μαζὺ τους καὶ τοὺς συμβουλεύει νὰ παίξουν, νὰ τρέξουν, νὰ διασκεδάσουν, διότι αὐτὸ εἶνε τὸ βιβλίον τὸ ἀνοιχτὸ, ποῦ τὸ γράφει ὁ Θεός. Διότι αὐτὸ εἶνε ἡ Ζωὴ. Καὶ ἀπομακρύνεται συγχέοντας τὶς πρόσχαρες φωνὲς τῶν παιδιῶν μὲ τὶς φωνοῦλες τῶν πουλιῶν στὰ δάση. Δὲν εἶνε ἀθῶα πουλιὰ καὶ τὰ παιδιὰ ;...

Ν Ε Ρ Ο Π Ο Ν Τ Η

Ἐνας καλλιτέχνης, ἕνας ποιητὴς, οἱ ζητιάνοι αὐτοὶ τοῦ ὀραίου καὶ τοῦ καλοῦ, εἶνε καὶ ἀνάγκη, ἐσωτερικὴν καὶ ποικητικὴν καὶ ἐνῶ χαλᾷ ὁ κόσμος ἀπὸ τὴν νεροποντὴ, ὁ ποιητὴς σκέπτεται τὶς ἀμυγδαλιὲς καὶ τὰ πεσμένα δένδρα, ποῦ ἔχουν τὴν ἀνάγκη του.

Ο Γ Υ Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ροσιαλγικὸς ταξειδιώτης τῆς Ζωῆς ἐπανέρχεται μὲ τὸ ροῦ του στὸ χωριό του, ὅπου ὄλους τοὺς λαχταρᾷ καὶ ἐπικαλεῖται τὶς ἀγκαλιὰς ποῦ χροῖται, νομίζει, ὅτι τὸν καρτεροῦν γιὰ νὰ τὸν στηριξοῦν ποῦ κλονίζεται. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνες—διαβατικάρα πουλιὰ τῆς Ζωῆς—τραβήσανε τὸν δρόμο τους τὸν μακρινὸ καὶ ξέχασαν τὸν παλιὸ τὸν σύντροφον. Ὅλα τὰ πράγματα περνοῦν καὶ κάθε Ζωὴ περνᾷ. Τίποτε δὲν μένει σ' αὐτὸ τὸν κόσμο, ὅλα γερνοῦν καὶ ὅλα διαβαίνουν.

Καὶ ὁ ποιητὴς ποῦ ζητοῦσε νὰ ξαναγεύσῃ τὰ περασμένα χροῖται, δὲν βλέπει γύρω του τίποτε παρὰ μόνον τὴν ἀνάμνησι τῶν παλιῶν καιρῶν καὶ κλαίει μὲ τὸ σιγανὸ θρήνον τῆς βουσοῦλας τοῦ σπιτιοῦ του καὶ βλέπει ἕνα γλαδὶ μόνον ἀνθισμένο καὶ ἐκεῖνο μιᾶς ροδοδάφνης τοῦ γειτονικοῦ κήπου.

Μ Ε Σ Η Μ Ε Ρ Ι

Ἐνα ποίημα περιγραφικὸ τῆς λαύρας τοῦ μεσημεριοῦ ὀραιοῦ, ὅπου ὁ ποιητὴς μ' ὄλη τὴ θοὴ τῶν μελισσοῦν, ποῦ μαζὺ μὲ τὴν ὀλόθερμη ἀναπνοὴ τοῦ κάμπου ἀποζητᾷε λίγη δροσιὰ σπιτίσα, δὲν ληρομεῖ καὶ τὸν αἰῶνιο ἀνθρώπινο πόθο καὶ προσκαλεῖ τὴν γλυκειὰ παιδούλα ν' ἀνθίσῃ σποῦ τοῦ του τὴν ἐρημιὰ.

Η ΚΙΤΡΙΝΗ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

Μιὰ ὀλόκληρη ἐρωτικὴ τραγωδία, ἀπέριττα, μὲ λίγα καὶ χαριτωμένα λόγια ἐκτυλίσσεται μέσα σ' αὐτὸ τὸ ποίημα, τὸ ὁποῖο εἶνε ἕνα ὀλόκληρο τραγοῦδι. Μιὰ κίτρινη πεταλούδα αἰσθάνεται μέσα της νὰ γεινιέται, νὰ ζωτανεῦῃ ὁ ἐρωτικὸς πόθος καὶ ἐκδηλώνει τὴν ἀγάπη της σὲ μιὰ ἀνεμῶνη ἐρωτευμένη μὲ μιὰν ἄλλη κόκκινη πεταλούδα. Κι' αὐτὴ ἀπότομα τῆς λέγει ὅτι τὴν ξετρεῖλλαναν τὰ κόκκινα γτερά τῆς πεταλούδας. Καὶ τότε ἀπελειομένη πετᾷ στὸ ρόδο καὶ τοῦ ζητᾷ νὰ βάρηται φτερά της ἢ νὰ τῆς δώσῃ δυνὸ ροδοπέταλα γιὰ νὰ τὰ κάμῃ γτερά. Καὶ ἀγοῦ σιρισιγοῦσε ἀνώφελα κοντὰ στὴ τριανταφυλλιά, πρὶν ἀκόμη βραδυάσῃ καλά, καλὰ καρφώνεται σ' ἕνα ἀγκάθι καὶ αὐτοκτονεῖ. Τὸ ποίημα αὐτὸ τὸ χαριτωμένο, ποῦ περιγράφει τοὺς ἐρωτικὸς τῶν μικροῦλικων καρδιῶν τῆς πεταλούδας καὶ τῶν λουλουδιῶν εἶνε μιὰ ὀλόκληρη ἐρωτικὴ τραγωδία καὶ ἡ ἱστορία ὄλων τῶν ἀδικημένων ἀπὸ τοὺς ἐρωτικὰ ψυχῶν.

(Ἀκολουθεῖ) **Z. ΜΑΚΡΗΣ**

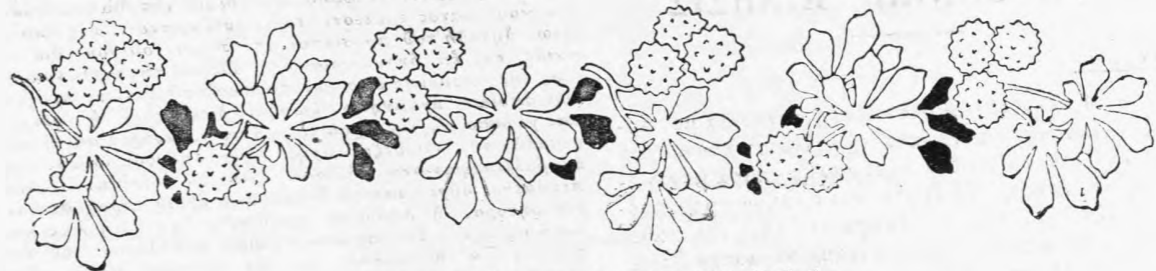
ΜΙΑ ΓΙΟΡΤΗ

Μέσα σὲ ἀμέριπτα ζευγάρια μοναχοὶ
νᾶμαστε νοιώδαμ οἱ δυὸ μας.
Κι' ὄλο τὸ φῶς μεσ' στὴ δική μας τὴ ψυχὴ
ἦταν χυμένο-ὄλο δικό μας.

Κι' ἡ μουσικὴ αὐτὴ ἀντηχοῦσε ἔτσι γλυκὰ
μέσ' στὴ κατάβωπ τὴ σάλα
ὄνετρα λίκνιζε γιὰ μᾶς ἐρωτικὰ
δὲν ἦταν γιὰ τὰ ζεύγη τ' ἄλλα.

Ἐσφρες... Τέλειωσε ἡ γιορτὴ σὲ μιὰ στιγμή
κι' ὄλα σκοτείνιασαν γιὰ μένα
κι' ἀωοζητοῦσαν τῶν βιοζιῶν οἱ στεναγμοὶ
τὰ ὄνειρά μας τὰ χαμένα.

Θεογνίκη Μάρτιος 1923 **ΣΠΕΡΑΝΖΑ ΤΩΝΗ**

ΠΑΓΑ ΛΑΛΕΟΥΣΑ

Φ Ρ Υ Ν Η
(Στὸ θάνατο τῆς σκυλίτσας μου)

Σφραλίσαν τὰ ματάκια σου, μικρούλα χαϊδεμένη.
—Τὶ ζῶο καὶ τί ἀνθρώπος; — Στὸ Ἀσφοδελὸ Λειβάδι,
Ποῦ τοὺς δικούς των καρτεροῦν μὲ πόθο οἱ ἀγαπημένοι,
Καρτέρα με. γαυγίζοντας γλυκὰ μέσ' στὸ σκοτάδι.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

*) Ἀπὸ νέων ἀνέκδοτων σειρᾶν.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Στὸ βορεινὸ καὶ σκοτερό τόπο ξενειτευμένος,
Πῶς λαχταρῶ σε, Ἀθήνα μου, πῶς σὲ ποθεῖ ἡ ψυχὴ μου!
Κάτου ἀπ' τὸ μαῦρον οὐρανόν, Ἀθήνα μου, θαμμένος,
Νοσταλγικοὶ σὲ σέβανε γυρνοῦν οἱ στοχασμοὶ μου.

Ἐ πῶς ἐπόθησα, Ἀττικὴ, τῆς γύμνιας σου τὴ χάρη,
Τὰ χρώματά σου—σὰν ψυχρὸς γρωμάτων ἀπ' τὰ Ἠλύσια—
Τὰ δειλινὰ σου, τίς αὐγές, τίς νύχτες μὲ φεγγάρι,
Καὶ τὰ συντρίμια τῶν Νᾶων καὶ τ' ἄτρα ἐρημοκλήσι-
[σια]

Ποῦ ἀνάλαφρα τὸ θεῖο σου φῶς τὰ κάνει νὰ φαντά-
[ξουν]
Σὰν πρόσκαιρα στίς κορυφές νάιναι σταματημένα,
Ὅταν πουλιὰ τοῦ ὄνειρου μας ἔτοιμα νὰ πετάξουν
Σὰ συννεφάνια ὀλόλευκα στὸς δρόχους ἀραγμένα.

Τὸν κάμπο σου, τὸν Ἰμηττὸ καὶ τῶν ἐλιῶν τὰ κλώνια,
Τὶς μαγικὲς σου ἀκρογιαλιὰς καὶ τὰ μεγάλα μαῦρα
Μάτια τῶν κορτσιῶνε σου, τὰ μύρα σου, τ' ἀηδόνια,
Λιακάδες χειμωνιάτικες, καλοκαιρῖσια λαύρα,

Ὅλα σου πόσο τ' ἀγαπᾷ! Ὅλα σου πέρα ὡς πέρα...
Καὶ νάμαι ἐδῶ, στὴν καταχνιά, στὴ δίχως Ἥλιο ἡμέρα.

Μάρτιος 1923 **ΚΩΣΤΑΣ ΛΘΑΝΑΣΙΑΝΗΣ**

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

Ἐνα μόνον σπιτάκι στὴν ἀχαρὴ ἐρημιὰ.
Ἐνα δίπλα δενδράκι σχεδρὸ, ἀρρωστημένο,
Μιὰ φαμίλια ἀπὸ τρεῖς, ὑπαρξὴ ἄλλη καμμιὰ,
Πρῶτοπο ἄλλο κανένα ἐκεῖ γνώριμο ἢ ξένο.

Ἡ μητέρα, ὁ πατέρας κ' ἡ κόρη ἢ χλωμή,
Μὲ δύο μέτρια θαμπὰ, λυπημένα, μεγάλα,
Ἀνθρώποι μου οἱ γονοὶ της, κι' αὐτὴ μιὰ στιγμή
Κάποτ' ἔτσι τὴν εἶδα περνώντας καθάλα.

Εἶνε χρόνια πολλά, τὴ θυμοῦμαι συχνὰ,
Στὴ μικρὴ τῆς τὴ θύρα, στημένη μπροστὰ μου,
Καλιμέρα τῆς εἶπα κέκσινη σεμνὰ
Καλιμέρα ἀποκρίθη, κυττάζοντας χάμου.

Ἀπὸ τότες ἀκόμα λίγες ἄλλες φορές
Τὴν ξανάειδα τὴν ἴδια χρονιά, πότε μόνη,
Πότε δίπλα στὸς γέρους γονιούς της—πικρὲς
Ἀξανάσαστες ζῆρες—στὸν τρύγο ἢ στ' ἄλωνι.

Κεῖχεν ἕμως ὡς τόσο μιὰ τέτια γλυκειὰ
Κι' ἀνώτερη εὐγένεια ἢ θλιμμένη μορφὴ της,
Ποῦ κάποτε λέω καὶ μου φέγγει βαθιὰ
Τῆς ζωῆς μου ὁ στυμμένος ξανὰ ἀποσπερίτης...

Μάρτιος 1923 **Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ**

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ

Είς τὸ Ἑλληνικὸν Ὀδῆτον ἐδόθη συναυλία μετ' ἔργα Ἑλλήνων συνθετῶν ὑπὲρ τῶν Προσφύγων. Διὰ τὴν συναυλίαν αὐτὴν δὲν ἔχει κανεὶς παρά μόνον ἐπαίνους νὰ γράψῃ. Τὸ ἔργον τῶν Ἑλλήνων μουσουργῶν μετ' τὴν ζηλευτὴν του ἔκφρασιν καὶ τὴν βαρύτητα του, ἀπεδείχθη εἰς τὴν συναυλίαν αὐτὴν ὡς ἕνας εὐέλπις σταθμὸς διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἑθνικῆς μουσικῆς μας.

Ἐξετελέσθησαν, «ἡ Συμφωνία τῆς λεδοντιάζ» τοῦ Καλομοίρη, «ἡ Γιορτὴ» τοῦ Λαμπράκη, «ἡ Οὐβερτούρα» τοῦ Λαυράγκα, τὸ «Πρελούδιον» τοῦ Βάρβογλη ἀπὸ τὴν Ἁγία Βαρβάρα, ὅλα αὐτὰ ὅσον τὸ δυνατόν καλλίτερα, τεχνικώτερα, ἱκανοποιητικώτερα καὶ διὰ τοὺς συνθέτας καὶ διὰ τὸ κοινόν, τὸ ὅποιον μετ' ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν παρηκολούθησε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους συναυλίαν Ἑλληνικῆς πράγματι: ἐμπνεύσεως καὶ ἐπιτυχημένης ἐκτελέσεως.

* *

Ἐπίσης πρέπει νὰ γραφοῦν ἐνθουσιώδεις λέξεις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Κας Τούλας Λώρη εἰς τὴν «Κάρμεν», τὴν ὁποίαν ἐπαίξεν εἰς τὰ Ὀλύμπια. Ἡ Κας Λώρη ἀπέδωκεν ἐκτετατῶς ἐπιτυχῶς τὸν ῥόλον τῆς ἡρώιδος τοῦ Μπιζέ. Μουσικῶς ἀπολύτως ἀκριβῆς, ἔχει ἀκόμη καὶ πλοῦτον φωνῆς ἐκ τῶν σπανίων ὡστε νὰ ἀπομένῃ ἡ μοναδικὴ Ἑλληνικὴ Καλλιτέχνης διὰ τὸν ῥόλον τῆς Κάρμεν.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ὁ καλλιτέχνης κ. Μαλέας ἐξέδηκε καὶ ἐφέτος τὰ ἔργα του, εἰς τὴν κεντρικὴν αἴθουσαν τῆς Ἀκαδημίας. Εἶναι ἡ τρίτη φορὰ ὅπου ὁ κ. Μαλέας μᾶς ἐκθέτει τὰς εἰκόνας του καὶ παρουσιάζει πλουσίαν παραγωγὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ τοπίου. Μετὰ εἰς τοὺς πινάκας του ὁ καλλιτέχνης κατορθώνει νὰ ζωντανεύῃ τὰς ἐμπνεύσεις του, καὶ τὰς ἀντιγραφὰς τῆς φύσεως, καὶ νὰ παρέλθῃ τὴν ἐντύπωσιν τῆς φυσικῆς ζωῆς τὴν ὁποίαν πλυμμηρίζει τὸ χρῶμα, καὶ τὸ φῶς, τὸ ἀφθονο φῶς τοῦ πλουσίου Ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος.

ΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Τὴν 11 Φεβρουαρίου ἤρξαμεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Παρθενίου ἡ πέμπτη ἐπισημὰ σειρά τῶν διαλέξεων τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία εἰ καὶ ἐφέτος, ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, τὸ ἐξαιρετικὸν ἐπιστημονικὸν σωματεῖον θὰ διδάξῃ καὶ θὰ εὐχαριστήσῃ τὸ πολυπληθὲς κοινὸν μετ' τὴν ποικιλίαν τῶν θεμάτων, τὰ ποῖα θὰ ἀναπτύξουν οἱ ἀριστοὶ τῶν ρητόρων του.

Ἐναρξίν τῶν διαλέξεων ἔκαμεν ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἑταιρείας καὶ γνωστὸς Βυζαντινολόγος κ. Φαίδων Κουκουλὲς μετ' ἡμᾶς «Τὰ δύο εἶδη τοῦ θριάμβου κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους». Ὁ ρήτωρ, ἀπ' οὗ διέστειλε τὸν καταγέλαστον θριάμβον, τουτέστι τὴν διαπόμπην, τοῦ ἐπισημοῦ θριάμβου, ἐπαρατεύθη λεπτομερῶς περὶ τῶν διαφόρων κατηγοριῶν τῶν διαπομπευμένων, κλεπτῶν δηλαδὴ, μεθύσων, φονέων, μοιχῶν καὶ μοιχαλίδων, ἀνικάνων ἱατρῶν, ἐμπροσθῶν, μάγων, ἀστρόνομων, στρατιωτικῶν ἐπιδειξάντων δειλίαν ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν, Πατριαρχῶν καὶ τέλους βασιλέων.

Ἰδιαίτερα ἐντύπωσιν ἔκαμεν ἡ περιγραφή τῶν ἀτιμαστικῶν πράξεων. αἱ ὁποῖαι συνώδεον τὴν διαπόμπην, τοῦ κουρέματος τουτέστι, τοῦ μουτζώματος, τῆς ἐπαλείψεως δηλαδὴ τοῦ προσώπου τοῦ πομπευμένου διὰ καπνίας, τῆς ἐπὶ ὄνου περιαγωγῆς ὡς καὶ τῆς κωδωνοκρουσίας τῆς γινομένης ὑπὸ τῶν παρακολουθούντων, πράξεων τῶν ὁποίων ἀνάμνησιν ζώησαν διετήρησεν ἡ σημερινὴ μας γλῶσσα εἰς τὰς φράσεις, «ἄντε νὰ κουρέυσαι ἢ κουρέματά σου» «μουτζες νάχης» «τὴν ἐκουδούνησαν» «τὴν ἐκαβαλλίκεψαν στὸ γάιδαρο» καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ πομπευόμενος οὐχὶ σπανίως ἐτυφλοῦτο, ἐξ οὗ προήλθε κατὰ τὸν ρήτορα, ἡ δημώδης φράσις «εἶχε τὴν φλέγα καὶ μοῦτζες». Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ λόγου του ἐτελείωσεν ὁ κ. Κουκουλὲς μετ' τὴν ἐξέτασιν κατὰ πόσον τὸ ἔθνος τῆς διαπομπεύσεως εἶναι ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἢ Ἀσιατικὸν καὶ τὴν πιστοποιῆσιν ὅτι οὐχὶ ὀλίγα τῶν ἐθίμων τῆς διαπομπεύσεως ἀναφέρονται καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Ἐξ ἴσου ἐνδιαφέρον ἦτο καὶ τὸ δεύτερον μέρος τῆς διαλέξεως, κατὰ τὸ ὅποιον μετ' ἐπισημότητα καὶ παραστατικότητα περιεγράφη ὁ τρόπος καθ' ὃν ἀγγέλλετο εἰς τὴν πρωτεύουσαν βαρβαρικὴ ἐπιδρομὴ εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἡ ἐπακολουθούσα κήρυξις τῆς ἐπιστρατεύσεως, ἡ ἀναχώρησις τοῦ στρατοῦ διὰ τὸ μέτωπον καὶ τὰ πρὸ τῆς ἐπιθέσεως ἐν τῷ στρατοπέδῳ τελούμενα. Κυρίως δ' ἐνδιέτριψεν ὁ ρήτωρ εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπεδέχτο ὁ λαὸς καὶ ἡ σύγκλητος μετὰ τοῦ πατριάρχου τὸν ἐπανερχόμενον νικητὴν βασιλέα ἐπιστρέφοντα διὰ τῆς θριαμβευτικῆς πύλης τῆς Χρυσῆς Πόρτας καὶ μεταβαίνοντα ἐν μεγαλοπρεπέει ἐπὶ τεθρίσκῳ ἢ ἵπῳ διὰ τῆς λεγομένης μέσης ὁδοῦ εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ κατόπιν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Συγκλητικὸν ὑπῆρξεν τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ λόγου, ἐν ᾧ περιεγράφη ἡ παράλασις τῶν ἀιχμαλώτων καὶ λαφύρων καὶ ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐμπνεύσεις τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ. Ὁ κ. Κουκουλὲς ὠμίλησεν ἐπίσης καὶ περὶ τοῦ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ τελούμενου θριάμβου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ εὐφημιῶν ὡς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῷ φῶρῳ τοῦ Κωνσταντίνου μετὰ λιτανείας ἀγομένου θριάμβου ἐπὶ τῇ καθυποτάξει Σαρακηνῶν.

Ὁ ρήτωρ, ὅστις ἰσαξίως κατεχειροκροτήθη, ἀπέπτυξε τὸ θέμα του μετ' ἐξαιρετικὴν σαφήνεια, θανμαστὴν γνῶσιν τῶν πραγμάτων καὶ πολλὴν εὐφράδειαν, τὸ κατέστησε δὲ ζωντανόν, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, διὰ τῶν σχετικῶν εἰκόνων τὰς ὁποίας προέβαλε.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΡΕΝΑΝ

Προτοβουλία τῆς Κυβερνήσεως ἐγένετο ἐπίσημος ἑορτὴ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ τῆς Ἐκατονταετηριδος τοῦ Ἐρνέστου Ρενάν. Ὁ Ρενάν ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ βαθύτερα πνεύματα τῆς ἐποχῆς του. Συγγραφεὺς ὑπέροχος, ἐνέκλεισε εἰς τὰς θανμμασίας σελίδας τῶν ἔργων του ὅλον τὸ μυσρον τῆς ἀριστοκρατικῆς ψυχῆς του, καὶ τοῦ φιλοσόφου πνεύματός του. Μετ' ἃ ἔργα του ἐγοήτευσσε, ἐμόρφωσε, ὑπεδούλωσε. Ἄλλὰ καὶ ἐσκανδαλίωσε ὀλοκλήρως γενεάς. Ὑπῆρξε μέγας γόνος τοῦ ἔθνους, ἀκούρατος ἐρευνητὴς τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων, μελετητὴς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχροσυνθέσεως. Ὑπῆρξε ἐκαναστατικὸς κοινωνικὸς, θρησκευτικὸς, καὶ πολιτικὸς ἀκόμη. Μετ' ἃ μίαν λέξιν ὑπῆρξε μέγας. Ἄλλὰ καὶ δι' αὐτὸ ὅσον ἐθανιάσθη, τὸσον καὶ ἐμισήθη ἀπὸ τὰ πλήθη. Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ἡ «Προσευχὴ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως» θὰ ἀπομένῃ ὡς ἡ θανμμασιώτερα ἐκδήλωσις τῆς προσηλωσεως τοῦ μεγάλου του πνεύματος εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν Πολιτισμόν.

Διὰ τοῦτο ἐθεωρήθη πολὺ ἐπιτυχῆς ἡ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἑορτὴ καὶ ἡ ἀπαγγελία τῆς περιφίμου προσευχῆς του. Τὴν ἀπήγγειλε ἐπιτυχῶς ἡ κ. Κούλα Ζερβοῦ, ἐν μέσῳ συγκροῆς ἐπισήμων προσκεκλημένων, καὶ ἐνθουσιώδους κόσμου. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Σιώτης προσέφερεν ἐκ μέρους τῆς ἐπισημοῦ Ἑλλάδος, εἰς τὸν κερσεβυτὴν κ. Μαρσιγιῆ, κλάδον ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἐλαίας τῆς Ἀκροπόλεως ὅπως τὴν ἀποστείλῃ εἰς τὴν κόρην τοῦ μεγάλου φιλοσόφου καὶ φιλέλλημος.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΖΑΧΑΡΙΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ: «Πεζοὶ Ρυθμοί». Ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἐλευθερουδάκη» Ἀθῆναι 1922.

Μιὰ ἀγνή καρδιά γεμάτη αἰσθημα καὶ μιὰ παιδικὴ ψυχὴ γεμάτη εὐγένεια, δεμένα μετ' τὴν γραφικότητα τῆς αἰσθητικῆς τοῦ ἀληθινοῦ καλλιτέχρου— νὰ τί θησαυροὺς περιέχει ἡ συλλογὴ «Πεζοὶ ρυθμοί». Ὡς ἕφος, ὡς μορφή εἶνε διὰ τὸ καλλιτεχνικώτερον δὲ μορφοῦσε νὰ φαντασθῆκαί τις. Οἱ «Πεζοὶ ρυθμοί» εἶνε ἕνα καλλιτέχνημα, κ' ὡς τοιοῦτο θὰ φωτίξῃ παρθερινὰ τὴν πνοὴν μας νεοελληνικὴ φιλολογία.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ: ἀριθ. 1. **Γεράσιμος Μαρκουράς**. ἀριθ. 2. **Ζαλοκώστας, Τανταλίδης, Κάλβος, Βιζυηνός.** Ἐπιμελεία Κων. Σκόκου. Ἐκδοτικὸς οἶκος Ζηκάκη Ἀθῆναι 1922.

Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς περιέχει τὸν «Ὀρκο», ἐπικὸ ποίημα ἐμπνευμένο ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης, ἐπικὸ ποίημα μεγάλης ποιητικῆς προῆς. Μαθητὴς τοῦ Σολωμοῦ ὁ Μαρκουράς δείχνει ὅλη τὴν εὐγένεια καὶ τὴ χάρι τοῦ οἴχου του στὰ μικρὰ του λυρικά ποιήματα. Τὰ ποιήματα «Παράπονο πεθαμένης», «Πρῶτα καὶ κατόπι», «Μάννα», «Μιὰ ἄσπρη τριχὰ» εἶνε ἀπὸ τὰ καλλίτερα λυρικά του.— Ὁ δευτέρος ἀριθμὸς περιέχει ποιήματα τῶν Ζαλοκώστα, Τανταλίδη, Κάλβου καὶ Βιζυηνοῦ. Τὰ ποιήματα τοῦ Ζαλοκώστα, τοῦ τόσο λεπτοῦ καὶ συναισθηματικοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, ἔχουν ἕνα αἰσθημα, μιὰ λεπτότητα, μιὰ θερμοότητα ποὺ σὲ κάμουν καὶ μετὰ τὸ κλείσιμο τῆς συλλογῆς ν' ἀναπολῆς τοὺς ὤρειους τοῦ οἴχου. «Ὁ βορῆς ποὺ τ' ἀγνάκια παγώνει», «Ἡ πέρδικα», «Τὸ συναπάντημα» εἶνε ποιήματα μὲς βαθείας καὶ ὑποβλητικῆς μελαγχολίας, ἀπ' τὰ γλυκύτερα ποιήματα τῆς νεοελληνικῆς μας φιλολογίας.— Ὁ Τανταλίδης, ἐκτὸς τῶν ποιημάτων του οἷα ὅποια ἐνθουσιάζονται μετ' τὸν Βάχχον, μᾶς ἔδωσε καὶ ἄλλα καθὼς τὸν «Ἐπαίτη», τὸ «Ναντόπουλο», τὴ «Κυριακὴ», ποὺ, ἂν καὶ εἶνε γραμμένα σὲ γλῶσσα καθαρῆς, ὅμως εἶνε τόσο σὲ ὄλους μας γνωστὰ καὶ ἀγαπητὰ, γιατί μ' αὐτὰ ὄνειροπολοῦμε οἷα παιδικὰ μας χρόνια. Ἀπὸ τίς γνωστότατες «Ὠδὲς» τοῦ Κάλβου περιέχονται μόνον τέσσερες ο' αὐτὴ τὴν συλλογὴ μὲς φαίνεται ὅτι θὰ μορφοῦσε νὰ τυπώνωνται περισσότερο ἀπὸ τὸ ἴσον πλοῦσιον καὶ ἀδρῶ ἔργο τοῦ Κάλβου. Ἡ ποιητικὴ του, τὰ ἰδιαιτέρως εἶνε ἀγνὰ, εὐγενικὰ θυμῶναι οἷα ποιήματά του τοὺς ἥρωας τοῦ εἰκοσιένου, καθὼς τὸν «Κανάρη», καὶ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα ποὺ τὴν τραγοῦδεὶ μετ' ἔμους μεγαλόπνευστους, καθὼς οἷα «Φιλόπατρον».— Ὁ Βιζυηνὸς μᾶς παρουσιάζεται κ' αὐτὸς ο' αὐτὴ τὴν συλλογὴ μετ' ἄλλα ἀπ' τὰ ποιήμα-

τά του. Ἐχωρίζομε: «Ὁ τελευταῖος Παλαιολόγος», «Τὰ ἄνθη», «Τὸ ἔρημον πηρόν», «Ἡ Ἀφροδίτη». Δὲν περιέχονται ὅμως τόσα ἄλλα ὡραῖα τοῦ ποιήματα καθὼς «Ἡ ἐπαίτις τῆς Βιζύης», «Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος», «Ἡ παράφρων» κτλ. Λεπτότατος ποιητικῆς ὁ Βιζυηνὸς ἔγραψε ὡραϊότητα ποιήματα καὶ διηγήματα. Τὰ διηγήματά του ἀκόμη συγκινοῦν καὶ θεωροῦνται ἀπὸ τὰ καλλίτερα διηγήματα τῆς νεοελληνικῆς μας φιλολογίας.

ΣΕΒΑΣΤΑ ΓΚΑΡΣΙΝ: «Τὸ κόκκινον λουλοῦδι καὶ ἄλλα διηγήματα». Μετάφρασις Ἄννας Σταματελάτου. Ἐκδοσις Βασιλείου 1922.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ποὺ εἶνε ἀφιερωμένο στὸν Τουρκικὸν ἀγῶνα περιέχει ἔξη διηγήματα. Τὸ πρῶτον εἶνε ἡ ἱστορία ἐνὸς τρελλοῦ. Στὸ δεύτερον περιγράφει τὸν ἔρωτα ἐνὸς νέου ἀνδρὸς πρὸς μιὰ κοινὴ γυναικα. Τὸ τρίτον ἕνα πολεμικὸν ἐπεισόδιον γραμμένο μετ' ἀσκητικὴν ἀντιμιλιταριστικὴν διάθεσιν, καὶ τοιαύτη ὡστε νὰ παρουσιάζῃ ὡμὰ τὰ πράγματα καὶ ὁ ἀναγνώστης νὰ θρησῆ μόνος του τὰ συμπεράσματα. Στὸ τέταρτον διηγείται ὁ συγγραφεὺς τὴ λεπτὴ ἱστορία μερικῶν λουλοιδῶν,— κατὰ μικρὰ δράματα ποὺ συμβαίνον ἐπὶ τῇ ζωῇ τους. Τὰ δύο τελευταῖα εἶνε δύο μικρὰς ἀσθηματικῆς ἱστορίες. Ὁ Γκάρσιν γράφει ἄλλα, ἄλλα συγχρόνως μετ' πολλὴ δύναμι καὶ λεπτότητα. Στὸ «ἕνα οὐρανὸν» νομίζε κανεὶς ὅτι ἀκούει τὸν συγγραφεὺ νὰ διηγῆται ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν ἴδιαν τὴν ζωῇ. Τόσο αἰσθημα ἔχουν τὰ διηγήματά του.—

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ: «Ὁ κόκκινος κρῖνος». Μετάφρα. Α. Παυλίδου, Ἐκδοσις Βασιλείου 1922.

Τὸ ἔργο αὐτὸ, ποὺ εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα καὶ καλλίτερα τοῦ συγγραφέως, μᾶς δίδει τὴν τελευταίαν ἄπομν τοῦ ταλέντου τοῦ Ἀνατόλ Φράνς στὸ διήγημα. Ἀνεπιφύλακτως εἶνε ἕνα πολὺ ὡραῖον ἔργο γραμμένο μετ' πολλὴν τέχνη. Ἡ μετάφρασις ὅμως τοῦ κ. Παυλίδου εἶνε ἀπρόσεκτη γενικῶς, ἐνῶ τὸ φανταστικὸν πάρα πολὺ ἐπιμονὴ ὅσον ἀφορᾷ μερικὸς τύπος τῆς δημοτικῆς, ἀπὸ τοὺς πρὸ ἐπιζητημένους, ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ σχεδὸν ὀλοκλήρωτικα, δὲν τοὺς μεταχειρίζοματε σήμερον.

Γ. Κ.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Λόγῳ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἡμερολογίου τὸ παρὸν τεύχος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἐκδίδεται εἰς διπλοῦν.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΙΤΙΔΟΠΟΙΕΙΟΥ & ΚΑΛΥΚΟΠΟΙΕΙΟΥ

31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1922

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Ἀξία ἐργοστασίων	Δρ. 11,157,690,34	Κεφάλαιον	Δρ. 7,500,000,00
Ταμείον Γραμμάτια	> 548,809,95	Ἀποθεματικά καὶ κρατήσεις	> 8,691,017,14
Χρεώγραφα	> 627,754,30	Ταμείον Συντάξεων ὑπαλλήλων	> 212,000,00
Χρεώστα:	> 4,001,281,35	Κρατήσεις ἀτυχημάτων	> 200,000,00
Ἵλικά	> 5,465,653,18	Λογαριασμοὶ διάφοροι	> 4,203,851,82
Προϊόντα	> 3,663,513,30	Πιστώτα!	> 4,449,047,78
Μηχανήματα καὶ ὕλικά καθ' ὅσον καὶ ἐν Συρφετείῳ	> 2,296,562,70	Μερίσματα	> 1,788,136,00
		Φόδοι Δημοσίου	> 640,671,90
		Ἵπόλοιπον	> 48,940,48
	Δρ. 27,734,265,12		Δρ. 27,734,265,12

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΕΡΔΩΝ ΚΑΙ ΖΗΜΙΩΝ

Ἀποθεματικὸν	Δρ. 408,401,04	Ἵπόλοιπον	Δρ. 36,946,17
Κρατήσεις δι' ἀπόσβεσιν ἐγκαταστάσεων	> 1,000,000,00	Κέρδη ἐκ πωλήσεως προϊόντων	> 6,291,765,50
Ἀποσβέσεις	> 528,028,90		
Μισθοί, γενικά ἐξόδα, τόκοι	> 250,193,93		
Φόροι	> 928,817,10		
Ποσοστὰ Διοικητικοῦ Συμβουλίου	> 357,048,75		
Ποσοστὰ Διαχειριστοῦ, Διευθυντοῦ, ὑπαλλήλων	> 161,280,47		
Μέρισμα Ἀγρ. ἐξαμηνίας 1922 πρὸς 10	750,000,00		
Μέρισμα Βαρ. ἐξαμηνίας πρὸς 23	1,725,000,00		
Ἵπόλοιπον εἰς νέον	> 48,940,48		
	Δρ. 6,328,710,67		Δρ. 6,328,710,67

Ἡ πληροφορία τοῦ ἐν δραχ. 23 μερίσματος τῆς Β' ἐξαμηνίας 1922 γενήσεται μετὰ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Ἰσολογιαμοῦ ἀπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Μετόχων καὶ κ' ἡμέραν ἀποσπασμένην ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26ῃ Ἰανουαρίου 1923

Ὁ Συνεργαζόμενος Σύμβουλος
Κ. Γ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Σύμβουλος Διαχειριστῆς
Π. Α. ΚΑΜΠΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ πρὸς κατάληψιν τριῶν θέσεων διατυλογράφων

Τὴν 20 Ἀπριλίου ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 9 π. μ. ἐν τῷ Κρατιστήριον τοῦ Ἵπουργείου Γεωργίας ἐνεργηθῆσεται διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν δύο θέσεων διατυλογράφων ἐπὶ βαθμῶν γραφῆς β' τάξεως καὶ μίας θέσεως διατυλογράφου Γαλλικῆς ἐπὶ βαθμῶν γραφῆς β' τάξεως παρὰ τῇ Κεντρικῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ἵπουργείου.

Οἱ ὑποψήφιοι ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσι μέχρι τῆς 18 Ἀπριλίου συμπερικλιμαβανομένης τὴν αἰτίαν τῶν ἀναγραφόντων ἐν αὐτῇ τὴν διεύθυνσίν των καὶ τὴν μέχρι τοῦδε δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἢ ἄλλην ἀπασχόλησιν καὶ λοιπὰ πιστοποιητικά.

Προσόντα πτυχίον διδασκαλείου ἢ ἀνωτέρου Γυμνασιακοῦ παρθεναγωγείου ἢ ἀστικού σχολείου θηλέων ἢ δευτέρας τάξεως Γυμνασίου.

Πᾶσα πληροφορία χορηγεῖται παρὰ τοῦ γραφείου Προσωπικοῦ τοῦ Ἵπουργείου.

Ὁ Ἵπουργὸς Γ. Δ. ΣΙΑΔΕΡΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ πρὸς κατάληψιν δύο θέσεων λογιστῶν ἐπὶ βαθμῶν γραμματέως β' τάξεως παρὰ τῇ κεντρικῇ ὑπηρεσίᾳ.

Τὴν 19 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 9 π. μ. ἐνεργηθῆσεται ἐν τῷ κρατιστήριον τοῦ Ἵπουργείου Γεωργίας διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν δύο θέσεων λογιστῶν ἐπὶ βαθμῶν γραμματέως β' τάξεως.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μετασχωσιν ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσι μέχρι τῆς 17 Ἀπριλίου τὴν πρὸς τοῦτο αἰτήσιν των μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων πιστοποιητικῶν ἐπίσης πρέπει νὰ ἀναγράψωσι τὴν διεύθυνσίν των καὶ τὴν τυχὸν μέχρι τοῦδε δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν ὑπηρεσίαν των ἢ ἄλλην ἀπασχόλησιν.

Προσόντα πτυχίον δημοσίας ἢ ἀνεγνωρισμένης Ἑμπορικῆς Σχολῆς.

Πᾶσα πληροφορία χορηγεῖται παρὰ τῷ γραφείῳ Προσωπικοῦ τοῦ Ἵπουργείου.

Ὁ Ἵπουργὸς Γ. Δ. ΣΙΑΔΕΡΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 19)31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1922

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ, παρὰ Τραπεζίαις, εἰς Ἐντολὰ καὶ Ταμειακὰ γραμμάτια καὶ Τοκομερίδια	Δρ. 142,428,151.96	Κεφάλαιον Ἐταιρικόν	Δρ. 48,000,000.—
Διαθέσιμα παρὰ Τραπεζίαις Ἐξωτερικῶν	> 146,144,920.05	> Ἀποθεματικῶν Τακτικῶν	> 8,750,000.—
Συναλλάγματα	> 29,263,081.—	> Ἐκτακτοῦ	> 7,600,000.—
Προεποφίσεις καὶ Προκαταβολαὶ ἐπὶ Γράμματι	> 34,114,343.31	Προβλέψεις διὰ φόρους	> 5,002,372.35
Λανθάνουσι καὶ Ἀποσβ. Ἑγγυημένοι διὰ χρεωγράφων	> 26,022,684.20	Καταθέσεις ὄψεως	> 304,932,716.44
> > > δι' ὑποθήκης	> 4,599,346.—	> προθεσμίας	> 123,923,796.49
> > > διὰ διαφ. ἐγγυήσεων	> 72,318,883.24	> εἰς ἐγγυήσιν	> 34,228,073.23
Προκαταβολαὶ ἐπὶ ἐμπορευμάτων καὶ φορτωτικῶν	> 86,328,408.21	Ταμειυτήριον	> 47,283,796.73
Τρέχοντες λογαριασμοὶ	> 204,641,849.01	Τρέχοντες λογαριασμοὶ	> 142,433,441.66
Χαροφυλάκιον Χρεωγράφων	12,841,599.63	Ἀνταποκριταὶ Ἐξωτερικοῦ	> 19,889,461.22
Προσωρ. τίτλ. ὀμ. Ἀναγκ. Δανείου	10,005,921.65	Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	> 33,792,744.60
> > > ἀνηκουσῶν	> 22,847,521.28	Μερίσματα πληρωτέα	> 1,039,981.50
εἰς καταθέσεις μὴ πω κανονισθείσας	> 7,807,248.50	Μέρισμα τῆς Β' ἐξαμηνίας τοῦ 1922 ἀπληρωμένον φόρον καθαράς προσόδου	> 40,500,000.—
Συμμετοχαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις	> 193,185.—	Κέρδη καὶ ζημίαι Ἵπολοιπον εἰς Νέον	> 1,333,384.18
Κατανήματα Τραπεζῆς	> 7,380,115.50		
Κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων	> 4,883,993.01		
Ἐργασιάζουσες Ἐπιπλα. Χρηματοκιβώτια κλπ.	> 40.—		
	Δρ. 789,049,770.27		Δρ. 789,049,770.20

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ

ΧΡΕΩΣΙΣ		ΠΙΣΤΩΣΙΣ	
Γενικά ἐξόδα	Δρ. 23,877,816.13	Ἵπόλοιπον πραγματοποιημένης χρήσεως	Δρ. 1,372,627.04
Φόροι Ἑλληνικοῦ καὶ Γαλλικοῦ Δημοσίου	> 1,672,136.64	Τόκοι, πρόσδοδοι, Προμήθεια καὶ διάφορα	
Ποσοστὰ τῆς Τραπεζῆς ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Συντάξεων τῶν Ἑπαρχικῶν	> 502,960.08	Κέρδη, ἀφαιρέσεις διαφόρων προβλέψεων καὶ ἀποσβέσεων	> 67,223,246.07
Προβλέψεις διὰ φόρους ὑπὲρ τοῦ Ἑλλ. Δημοσ.	> 5,602,372.35		
Ἵπόλοιπον πρὸς διανομὴν	> 35,040,578.68		
	Δρ. 68,795,873.68		Δρ. 68,795,873.68

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ

Τακτικὸν ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	Δραχ. 3,500,000.—
Τακτικὸν μερίσμα πρὸς 5 ο)ο	> 2,400,000.—
Φόρος τοῦ τακτικοῦ μερίσματος	> 293,333.30
> Καθαρῶν Κερδῶν	> 10,326,152.05
Ποσοστὰ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πρὸς 8 ο)ο	> 1,355,877.20
Κράτησις 1 ο)ο ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν	> 169,484.65
> 1 ο)ο ὑπὲρ τοῦ Ταμείου συντάξεως τῶν Ἑπαρχικῶν	> 169,434.65
> 3 ο)ο ὑπὲρ τοῦ προσωπικοῦ	> 847,423.25
Πρόσθετον μερίσμα πρὸς δραχ. 20.— κατὰ μετοχὴν	> 9,600,000.—
Ἐκτακτον μερίσμα ἐκ 1. 0.1.6.	> 900,000.—
Φόρος 41 ο)ο τοῦ προσθέτου καὶ ἐκτακτοῦ μερίσματος	> 1,835,833.30
Φόρος κυκλοφορίας Μετοχῶν	> 270,406.10
Κράτησις δι' ἔκτακτον Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον	> 2,000,000.—
Ἵπόλοιπον εἰς Νέον	> 1,333,384.18
	Δραχ. 35,040,578.68

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Μαρτίου 1923

Ἐντολῇ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

Ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς
Ι. Κ. ΗΑΙΑΣΚΟΣ

Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου
Α. Ν. ΛΕΒΟΥΝΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Δημοπρασία πωλήσεως διαφόρων ζώων τῆς Ἀνωτέρας Γεωπονικῆς Σχολῆς.

Τὴν 18ην Μαρτίου ἐ. ἔ., ἡμέραν Κυριακὴν ὥραν 11—12 π. μ. ἐν τῷ κρατιστήριον τῆς Ἀνωτέρας Γεωπονικῆς Σχολῆς (Βοτανικὸς Κήπος) καὶ εἰς τὸν περίβολον ταύτης ἐνεργηθῆσεται δημοπρασία πρὸς πώλησιν διαφόρων ζώων τῆς Σχολῆς.

Πᾶσα πληροφορία χορηγεῖται παρὰ τοῦ Τμήματος Γεωργίας ἐν τῷ Ἵπουργείῳ ἢ παρὰ τῇ Ἀνωτέρᾳ Γεωργικῇ Σχολῇ.

(Ἐκ τοῦ Ἵπουργείου)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Εἰδοποιουνται οἱ κάτοχοι πομνίων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ πάντες οἱ πολῖται ὅτι εἰς τὴν ἀναδασωτέαν ἔκτασιν Ἵμηττου ἀπὸ τῆς θέσεως Καρρέας μέχρι τῶν παρυφῶν τῆς συνοικίας Παγκρατίου καὶ τῶν θέσεων Κουπόινια καὶ Ἅγιος Ἰωάννης Πρόδρομος καὶ τῆς κορυφογραμμῆς τοῦ ὄρους, ὅπου καὶ ἀπαγορεύεται ἡ βοσκή παντὸς εἶδους ζώων, θὰ ληφθῶσιν ἀπὸ 5ης Μαρτίου μέτρα πρὸς δηλητηρίασιν τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ εἰσαγομένων πρὸς παρὰ νομον βοσκῆν ζώων.

(Ἐκ τοῦ Ἵπουργείου Γεωργίας)

ΟΙΝΟΙ

ΚΟΝΙΑΚ

Β Ο Τ Ρ Υ Σ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΟΙΝΟΙ

ΜΑΡΚΟ

ΟΙΝΟΙ

ΜΕΓΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

AU PRINTEMPS

Α. & Φ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΩΝ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ

Τὸ τελειότερον κατάστημα

Γυναικείων Ειδῶν

Ἀσπρόρουχα διὰ προίκας

ΑΓΟΡΑ & ΠΩΔΗΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ

ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 12

Γραφεῖα ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως
μεταχειρισμένων καὶ μὴ γραμματο-
σήμων ὑπὸ κ. Ν. ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ
Οἴκος ἐμπιστοσύνης καὶ ἐξαιρετι-
κῆς εὐσυνειδησίας.

ΤΑΠΗΤΕΣ ΠΕΡΣΙΚΟΙ
ΑΔΕΛ. ΒΑΪ'ΑΝΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΛΟΚΩΤΡΩΝΗ

ΟΙΚΟΣ ΓΕΝ. ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

"Α Γ Κ Υ Ρ Α"

Τμήμα ἐκδοτικόν. Τακτικαὶ ἐκδόσεις
τῶν μεγαλειτέρων ἐπιτυχιῶν τῆς ξένης καὶ
Ἑλληνικῆς Φιλολογίας.

Τμήμα τυπογραφικόν. Τὰ μεγαλιέ-
τερα τυπογραφικὰ μηχανήματα τῆς Ἀνα-
νατολῆς. Καλλιτεχνικαὶ τυπογραφικαὶ ἐρ-
γασίαι παντὸς εἶδους.

Τιμαὶ ἀσυναγώνιστοι

44 ΟΔΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΑΘΗΝΑΙ

ΧΑΡΤΟΠΟΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΣΙΑ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ

Τὸ ἀρχαιότερον ἐν Ἑλλάδι Χαρτοπολεῖον

Ἐπισκεπτήρια συγμῆτος